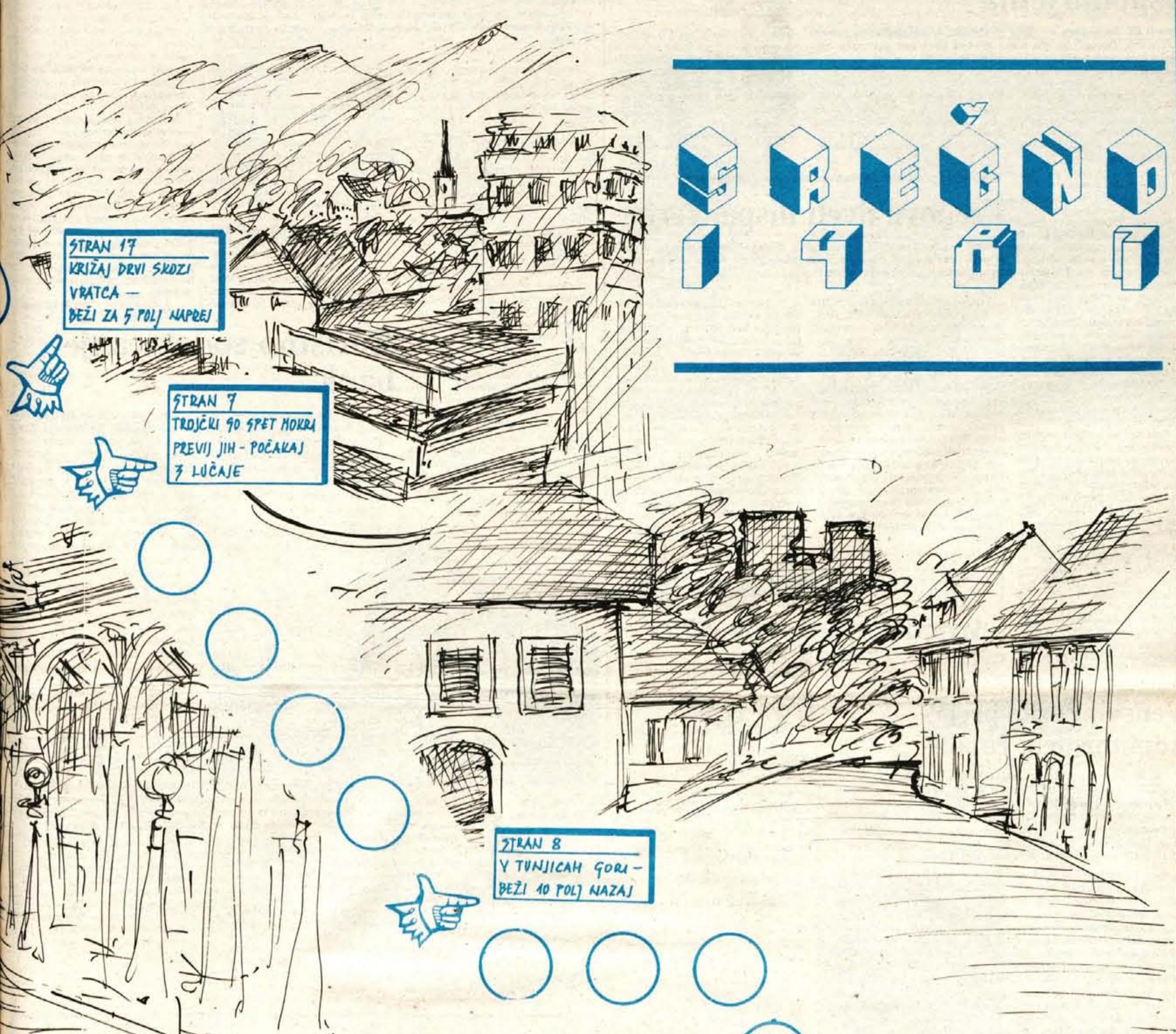
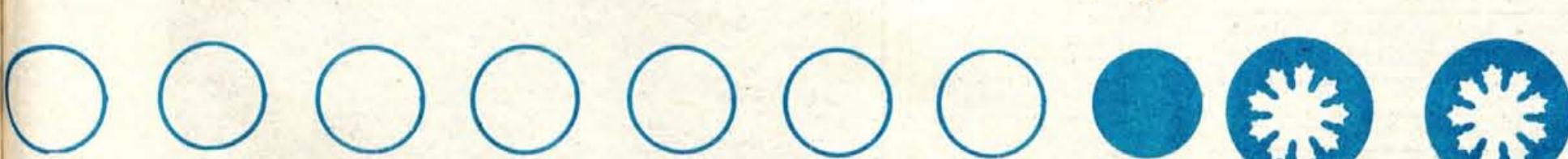

GORENJSKI GLAS

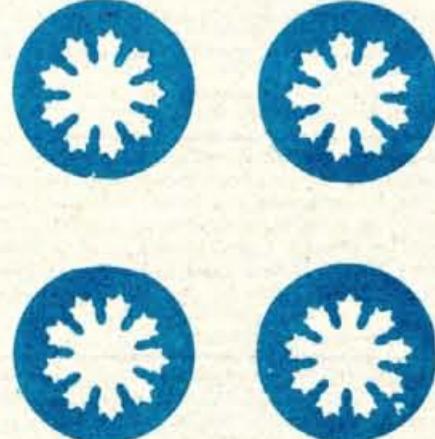
GLASILO
SOCIALISTIČNE
ZVEZE DELOVNEGA
LJUDSTVA ZA
GORENJSKO

G O R E N J ' C , N E J E Z I S E

VSAJ ZA
NOVO LETO NE

novice in dogodki

Zvezna skupščina sprejela resolucijo za prihodnje leto

Razvoj in osnovni pogoji gospodarjenja

Beograd, 26. decembra — Zbor republik in pokrajin ter zvezni zbor zvezne skupščine sta letos precej prej kot pretekla leta sprejela razvojno resolucijo za prihodnje leto, zvezni proračun in nekatere izvedbene zakone.

Da smo razvojne dokumente sprejeli prej kot pretekla leta, še ne pomeni dosti. Tudi pretekla leta smo jih sprejeli, vendar smo padali na izpit uresničevanja. Usklajevanje o resoluciji in drugih dokumenetih je letos potekalo v bolj zapletenih razmerah, ki smo se jih očitno le zavečali, upajmo pa, da resnost pri uresničevanju ne bo popustila. Leto 1987 mora pomeniti preobrat k boljšemu gospodarjenju, zato nekateri ukrepi za vse ne bodo popularni, vendar mora prevladati logika ekonomije in trga, čeprav tudi na račun prisile za tistega, ki tega ne namerava spoštovati ali dojeti. Zato bo za marsikoga življenje grenkeje, vendar le tako lahko splavamo iz gospodarske in družbene krize in začnemo uresničevati program stabilizacije ter stalič partijskih kongresov.

V tem smislu so oblikovani tudi zakoni, ki jih je sprejel zvezni zbor. Delegati so zaupali zveznemu izvršnemu svetu, njegovim izračunom in obljudbam ter prepričanju, da je tako prav. Za nadaljnje usklajevanje je namreč že zmanjkovalo časa. Tako je bil sprejet zakon o celotnem prihodku in dohodku, ki prinaša realnejši obračunski sistem, zakon o sanaciji in prenehanju organizacij združenega dela, ki uvaja učinkovitejši sanacijski postopek, zakon o amortizaciji družbenih sredstev, ki ohranja in vzpodbuja k boljšemu gospodarjenju in družbenimi sredstvi, zakon o osnovah bančnega in posojilnega sistema, ki daje prednost dobrim bankam in njim.

Ukrepe še predlagala, o uresničevanju pa bo poročala skupščini že marca prihodnje leto. Kar smo sprejeli v skupščini, kaže, da smo težili najti dobre rešitve, čeprav se zavedamo, pravijo delegati, da bi bilo lahko še boljše. Za dopolnitev z boljšim pa bo tudi še dovolj priložnosti.

J. Košnjek

Prenova dveh dispanzerjev

Kranj — Pred novim letom so v Zdravstvenem domu Kranj odprli prenovljeni dispanzer za udeležence NOB in dispanzer za mentalno zdravje in nevrologijo.

Dispanzer za udeležence NOB je bil ustanovljen leta 1975, svoje prostore pa je imel v prvem nadstropju Zdravstvenega doma. Dolgo časa je bilo treba čakati, da se je našla v isti stavbi primernejša lokacija, to je prišlo, da koder starejši glede dostopa nimajo težav. Kranjski dispanzer dela po sodobni dispanzerski metodi dela s prepletanjem kurativne in preventivne dejavnosti, skupaj pa je v njegovi kartotekah okoli 2200 pacientov. Novi prostori, za katere sredstva prispevala predvsem občinska zdravstvena skupnost in občinski odbor ZZB Kranj, so stali okoli 16 milijonov din.

L. M.

Dispanzer za mentalno zdravje in nevrologijo, ki je v nove prostore preseljen že od poletja, pa zajema v svojo obravnavo tako otroke kot odrasle. V šestnajstih letih obstoja se je v dispanzerju zbrala skupina strokovnjakov v več področjih, na ta način pa je možno obolenja — organske in duševne narave — zdraviti vsestransko. V zadnjem času se je dispanzer opremil z nekaterimi sodobnejšimi aparati, med drugim je dobil že tudi prvi del potrebne računalniške opreme za delo z otroki, prizadetimi s cerebralno paralizo, in drugimi vrstami obolenj.

L. M.

GORENJSKI GLAS
Srečno novo leto 1987

Naslednja številka bo izšla v torek, 6. januarja.

Preddvorski sadovnjak bo še kakovostnejši

Kranj, 26. decembra — Lega sadovnjaka v Preddvoru je izredno ugodna za intenzivni nasad. Ni velike nevarnosti za pozebo, kolčina padavin je pravšnja, je lahko dostopen, pa tudi varen je pred vetrom. Sadovnjak prispeva tudi k urejenosti okolja. Zato se je tozd Kmetijstvo Kmetijsko zivilskega kombinata Gorenjske pred petimi leti lotil urejevanju sadovnjaka, ki meri dobro 12 hektarov, od katerih jih bo 9 namenjenih intenzivnemu gojenju jablan. Prvo etapo urejevanja sadovnjaka je KŽK finančiral s svojim denarjem, za drugo etapo, ki pa obsegajo apnenje in gnojenje, ograditev, ureditev poti in zasaditev, pa bo potrebnih 55 milijonov 285.000 dinarjev. KŽK je za pomoč s posojilom zaprosil Gorenjsko banko, ki mu je odobrila 31.534.000 dinarjev posojila. Naložba je v vseh pogledih, tako strokovnih kot gospodarskih, utemeljena, saj se bo letna količina v Preddvoru pridelanih jabolk povečala s sedanjih 165 na 425 ton.

J. K.

Vencelj Perko prvi komunistični župan

Ob 80-letnici revolucionarja Vencelja Perka in 50-letnici občinskih volitev, na katerih je bil Vencelj Perko kot komunist v tedanji Dravski banovini izvoljen za župana, je krajevna konferenca SZDL Koroška Bela organizirala razstavo o teh volitvah. Razstavo je ob pomoči oblikovalca iz Tehniškega muzeja Jesenice pripravil Zgodovinski arhiv Ljubljana, Enota za Gorenjsko Kranj.

Na razstavi je poudarjenih nekaj značilnosti takratnega volilnega sistema, ki so se zelo močno odrazile tudi na volitvah na Korški Beli. Sodelovale so tri stranke oziroma skupine, eno od njih, ki se je imenovala lista Slovenskega delovnega ljudstva, pa je vodil komunist Vencelj Perko. Zelo živahnna, včasih satirična in že kar nesramna je bila tudi volilna borba. Za volilca najneugodnejše pa je bilo dejstvo, da so bile volitve javne. Vsak volilec se je moral pred volilnim odborom javno odločiti, za katero stranko bo volil, njegovo odločitev pa so zapisali tudi ob njegovo ime v volilnem imeniku. Volilci so bili s tem izpostavljeni različnim grožnjam, tudi takim, da bodo zaradi svoje politične odločitve izgubili delo v obratih Kranjske industrijske družbe na Javorniku in Jesenicah. Zaradi tega dejstva je veliko pomembnejša zmaga liste Slovenskega delovnega ljudstva, ki jo vodil komunist Vencelj Perko, ki je tako postal prvi komunistični župan.

Janez Kopač

GORENJSKI GLAS

Ob 35-letnici izhajanja je kolektiv Gorenjskega glasa prejel red zaslug za narod s srebrno zvezdo

Ustanoviteljice Gorenjskega glasa so občinske konference SZDL Jesenice, Kranja, Radovljice, Škofje Loke in Tržiča

Izdaja Časopisno podjetje Glas Kranj, stavek Gorenjski tisk, tiska Ljudska pravica Ljubljana

Predsednik izdajateljskega sveta: Boris Bavdek

Gorenjski glas urejanje in pišemo: Štefan Žargi (glavni urednik in direktor), Leopoldina Bogataj (odgovorna urednica), Marija Volčjak (gospodarstvo, Kranj), Andrej Žalar (gorenjski kraji), Cveto Zaplotnik (kmetijstvo, Radovljica), Lea Mencinger (kulturna), Darinka Seidej (Jesenice), Helena Jelovčan (Škofja Loka, kronika), Jože Kosnjek (notranja politika, šport), Dušan Humer (šport), Danica Dolenc (za dom in družino, Tržič), Marjan Ajdovec (tehnični urednik), Franc Perdan (fotografija).

Casopis je poltednik, izhaja ob torkih in petkih.

Naslov uredništva in uprave: Kranj, Moše Pijadeja 1 — Tekoči račun pri SDK 51500-603-31999 — Telefoni: direktor in glavni urednik 28-463, novinarji in odgovorna urednica 21-860 in 21-835, ekonomika propaganda 23-987, računovodstvo 28-463, mali oglasi in naravnina 27-960.

Casopis je oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju 21-172.

Naročnina za II. polletje 1986 je 2.600 din.

MERKUR KRAJN

gospodarstvo

Inventura letošnje gradnje žirovske ceste

Grobi asfalt tvegajo cestarji

Škofja Loka, 29. decembra — Od julija, ko se je začela obnova tri kilometre dolgega cestnega odseka Trebja-Ziri, je opravljena že polovica vseh del. Na dveh delih nove ceste je že tudi grobi asfalt.

Zakaj asfalt pred zimo, ko pa ga zmrzl lahko tako razdere, da ga bo spomladi spet treba polagati na novo oziroma vsaj pokrpati? Tveganje in morebitne stroške spomladanskih popravil nosi izključno Cestno podjetje iz Kranja, ki meni, da bodo ti stroški bistveno nižji kot bi bila škoda, če asfalta ne bi položili. Položili so ga zaradi lažjega pluženja snega in zaradi bojazni, da bi sol toliko zmehčala tampon na cesti, da bi »zavrel«. Toliko za pojasnilo vsem, ki se bodo morda spraševali, zakaj kopljajo po novem asfaltu in kdo to plačuje.

Spoloh je šlo graditeljem nova žirovske ceste — glavnemu izvajalcu SGP Tehnik in soizvajalcu Cestnemu podjetju — skoraj vse kot po maslu. Težave je delala le hitro se sreminjajoča sestava tal, zlasti bregov, ki so jih spodkopavali za širšo cesto. Čeprav so sitnosti pričakovali, je bil plaz 17. novembra, zaradi česar je bila cesta čez dni zaprta, vendarle nekoliko nenadajan. Geologi so bili prepričani, da je trdn skala, v resnici pa je bila vmes drsna ploskev. Tриje konci, na katerih bodo graditelji začeli delati prihodnje leto, so še geološko problematični.

Po julijskem predračunu bo novi odsek ceste stal dobro milijardo dinarjev. Letošnja dela so, z vračunanimi podražitvami, na vrglo 560 milijonov dinarjev. Glavni vir napajanja računa pri občinski skupnosti za ceste je prispevek škofjeloških delavcev, ki je po stopnji 1,80 odstotka namenjen za žirovsko cesto v tem in še prihodnjem letu, v letu 1988 pa nič več.

Gradnja bo čez zimo mirovala, spomladi, predvidoma marca, pa se bo spet začela. Tedaj se bo spet treba dogovoriti o delni zapori prometa, najbrž podobno kot je bila letos, da se bodo dela lahko nemoteno, hitro in varno odvijala. Gradnja naj bi bila po

pogodbi končana 15. oktobra prihodnje leto, medtem ko operativni plan pravi, da bo poldruž mesec prej.

Prihodnje leto občinska skupnost za ceste pričakuje znatnejše sofinanciranje gradnje s strani republike skupnosti. V njenem planu se omenja številka 500 milijonov dinarjev, ki pa bo morda še višja, če se bomo v čeni bencina dogovorili za večji znesek, namenjen cestam. Kot ugotavljajo v Škofji Luki, ne bo toliko problem s pokritjem celotne naložbe, temveč z rednim dohodom denarja za gradnjo. Če bo kasnil, se ga bo precej otreslo za kreditne obresti.

H. Jelovčan

Koristno sodelovanje bank

Kranj, 26. decembra — Na zadnjih letošnjih sejih izvršilnega odbora Temeljne banke Gorenjske so ugotovili zadovoljivo poslovanje in likvidnost, ki se običajno konča leta nekoliko zniža zaradi povečanih pla-

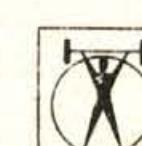
smajev denarja in potreb Narodne banke Slovenije. Tudi letos se je, vendar rezerve nیدkar ni bilo treba uporabiti. Največji problem, na katerega pa gorenjska banka nima vpliva, so neplačani računi v tujino. Na Gorenjskem jih je za 26,5 milijona dolarjev, čeprav je gorenjsko gospodarstvo ustvarilo 14 milijonov dolarjev presežka. Vzrok za neplačane račune je za 3 milijarde dolarjev prevelik jugoslovanski uvoz, ki pa zaradi pešajočega izvoza ni bil pokrit, prav tako pa ni bilo prave kontrole in nadzora, kaj vse kdo naroča in kupuje v tujini. Država zato ni v preveč dobrem deviznem položaju in to breme prenašamo v drugo leto. Rešitve se isčejo in račune bo treba plačati, sicer bomo še na slabšem glasu glede plačevanja v tujino.

Izvršilni odbor gorenjske banke je sklenil sodelovanje v akciji Združene ljubljanske banke pri pomoči njej razvitem predelom Slovenije predvsem v kmetijstvu in industriji, soglašal pa je tudi, da pomaga naša banka odstranjevati posledice letošnje junijске in julijске toče na Primorskem, kar se tudi vključujejo vse slovenske temeljne banke. Takšno sodelovanje bank je koristno, so dejali na seji izvršilnega odbora, saj Gorenjska banka s sodelovanjem drugih slovenskih bank v okviru konzorcija lažje spreminja gradnjo elektrojeklarne na Jesenicah.

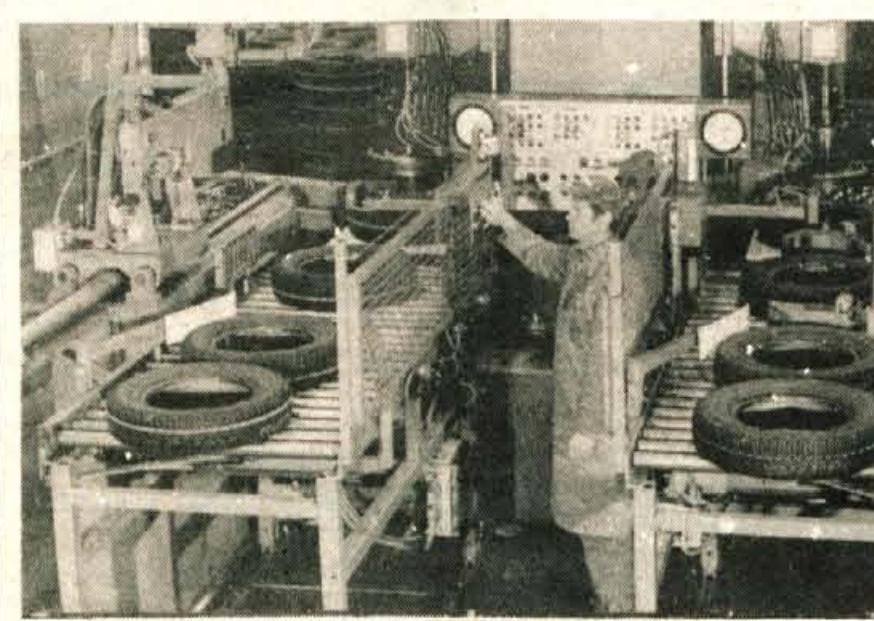
J. Košnjek

Lesce, 27. decembra — V novi soseski Center v Lescah so svenčano predali stanovalcem ključ 106 novozgrajenih stanovanj. 55 stanovanj so pokupile leške in okoliške delovne organizacije (največ med njimi Veriga, Elan, LIP, Murka in Železniško gospodarstvo Ljubljana), 20 so jih dobili etažni lastniki, štiri skupnost pokojninskega v invalidskem zavarovanju, 26 je solidarnostnih stanovanj, eno pa je namenjeno delavcu, ki je zaposlen pri zasebniku. Največ je dvosobnih stanovanj (41), najmanj trisobnih (12). Končna cena, 195 tisoč dinarjev za kvadratni meter stanovanjske površnine, je le za desetino višja od izhodiščne cene, ki je bila postavljena še pred začetkom gradnje oktobra lani. En blok je gradil SCT Ljubljana, dva pa domače gradbene podjetje Gorenje. Bloki so stali nekaj več kot milijard dinarjev; vrednost dodatnih del, ki so jih izvedli na tem območju za naslednje faze gradnje, pa znaša 134 milijon dinarjev. — C. Zaplotnik

**Sava
Kranj**

**SREČNO IN USPEŠNO
NOVO LETO 1987**

gorenjski kraji

Leto je naokrog

Že po izidu druge, tretje številke Gorenjskega glasa na začetku leta, ki se izteka, ste zvesti bralci in tisti, ki v Gorenjski glas od časa do časa tudi kaj sporočite ali napišete, opazili, da se je pojavila stran z imenom Gorenjski kraji in ljudje. Trudili smo se vsi skupaj (v uredništvu in vi doma) in na začetku kar precej časa iskali obliko, kar pa zadeva vsebino, se še vedno trudimo, da bi bila takšna, kot si jo vsi želimo.

Leto je naokrog. Kar nam še ni uspelo, naj bo prihajeno za prihodnje. Na tej strani smo se letos precej pogovarjali, sprejemali vaša pisma, dobivali mnenja, sporočila, zanimivosti, se srečavali z ljudmi v številnih krajih. Prek 70 smo jih obiskali. Vsem, ki ste se oglašali in nas vabil, hvala za sodelovanje in toplo priporočilo za naprej. In seveda, srečno 1987.

Andrej Žalar

Prosim? Tukaj 985

Kranj, 30. decembra — Jutri opolnoči oziroma 1. januarja bo začel nepreklenjeno (24 ur) delati Center za obveščanje. Kaj pomeni in čemu naj bi služil telefonski poziv na številko 985, smo vprašali vodjo odseka za obveščanje in zvezze in hkrati načelnika Centra za obveščanje v miru Petra Mauserja.

Peter Mauser

»Telefonska številka 985 je namenjena vsem delovnim ljudem in občanom Gorenjske. V prihodnjem naj bi nas po telefonu obveščali o pojavih, ki ogrožajo človeška življenja in premoženje. Pomembne bodo, na primer, informacije o nastanku velikih naftnih madežev, prevrnjenih cisternah, sumljivih razpokah ali prekinjenih cestnih poveza-

vah, o dušecem oblaku ali neprijetnem vonju, hudem verižnem trčenju, nezgodji na tarih, velikem požaru ali eksploziji, nevsakdanjem vedenju živali, poškodovanem ali uničenem rastlinju, visokih vodah, večjih poškodbah na stavbah, hujših okvarah v industriji in energetiki, najdenih eksplozivnih predmetih in podobno.«

»In kaj boste v centru s temi informacijami?«

»Center bo povezan z vsemi službami in organi, ki so v takšnih primerih odgovorni za ukrepanje in posredovanje. Pomembno pa je, da bo vsaka informacija takoj posredovana naprej, na pravi naslov. Razen tega pa bo Center na željo, tako občanov kot zainteresiranih oziroma odgovornih, dajal tudi informacije, kaj se je v posameznem primeru zgodilo in kakšni so bili ukrepi. Sicer pa center sam praviloma pojavov in ukrepov ne bo komentiral. Za to bodo v njem skrbeli odgovorni iz posameznih izvršnih svetov gorenjskih občinskih skupščin. Center bo v neposredni zvezi z republiškim centrom za obveščanje.«

V prihodnjem obdobju, do leta 1990, pa se bo Center za obveščanje začel postopoma vključevati tudi v Radio Triglav. Za popolnje informacijo o delovanju centra pa povejmo še to, da bo sestavni del službe za opazovanje in obveščanje. Ta služba pa že dela. Zato pomeni delovanje Centra za obveščanje tudi podružabljanje splošne ljudske obrambe. A. Ž.

Desetletnica planinskih vodnikov

Kranj, decembra — Pred desetimi leti je bila v Kranju izoblikovana dejavnost z imenom planinskih vodnikov. Naziv planinski vodnik je iz gorenjskih planinskih društav takrat dobio 28 članov. Danes pa je ime planinski vodnik poznano po vsej Sloveniji, saj redno organizirajo in vodijo različne pohode. Prav na podlagi ustanovitve planinskega vodništva v Kranju se je v kranjski občini razširila akcija Vsi občani Kranja hodijo v gore. V desetih letih se je že okrog 40 tisoč prebivalcev kranjske občine udeležilo prek 200 organiziranih planinskih pohodov. Med planinski vodniki so bili na primer budovniki vzpona na Mont blanc in ustanovitelji kranjske planinske transverzale z imenom Kranjski vrhovi, ki vključuje 15 vrhov v gorah na območju kranjske občine.

Danes odsek planinskih vodnikov, ki šteje že 46 članov, pri planinskem društvu Kranj vodi inženir Igor Kloar. Vsako leto naredijo program za naslednjo sezono. Vključujejo pohode na tematiko NOB, sodelovanje z zamejskimi Slovenci, v programu pa je tudi tako imenovana pot prijetljivosti, ki poteka skozi kraje Furlanije in Julijske krajine. Po desetih letih, od nastanka v Kranju, je danes v Sloveniji že okrog 250 planinskih vodnikov. A. Ž.

Januarja pogodbe za Drulovko

Kranj, 29. decembra — Kot smo pred nedavnim že pisali, je v Stanovanjski zadrugi Kranj, ki ima 4670 članov in deluje na območju kranjske in tržiške občine, v zadnjem obdobju glavna skrb namenjena gradnji v Drulovki. Tam bo namreč 196 individualnih stanovanjskih objektov, zadruga pa razpolaga s 43 atrijskimi, 35 vrstnimi hišami z atrijem in 108 vrstnimi hišami brez atrija. Od Jelovice, Marlesa in Gradisa so že zbrali ponudbe za morebitno montažno gradnjo v posazmenih delih naselja.

Januarja bo zadruga o vsem obvestila tiste, ki se zanimajo za gradnjo v Drulovki, tako tiste v delovnih organizacijah kot zasebnike. Do takrat bodo znane tudi tlorsne rešitve za vse vrste objektov in način financiranja. Pred sklepanjem pogodb pa bodo v zadrugi upoštevali tudi mnenja in želje interesentov glede gradnje. Zdaj je že znano, da se možnosti za montažno gradnjo kažejo tako pri vrstnih kot pri atrijskih hišah. A. Ž.

Bled, decembra — Integral Golfturist bo do konca aprila prihodnje leto nadzidal hotel Park na Bledu in s tem pridobil v novih sobah in apartmajih 62 ležišč, v delu nad banko pa še 150 restavracijskih sedežev. V Parku so se za naložbo, ki bo stala 780 milijonov dinarjev, odločili zato, da bi prenočitvene zmogljivosti uskladili z ostalimi deli hotela in da bi z novo streho rešili problem zamakanja. Glavni izvajalec Slovenijec — Tehnika iz Ljubljane se je lotil nadzidave v začetku novembra. — C. Zaplotnik

Lesene očetove jaslice in ...

Mamina potica s krhlji namesto orehov

Hotavlje, 20. decembra — Kako je bilo na večer pred božičem med vojno se spominja Anton Mravlja iz Hotavlj, tedaj še pobič.

»Kot bajtarji nikoli nismo živeli v obilju, kljub temu pa je na predvečer cerkvenega družinskega praznika mama vedno zamsila potico. Tudi med vojno, ko so bili posebno hudi časi. Spomnjam se, da mama večkrat ni imela za orehe. Takrat je zmlela posušene jabolčne krhlje in z njimi posula testo. Kljub temu se i am je potica zdela imenitna,« pripoveduje Anton Mravlja s Hotavlj.

Do sedmih zvečer je moralno biti vse narejeno. Smreka v kotu hiše, ki so jo okrasili, pred njo pa jaslice. Potica iz peči, ob katero so se pritisnali starši in trije otroci. Po hiši so pokadili in še dolge ure potem je bilo čutiti vonj dišečega kadila.

»Ob enajstih, ko smo že malo omagali, nas je mama spodila k polnočnici. Nikoli ne bom pozabil božiča — ne veam sicer, katera leta med vojno je točno bilo — ko je mama namesto potice

spekla šarkelj. Ze dolgo prej smo se ga veselili. Ko smo prišli iz cerkve, ga ni bilo več. Medtem so prišli esesovci in ga ukradli. Mati je še bolj jokala kot mi.«

Oče je Antonu Mravlja zapustil tudi lesene jaslice, ki jih je

med vojno oblikoval iz mehkega lipovega lesa. V hišo so dostikrat prišli v goste partizani in tedaj je oče dežural zunaj pri štedilniku. Dolgočas si je preganjal z lesom in nožičem.

»Da bi bile nam trem otrokom figurice bolj všeč, jih je prebarval. Večinoma so se vse ohranile do danes, le semintja kakšni oči manjka noge. Kaksne umeštne vrednosti jaslice sicer nimajo, jaz pa se še zdaj čudim, kako so očetove neuke roke vendarle ustvarile žive podobe ljudi, ovac, psov, konj, kamele, ki so vsaka zase drobna mojstrovina. Konj teče, ovna se ručata, pastir podpihi ogenj... Oče tudi na drobne dodatke ni pozabil. Pastir nosi na hrbtnu usnjeno culo, na hlevčku visita leščerba in čutara, v jaslih je se-

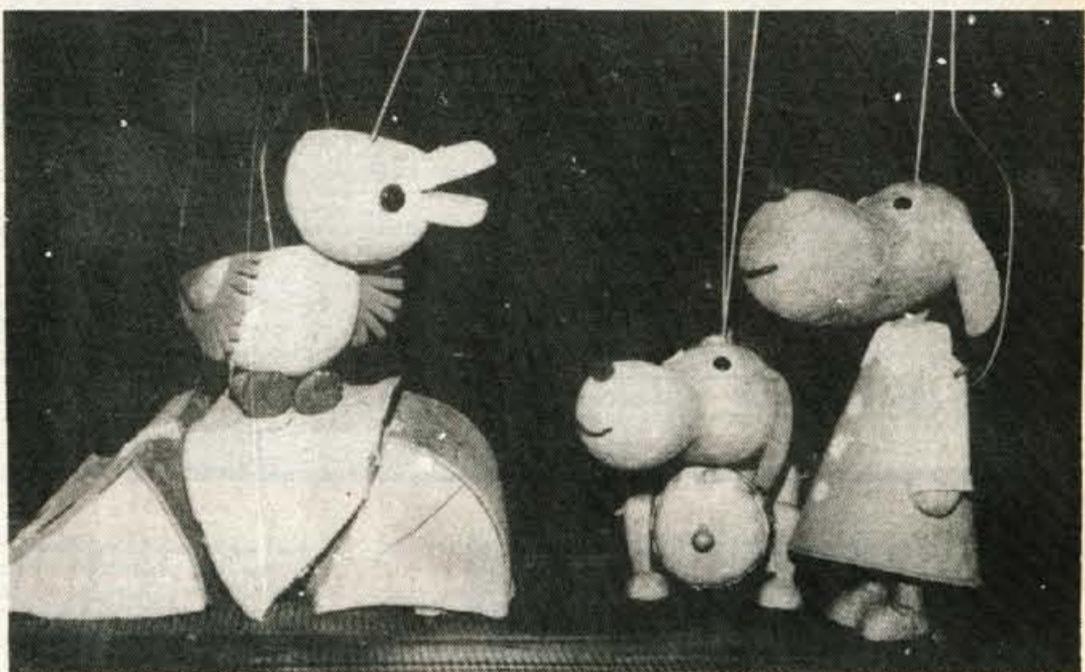
na. Anton Mravlja se v preblisku spomni, da je brat Andrej napravil tudi grad, v katerem je napeljal luč. Pošteno je bil teden, ker je prekopal zid, da je speljal luč. H. Jelovčan

kultura

Nova lutkovna predstava

LUTKE ČARAJO PREDSTAVO

Besnica — Po komaj treh letih obstoja se lutkovna skupina KUD Jože Papler iz Besnice lahko pohvali že s tretjo lutkovno predstavo. To je krstna uprizoritev Čarodeja Fičifika, za katerega je glasbal napisal skladatelj Janez Bitenc.

Ne boste verjeli, toda mama Mika se pokesa, potem ko nagovori strašnega čarodeja Fičifika, naj začara njenega nagajivega kužka Pikija. Mame, vaši otroci so tudi poredni, pa jih zato ni treba vedno in prehudo kaznovati, ob koncu v svojem ptičjem jeziku poje rožnati kakadu Kok, ki mu je v tej lutkovni igri dodeljena vloga moralista in povezovalca. Na koncu so vsi zadovoljni, mama s kužkom Pikijem, ki bo vedno včasih poreden, pa čarodej, ki mu ne bo treba speti čarati porednih otrok, in policaj bo imel manj dela in tudi kakadu ne bo treba toliko rabiti sovjega ptičjega grla.

Takšna je nova lutkovna predstava Čarodej Fičifik, ki jo je te dni postavilo na oder lutkovna skupina Jože Papler iz Besnice. Zgodbico so izbrali skupaj s skladateljem Janezom Bitencem, ki je napisal tudi pesmico; ta vseskozi zveni z odra, pojejo mladi gledalci skupaj z animatorkami, ki vodijo lutke. Metodija je prijetna, lahko gre v uho, zlahka si jo zapomnijo tudi najmlajši otroci, katerim je predstava pravzaprav namenjena.

»Po dveh zahtevnejših predstavah — Zgodbi o Ferdinandu in Grdem račku — smo se lotili predstave za najmlajše,« je povedal Janez Eržen, režiser nove lutkovne predstave. Z njim prihaja lutkovna skupina iz Besnice, prav v času, ko se za lutke vse bolj zanimajo — poleg otrok, seveda — tudi odrasli. To je navsezadnjne pokazalo letošnje spomladansko srečanje lutkarjev v Kranju. Besničani bodo z novo predstavo gostovali v naslednjih dveh mesecih po različnih slovenskih krajih, pa tudi na občin-

skem srečanju lutkovnih skupin. Zanimivo je, da so Besničani trenutno edina lutkovna skupina, amaterska seveda, ki lahko ponudi otrokom kar tri predstave in to ne samo ob novem letu. Navdušeni lutkarji iz Besnice, darkoli med letom primejo lutke in pričarajo otrokom predstavo.

»Zadnjo predstavo smo pripravljali skoraj od maja letos,« pravi Eržen, ki je po likovni zasnovi Saša Kumpa tudi izdelal lutke. V lutkovni skupini pa že razmišljajo o naslednjem predstavi, ki jo bodo začeli pripravljati že kmalu po novem letu. Lotili se bodo slovenskih ljudskih pravljic. Od ideje do uresničitve pa je kar dolga pot, tako da bo predstava nared šele leta 1988, ko društvo praznuje 80-letnico. L. M.

Kantavtor Bojan Rakovec

ŠPELA PRERASLA V TARZANOVO AFNO

Kranj, decembra — Mladi kranjski glasbeni ustvarjalec je zadnje čase resneje poprijel za kitaro. Želje po čimvečjem številu koncertov je podkrepil z dvema novima radijskima posnetkoma.

Bojan Rakovec iz Stražišča ima namreč v arhivih Radia Ljubljana že spravljenih osem posnetkov.

Leto 1980 je bilo odločilno. Konec decembra je Bojan uspešno izvedel prvi javni nastop in obenem svoj prvi samostojni koncert. Pravi, da je bila takrat v osnovni šoli Lucijana Seljaka v Stražišču kar lepa množica poslušalcev, ki je njegovo igranje toplo sprejela. To mu je dalo potela za nadaljnje delo. Nastajale so nove pesmi, ki so, predvsem v začetku, govorile o ljubezni in življenskih peripetijah. Lahkonugla uglašbena besedila so počasi, a zanesljivo šla v ušesa. To se je potrdilo tudi na številnih nastopih. Bojan je pel tudi na Iskrini

prireditvi Zlata slušalka leta 1982, kjer je zmagal in s tem pridelal svojega prvega posnetka, pesmi z naslovom Spela. Bojan je pel tudi na Iskrini

sodelovanje v oddajah Torkov glasbeni magacin, Demo top, Popularnih 20 in še nekaterih drugih mu pomeni pot do cilja, ki si ga je zastavil — priti do svoje velike plošče. Vmesna postaja na tej poti sta tudi najnovejša posnetka, nastala v Studiu Sound Boruta Činča, Stara mama in Tarzanova afna.

Pri delu mu je v veliko pomoč Zoran Urbanc. Samo Bojanova akustična kitara pri nekaterih pesmisih ne deluje tako polno, kot če se zvoku pridruži še Zoranov električni instrument.

Dejstvo, da danes pri nas kantavtorji niso ravno najboljše za pisani pri založbah in da tudi dcjavnih nastopov pot ni lahka, Bojana Rakovca ne moti preveč. Vine Bešter

PREMIERNI NASTOP CAELLE CARNIOLAE

Radovljica — Slovenski flautist in učitelj KLEMEN RAMOVŠ, ki ga poznamo tako iz delovanja radovljiskega Društva ljubiteljev stare glasbe kakor tudi iz že petih zaporednih poletnih akademij za staro glasbo, se je pred novim letom spet pojavit na radovljiski glasbeni sceni. V Štivencih hiši je sestavom treh kljunastih flautistov (Klemen Ramovš, sopranska, altovska in basovska

kljunasta flauta; Mateja Bajt, sopranska in altovska kljunasta flauta ter Uroš Poljsak, tenorska kljunasta flauta) izvedel koncert pozne renesančne, baročne in moderne glasbene umetnosti. CAELLE CARNIOLAE je takrat predstavila sama neznana glasbena dela — razen sklepne Zoltana Codalyja, ki pa ga ravno tako v zasedbi za kljunaste flautne kar preredito slišimo na običajni glasbeni sceni. Tako smo v različnih zasedbah (trio in duo, največ za sopransko, altovsko in tenorskou kljunasto flauto) prisluhnili delom Agricole, Hayneja, des Presa, dveh neznanih skladateljev, Morleya, Giamberti in že omenjenega Codalyja prisluhnili predvsem glasbi zgodnjega baroka in pozne renesanse. Intimni sestav treh ali dveh kljunastih flaut, ki se zadnja leta razvija tudi po zaslugu odličnega razreda v radovljiski glasbeni šoli tudi v šoli Kleme Ramovša, se je izkazal z odlično pihalno tehniko ter zanimivim in stilno opredeljenim muziciranjem. Njihova glasba je zveznala v kar malce premalo odmanjenem »novovletnem« slavlju: igranje Capelle Carniolae se je kljub priložnostnemu nastopu izkazalo kar preveč resno glasbeništvo.

Franc Križnar

NOVE PLOŠČE

Ljubljana — Ljubljanska založba kaset in plošč je poslala te dni na tržišče kar nekaj novih glasbenih izdelkov. Od licenčnih izdajevlja omeniti ploščo Wonderland, ki sta jo naredila Vince Clarke in Andy Bell. V založbi Mute in tako prek ZKP RTV Ljubljana je pri nas izšlo tudi delo Depeche Mode z naslovom Black celebration.

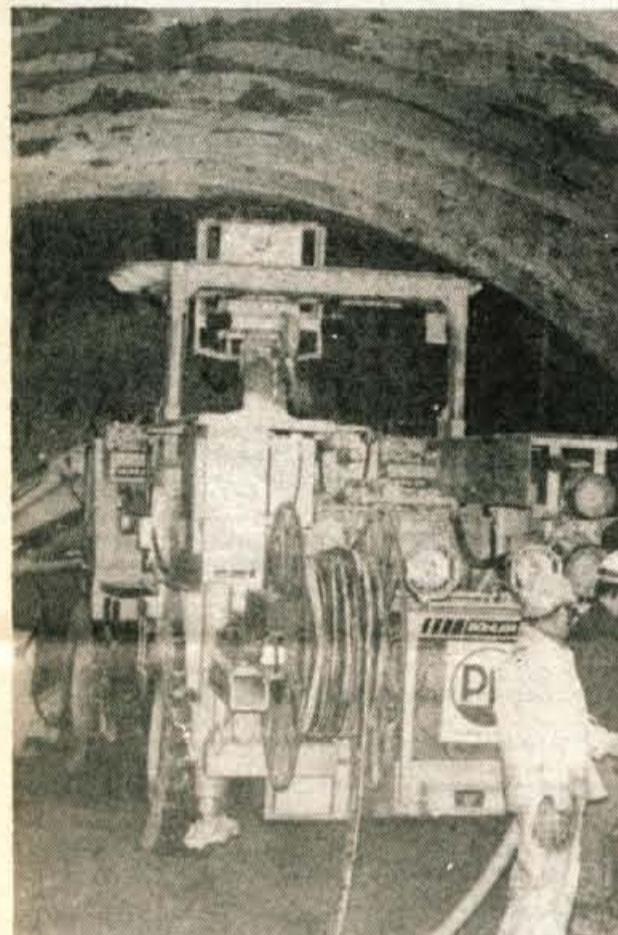
Od naših ansamblov pa se z novim vinilnim izdelkom ponosa tako Gu — Gu — jeviči z Mango banano, kot Agropop s Pesmimi s Triglavom. Slednja z desetimi pesmimi ponuja poslušalcu tudi obilo reklamnega užitka. Po dolgem in počez je namreč prepredena z reklamnimi sporočili.

(vb)

Gorenjska v letu 1986

Vznemirjali so nas predvsem bančni roparji

Kranj, 24. decembra — Povsem običajno leto, brez velikih posebnosti in razlik v primerjavi s preteklimi leti, bo porekel marsikdo. Pa le ni bilo tako. Marsikaj zanimivega, posebnega, vznemirljivega in pomembnega se je letos zgodilo pri nas. Volili smo, kongresovali in tarnali nad težavami — tako kot v večjem delu Jugoslavije. Smo pa začeli graditi predor pod Karavankami, pripeljali gradnjo jeseniške elektrojelektrarne h koncu, odprli vodno elektrarno v Mavčičah, najmanj dvakrat z mazutom onesnažili Savo ter počeli dobre in slabe stvari, kar je za človeško življenje normalno. Proti koncu leta pa smo vsi lovili roparje — uspešno!

Jejni gospodarstveniki

Bele vrane so tisti gospodarstveniki, ki bi pohvalili letošnje pogoje gospodarjenja. Sicer je že v navadi teh ljudi, da pretirano radi ne hvalijo, kar jim marsikdo kvečjemu zavida, namesto da bi se po njih zgledoval, in smo jim vsi skupaj pripravljeni naložiti nova bremena. Vendar je bila njihova letošnja jeza upravičena. Tako opevani gorenjski izvoz na konvertibilno področje je upadal, bohotil se je izvoz na kliniško področje, posledica tega pa je bilo manj trdne valute v blagovnih podjetjih in bankah, pa še večino te je pobrala država za svoje potrebe. Razen tega tudi turizem ni dobil tistega, kar smo pričakovali, in bilanča ni mogla biti najboljša. Nekdaj dobri plačniki v tujino smo postajali tudi dolžniki, in vse skupaj je vnašalo dosti nemira in nezadovoljstva. Izgube so narasle, najprej se je pokazala v Črni, nato v elektrogospodarstvu, pa v lesarstvu in lesni predelavki ter v nekaterih tozdih, ki že običajno pišejo rdeče številke, vendar v manjših vstopih. Proti koncu leta smo se sicer popravili, vendar nekaj najtežjih izgubarjev prenašamo v prihodnjem letu.

Sicer pa letos nismo veliko novega odpirali. Kar precej denarja, veliko več kot lani, smo namenili sodobnejši proizvodnji in tu je seznam kar dolg. Preiskromni pa tudi ne smemo biti, saj je nove prostore odprli kranjski Ikon, kmalu zatem Iskra Temeljka, za občinske akcije smučarjev Podarim-dobim, začetek leta pa je bil tudi po športni plati uspešen. Rok Petrovič je zmagoval kot za stavo, njegovo zmagovalje je dopolnil Bojan Križaj, organizirali pa smo izjemni prireditvi v Kranjski gori in Bohinjski Bistrici. Dlani smo si množično greli v Planici in ponovno potrdili, da smo narod uspešnih organizatorjev velikih športnih prireditev, ne pa tudi vedno dobrih športnikov.

je bilo zgrajenih toliko telefonskih napeljav, vodovodov, malih elektrarn, cest, kanalizacij in javnih razsvetljav. Vsega tega ne bi bilo, če ne bi bili ljudje pomagali z delom in denarjem. Casi primerne pa so bile naložbe v družbenih dejavnostih. Odprli smo šolo v Poljanah, začeli graditi novo šolo na Planini in vrtec v Tržiču, popravili nekaj šolskih poslopij, potem pa smo več ali manj pri koncu. Tudi prihodnje leto ne bo drugače. Vsaj tako nam obetajo sestavljalci in predlagatelji razvojnih dokumentov.

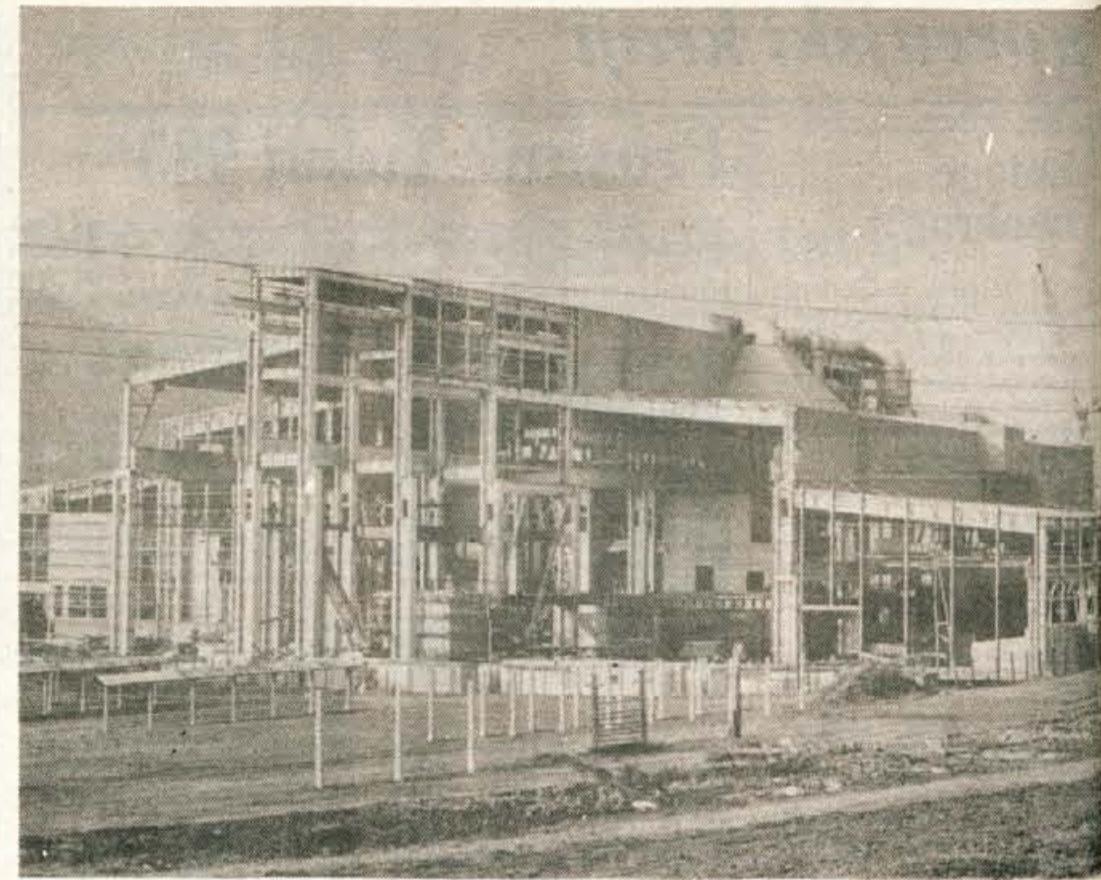
Tudi pohvalimo se lahko

Čeprav je bilo leto 1986 predvsem leto tarnanja in priseganja, da se bomo končno le vsi od vrha navzdol popravili, pa se vsaj na Gorenjskem lahko z marsičem tudi pohvalimo. Čeprav smo besneli zaradi podražitev ogrevanja, mesa, mleka, elektrike, avtobusnih prevozov in vsakdanjega kruha in si dopovedovali, kako preklemansko slabu živimo, nas statistika pouči drugače. Naša živiljenska raven se je dvignila v primerjavi z letom 1985 za skoraj 7 odstotkov, zaslužili smo povprečno mesečno krepko nad 10 starimi milijonov, bistveno boljše se je začelo goditi tudi dijakom, študentom in upokojencem. Uspelo nam je tudi, da smo rast osebnih dohodkov v družbenih dejavnostih začeli izenačevati z dohodki v gospodarstvu, in to si lahko

stejemo v uspehu. Na splošno smo bili dobri gospodarji tudi zaradi tega, ker smo bili le prepričani, da je delavca treba plačati, da bo delal, vendar za plačje ob smem potrošiti toliko, da bo ogrožen razvoj.

Pohvalimo se lahko, da imamo na Gorenjskem dve največji slovenski naložbi: jeseniško elektrojelektrarno in predor pod Karavankami, da oživlja nekaj obetavnih programov, gradimo cesto Trebiša-Ziri, da imamo več dobrih tovarn kot slabih in da smo bili tudi zaradi tega delažni številnih obiskov od drugod. V čast nam je lahko, da direktorji gorenjskih tovarn dobivajo visoka družbenaa priznanja, da so cenjeni in da je direktor kranjskega Ibita prejel enega od najvišjih državnih odlikovanj.

Ko se razjezimo

O več jezah — najmanj pa o dveh — lahko pišemo. Hudo glasni so bili in so še Tržičani, ko gledajo podatke in na svoji koži občutijo, da njihov napredek v primerjavi z Gorenjsko in Slovenijo zaostaja. Razjezili so se Radovljčani ob glasovih, da zaježevi Save še vedno ni dokončno zbrisana s slovenskih razvojnih papirjev in da so se poklicani in nepoklicani vtikalovi v reševanje blejske obvoznice. Marsikomu je zavrelo, posebno v okolici Podnartka, ko je zmanjkovalo vode, ceprav se je leta govorilo in obljubljalo, da tega problema ne bo več.

Druga sorta ježe pa se je izrazil v štrajkih, stavkah, prekinovah dela, izsiljenih sestankih,

pri čemer smo se na pobudo zvezze komunistov končno odločili, da vse te dogodke imenujemo stavka in da ne izgubljamo moči ob pojmenovanju, ampak raje ob odstranjevanju vzrokov za te primere.

Na Gorenjskem so za tovrsten uvod v leto 1986 poskrbeli šoferji in sprevidniki Alpetourovega tozda Potniški promet, sredi leta pa so enako pot do pravice izbrali tudi tržički šoferji. Zaostati niso želeli tudi kranjski taksisti in so se kar s svojimi vozili zapeljali pred stavbo kranjske občinske skupščine. Močneje je v javnosti odmevala stavka v kranjski Savi in nezadovoljstvo med monterji, bili pa so tudi nekatere manjše prekinitve dela, če jih lahko še po starem imenujemo. Malo neavadno se je slišalo, vendar so delo prekinile tudi strojepiske na sodišču, nad svojim položajem pa so močno tarnali tudi inšpektorji v Upravi inšpekcijskih služb za Gorenjsko. Proti koncu leta pa je tudi v javnosti dvignil veliko prahu spor med inšpektoři v kranjski davčni upravi in novo direktorico te uprave. Priča smo bili dvema neuspelima referendumoma o nagrajevanju: v jeseniški Železarni in Savi. Na Jesenicah je po ponavljanju uspel, v Savi pa ostaja ta problem še vedno odprt. Sploh so postali referendum v sedanjih razmerah problematična zadeva, posebno, če gre za ostrejša merila pri nagrajevanju dela in znanja ter nedela. Žal smo še vedno najpogosteje potegnili s slednjim.

Černobili tudi na Gorenjskem

Zanesljivo nobeno leto ni bilo izrečenih in napisanih toliko besed v prid varovanju okolja kot letos. Temu ni botrovala samo strahotna černobilska jedrska katastrofa, ki ji je kmalu sledila podobna v Zvezni republiki Nemčiji, novembra pa še onesnažitev Rena, ampak smo priča spoznaju, da živimo v vedno bolj nezdravem in nevarnem okolju. V Kranju je letos mazut kar dvakrat ušel v Savo, enkrat na Planini, drugič pa iz zdravstvenega doma. Probleme varovanja okolja so zaostri v radovaljški občini v primerih Termike na Trati in Rudniku Urana Žirovski vrh. Gozdovi vztrajno umirajo, kot gobe po dežju pa še vedno rastejo manjši, vendar vseeno nevarni izvori onesnaževanja. Ljudje nanje opozarjajo, terjajo ukrepanje, vendar je družba še vedno preveč gluha in otopena za te probleme.

Na Gorenjskem letos sicer ni bilo nesreč večjih razsežnosti, vendar so se redno dogajale: na cestah, v gorah in na delovnih mestih. Komaj odprta avtomobilска cesta je terjala že nekaj živiljenj, posebno odsek v bližini Nakla, prvo žrtev je terjala sicer zapoznala zima na cestah, tragicno pa se je končala pot štirih tujih planincev v Kamniške Alpe. Bili so primeri vlomov, napadov, kraj in izsiljevanj. Vse to tudi sodi k naši varnosti, ki naši samozrači, ki ju še vedno postavljamo v kot izgovorom: saj se mi ne more nič zgoditi.

Slavni zaradi roparjev

Le težko bi našli dogodek, povezan z Gorenjsko, o katerem se je v Sloveniji in Jugoslaviji toliko pisalo, kot o tukajnjih bančnih in poštih ropih. Različne naslove in komentarje smo brali in prav strah nas je postajalo, če se Gorenjska res ne spreminja v Chicago ali v kakšno mesto na divjem Zahodu. Še bolj slavni in poznani pa smo postali, ko so ljudje zvedeli, da so tudi storilci teh dejanj Gorenjci. Lasje so nam šli pokonci, ko smo pisali in brali o podvigih »vrlih fantov« na Gorenjskem in v Ljubljani. Da je bila mera polna, so jo skoraj istočasno iz radovljiskih za-

porov popihali še štirje zaporniki.

Kar ponosni smo bili, da so večino od teh ujeli delavci varnosti iz Kranja in čestitamo jim za ta uspeh. Povedati je treba, da jim je posebno priznanje izrekel tudi republiški sekretar za notranje zadeve, Gorenjec, Tomaz Ertl.

Upajmo, da bo to šola za vse tiste tičke, ki imajo enake name, dovoli poučna, naj raje živijo pošteno, bolj sproščeno in srečno.

Sportniki, ki jim ni para

Ne moramo mimo njihovih uspehov. Tudi letos smo obdržali slovesno najbolj razvitega dela Slovenije. Imamo smučarske ase Bojana Križaja, Gregorja Benedika, Mateja Grilca, Mojca Dežmana, Katjo Lesjaka in veliko mladih dobroih smučarjev, imamo Jana Mlakar in obetavne tekače na smučeh, imamo izvrstne smučarske skakalce. Gorenjca sta svetovna mladinska prvaka v lokostrelstvu in padalstvu Simon Pavlin in Bogdan Jug, iz Škofje Loke je doma eden najboljših jugoslovenskih kegljačev Albin Juvančič, iz Kranja pa izvrsten dirka Janez Pintar. Nepozabni so alpinistični vzponi Toma Česna, Marije Stremfeli in Andreja Stremfli, maratonci in supermaratonci Dušan Mravlje, Pavel Močnik in Franc Kaučič so zmagovali na najtežjih tekih, Bled ima ponovno veslače svetovne vrednosti. Lesce pa padalce in letalce, ki so nastopili septembra na velikem letalskem mitingu na Brniku. Letos smo proslavili tudi 60-letnico dirka na Ljubljenu, visoke obletnice organiziranega športa na Gorenjskem in v Kranju, prenovili kranjski stadion, načrti za nov kranjski zimski bazen pa postajajo resničnost. Ne želimo preveč, vsaj to obdržimo!

Marsikaj drugega se je že zgodilo na Gorenjskem. Gorenjski glas je, na primer, dobil novo vodstvo. Veliko dela so vsem skupaj vzeli kongresi, volitve, Trubarjevo slavje in vsakdanje, večje ali manjše težave. O njih smo dosti pisali in govorili, zato naj le rečemo, da bi bilo težav manj, uspehov pri udejanjanju besed pa več. Živelji smo dokaj mirno, srečno. Da bi bila mera polna, so jo skoraj istočasno iz radovljiskih za-

Tone Partljič, pisatelj in dramatik

Smeha, smeha nam manjka

V literarnih delih Toneta Partljiča prav gotovo ne manjka ironije. Taka so njegova dramatska dela, na primer drama *Moj ata, socialistični kulak*, takšna je zadnja njegova knjiga *Pepsi ali provincialni donjuan*. Ko je pokojni Bojan Stih pisal spremno besedo k zadnji Partljičevi knjigi, je posebej omenil, da je njegov portret posameznika — kadar gre za takšno zgodbo — hkrati tudi portret družbe kot celote. S takim načinom si Partljič gradi most k bralcu, on pa najde čezenj pot k svojemu pisatelju. Veselost, humor, komedija — kdo pravi, da jih nasi strogi literarni kritiki ne cenijo; Prešernova in Grumova nagrada Partljiču sta dokaz, da so ta most nasli tudi strogi literarni kritiki.

V zadnjem času — se zdi — se v javnosti niste pojavili s kakšnim razburljivim mnenjem o tej ali oni temi. Ali to pomeni, da ste se izolirali med štiri (dramske) stene, ali pa pišete že dolgo napovedovan roman? Morda pa so se na Slovenskem duhovne vode nasprotno umirile?

»Ne prvo ne drugo ne tretje... Če začnem na koncu. Duhovne vode se na Slovenskem zagotovo ne umirajo, ampak vse bolj burkajo. Na žalost se nisem mogel zapreti med štiri (dramske) stene. Nasprotro. Jesen je zame običajno divje intenzivna. Zagon gledališke sezone, priprava in izpeljava Boršnikovega srečanja, ko sem v 'pogonu' dvajset ure na dan, kasneje je bilo na vrsti študijsko potovanje v Sovjetsko zvezo, vrste se sestanki v Društvu slovenskih pisateljev pa še in še. Še prej, septembra, sem organiziral štemberško srečanje pisateljev in na njem tudi sodeloval, potem je bila še manifestacija v Vilenici... Ali ni dovolj poleg službe?«

Izpostili ste Plenum kulturnih delavcev na Bledu. Kot predsednik društva slovenskih pisateljev so vas med smetano slovenskega kulturnega razumnosti

pogrešili, ko so narodu merili in tehtali njegov značaj. K tej temi bi tudi vi verjetno lahko dodali kaj svojega?

Plenum kulturnih delavcev OF sicer obiskujem, letos pa sem bil takrat, kot sem že omenil, na študijskem potovanju po Sovjetski zvezzi. Berem, kaj so govorili udeleženci na Bledu, in me veseli relativno visoka kultura dialoga med Slovinci, pa četudi gre za različna filozofska in ideološka vsebinska vprašanja. Jugoslovanski odmevi na naš plenum me skoraj spravljajo v obup, saj kažejo, kako ne more-

jo (nočejo?) drugod razumeti dogajanja na Slovenskem, kako, recimo, v pogovoru o enotnem slovenskem kulturnem prostoru vidijo separatistične, ne pa združevalne ambicije. O slovenskem (torej tudi svojem) značaju pa res ne mislim najboljše, čeravno je prava misel, da je 'bajka' o hlapčevstvu netočna.«

Vaša 'diagona' aktualne slovenske kulturne situacije! Ali ni bilo pri nas v imenu kulturne politike že marsikaj hudo zavzeno: reforma šolstva, na primer, pa položaj učiteljev, sem bi sodila propadajoča kulturna dediščina in še kaj.

»Mislim, da so problemi in krizi s kulturo nekega naroda stalni. Seveda je res, da stanje ne more biti dobro, če se neka socialistična družba odloči šteti zdravstvo, šolstvo in kulturo za 'porabo'. To daje znova čutiti, kot da nekdo (gospodarstvo) prima našu narodu dobrine, drugi (kulturna, šolstvo, zdravstvo...) pa vse to porabi. In to seveda — preveč! O tem, koliko 'porabi' naše neučinkovito gospodarstvo (in gospodarski predpisi) samo, pa ne govorimo na isti način. Vendar bi bilo neresnično trditi, da se v kulturi marsikaj ne ureja. Pa še prav dobro: Cankarjev dom, Plečnikova razstava, 'novo' lutkovno in delno novo mariborsko

gledališče, uspehi slovenskih gledališčnikov v jugoslovenskem prostoru, bogato revialno življenje... Naše srednje šolstvo pa menda res ni posrečeno organizirano. Tiste, ki so to vnaprej napovedovali, pa so osojali malodane kot sovražnike naše družbe. Ukinjanje klasične gimnazije in gimnazij nasprotnih, siromašenje pouka slovenskega jezika, ideje skupnih jader... o, moj bog!«

Pisatelji ste menda vedno dvigali svoj glas, kadar je šlo za temeljne probleme naroda. Koliko je te kritičnosti v sodobni slovenski literaturi?

»Pisatelji niso le 'menda' dvigali svojega glasu, ampak prav zares. Temeljni problem slovenskega naroda se je pojavil leta 1941, pa kar poglepite, kako so dvignili svoje glasove Župančič, Vidmar, Kocbek, Bor, Kajuh...«

To je naša dolžnost; tudi danes, ko so pred nami drugačni problemi, ki se vse bolj kažejo kot temeljni. Ta kritičnost je tudi v sodobni literaturi, saj smo se vendar z njeno pomočjo vsaj delno odzvali na nekatere 'tabule' v naši zavesti: informbiro, Goli otok pa tudi že roški dogodki... Saj ne gre lahko, to vendar vsi vemo. Kritične duhove pri nas takoj razglasimo za 'sovražnike' družbe, socializma, samoupravljanja... Tudi pisatelji so imeli največ težav zaradi resnine in ce ne zaradi laži!«

Koliko časa pa bo morala vaša stanovska organizacija še trošiti energijo ob vprašanjih novega predsednika Zveze pisateljev Jugoslavije, ko pa lahko resuje marsikaj pomembnejšega? Ali pa je to povod za reševanje vprašanj, o katerih bi sicer govorili drugače?

»Seveda je tudi za nas, slovenske pisatelje, pomembno, kdo je predsednik zvezne pisateljske organizacije. Vendar smo izčrpal res vse naše argumente, in, kot vidite, se zadnje seje na to temo nismo več udeležili, čeprav utegne to znova spodbuditi očitke o separatizmu ali kdovoj o čem. To je postal dialog gluhih in neke vrste 'afera'. Zagotovo pa gre za globja in bolj politična vprašanja, kot je videti. Srbski pisatelji namreč sodijo, da moramo njihovega kandidata sprejeti ne glede na njegove moralno-etične lastnosti, ker so pač oni tako odločili. Gre za problematizacijo celotnega demokratskega načina razpravljanja in odločanja v državi.«

Pred dnevi smo na ljubljanski televiziji znova gledali vašo komedijo *Moj ata, socialistični kulak*. Morda vester, zakaj je ta vaša drama še vedno tako gledljiva in tudi popularna?

Zagotovo zato, ker je smešna, vesela in obenem žalostna. O hudič povojskih časih, o zasiševanju, agrarni politiki, informbiroju in drugem ne govorim srdom in maševalnostjo, ampak s smešom in odpuščajočim razumevanjem. Smeš pa med Slovenci ni tako pogosta stvar... Smeša, smeša nam manjka. Rekli boste: zdaj ni čas za smeš. Odgovarjam: zdaj je, bolj kot kdajkoli! Upam, da so na mojo komedijo tako gledali tudi 'zadrti' Gorenjci in da jim je ta štajerska igra povedala tolkto, kot vsem drugim. Vidite, ta misel o zadrtih in skopih Gorenjcih je tudi ena od slovenskih neumnosti, ko smo zadovoljni, če nam le uspe ljudi stlačiti v nekakšne klišje... Jaz imam na Gorenjskem odlične prijatelje, eden med njimi je pisateljski in ribiški kolega, piskajoči gromovnik Svetina. Ko pride na Bled, se zaradi njega počutiš kot doma. Pa tudi zaradi Bohoričevih iz Radovljice pa zaradi tovarišice, ki na Bledu prodaja ribiške dovolilnice, zaradi Melite Vovkove pa še drugih. Zato sem vesel, da ste mi v Gorenjskem glasu dali priložnost, da se predstavim in vam vsem zaželim srečno novo leto 1987.«

L. Mencinger

Rojen v Trbovljah, živi v Žireh, s srcem pa ostaja v Sovodnju: Janko Zubukovec

Ko se mesa prenaješ, zelje spet tekne

Žiri, decembra — Težko je pisati o njem samo kot o dolgoletnem ljubiteljskemu igralcu na sovodenjskem in žirovskem odru. Svoje življenje je izpolnil tudi z drugimi pomembnimi deli in radostmi. Zdaj, ko je že celo desetletje upokojen, pa je predvsem se lovec in igralec; igralec, ki uživa v svoji vlogi in spremjanju slovenskih poklicnih igralcev, med katerimi večino izjemno ceni. V Sovodnju mu je všeč, ker tam ljudi napredek se ni do konca pokvarili. Upa, da bo ljubiteljska kultura spet kmalu bujno vzvjetela, da se bodo ljudje naveličali ždati vsak zase.

Leta 1947 je, izučen trgovec, prišel v Sovodenj, potem ko je služil novi domovini od 16. septembra 1943 do 4. januarja 1947. Tedaj, v prvih povojskih letih, je nova ljudska oblast ustavnajala zadruge. Janko Zubukovec je prevzel knjigovodske oziroma računovodske posle v sovodenjski.

Leta obnove domovine, leta graditve, leta kulturnega prosvetljevanja. Nepozabna ustvarjalna leta. Elektriko so pripeljali v Sovodenj še 49. ali 50. leta. Spominja se, s kolikšno zagnanostjo so gradili zadružni dom, kako so opremili zobno ambulanto. Kadar je hudo, gre do še uši skupaj, v prisподobi silka tisti čas.

France Bevk in Anton Peterlej sta znala navdušiti ljudi, spoštovali so ju, in kar sta rekla, je držalo. Srce tedanjega kulturno-prosvetnega življenja v Sovodenju pa je bil pokojni učitelj Stefan Žargi, ki je vodil zbor, tamburaške, igralce... Škoda, ker danes učitelji niso niti senca nekdanjih zagnancev, idealistov. Po delu v šoli skoraj ne znajo narediti ničesar več.

Takrat so igrali po vseh vseh. V dvoranah, na prostem. Tudi v Sovodnju so veliko igrali. Vsako leto so nastudirali po dve igri. Žal ne more najti kasete, na katerih je strnil vse naslove del, v katerih je igral. Okroglo 50 nastopov je imel v Sovodnju. Veliko so tudi gostovali: od Medvod, Idrije, Cerkna, Tribuša,

Govejka, do Žirov. Bil je igralec in tajnik ali kaj drugega zraven.

Režiserji so mu zaupali zahtevne vloge. Težko reče, katera mu je bila najljubša. Morda trojna vloga služabnikov v Beneških trojkih, ki je bila naporna, a pravi ustvarjalni užitek. Ali katera iz Molierovih ali iz Držičevih komedij. Tudi v domačih dramah je rad igral.

Igralec mora imeti veselje. Če uboga režiserja, spuštuje njegovo vodstvo in če režiser zna svoj

posel, če postavi pravega človeka v pravo vlogo, kot je to znal prav učitelj Žargi v Sovodnju, potem igra ne more zvodeneti. Četudi je »samo« ljubiteljska. Takrat so imeli še to srečo, da so se na prosvetnem servisu v Ljubljani dobili kostumi in pripomočki za maskiranje.

To, da sta z Matijem Ivanušo ustavnovila Termopol v Sovodnju, pove bolj mimogrede. Z večjim žarom priponuje o tem, kako je za krajenvi praznik 18. oktobra 1956. leta od Idrijcev kupljen pokrpan kino-projector pokazal Sovodenjča-

nom prvi film *Svet na Kajžaru*, v katerem je igral Bert Sotlar. Še danes ga živo vidi.

Ko so v Žireh ustanovili Traktornico, sedanjo Etiketo, so ga povabili za direktorja. Tri-najst let je bil, do upokojitve 1975. leta. Žirovska mentaliteta ga je »prisilila« v gradnjo hiše. V Žireh se je tudi vključil med igralce ljubiteljskega odra. Sodeloval je v petih predstavah. Letos je vse zamrlo, pa tako lepo prenovljeno dvorano in oder so Žirovcii napravili v svojem domu. Kaže, da ni pravega animatorja, ki bi znal privabiti ljudi. Napredek je pokvaril Žirovec; podobno kot ljudi večini zlasti večjih krajev. Televizija, avto, malokateremu je še do skupnega dela.

A kakor se človek prenaje mesa in spet z veseljem seže po zelju, da mu počisti po zelodcu in trebuhi, tako bodo ljudje prej ali slej spoznali svojo zapečarsko zmotno in se spet začeli družiti; tudi na ljubiteljskih odrih.

Janko Zubukovec se ni otepal, ko mu je sovodenjski režiser Ignac Kržišnik ponudil vlogo. Zaigral je Bahavca v *Gosposki na kmetiji*, komediji, katere poduk je, da je vsak mojster svojega posla. Igrali so jo že pred 21 leti. Zdaj so jo premiersko dali na oder 13. decembra, pred dnevi so jo ponovili, obeta pa tudi nekaj gostovanj.

Rad je hodil na vaje, četudi zaradi zapore ceste Trebija-Žiri po bolj grdin hribovskih potih. Prijetno je bilo: mladi so učili od starih izkušenj, stari od mladih sproščenosti. Mora je bila le dvoizmenško delo igralcev, zaradi cesar se se vaje dvakrat daje zavlek.

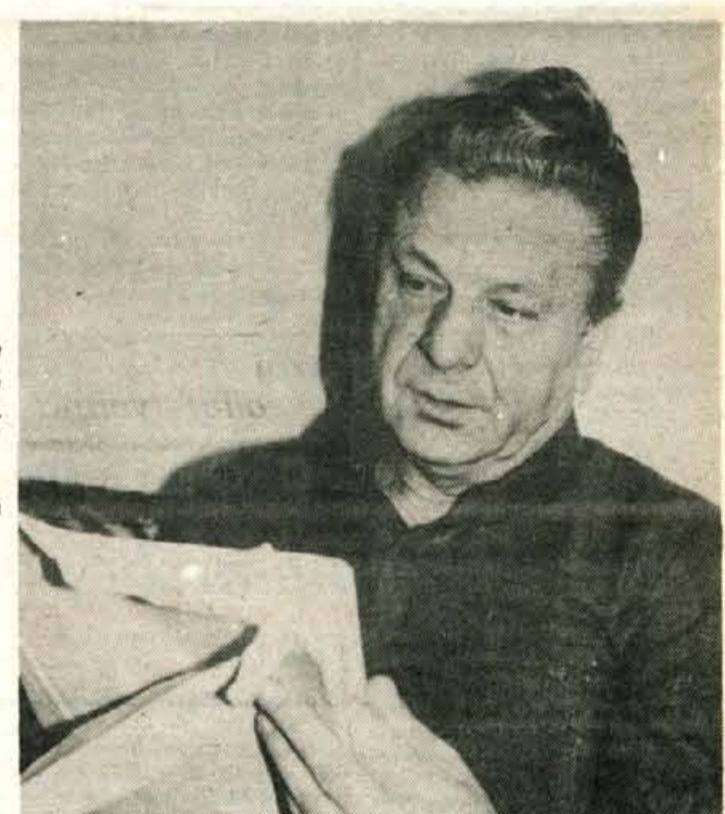
Vesel je, ker Sovodenjčanov napredek ni skvaril, ker še živi njihova kulturna vrednost. Ker se pripravljajo na gradnjo novega kulturnega doma, za katerega so kmetje že dali veliko lesa.

Vesel, ker obrat jelovice in se posebej Termopol utripata s krajem. Tem zagnanim ljudem je treba čestitati. Še bo igral z njimi, če ga bodo le vprašali.

Rad ima jasno, razumljivo besedilo. Abstrakcija ga ne navdušuje, niti na sliki niti na odru niti kje drugje. Preprosta, domača govorica mu največ pove. Partljičev *Moj ata*, socialistični kulak, ki ga je gledal dva-krat in bi ga še, je dober primer take igre in dokaz, da tudi v poplavni sodobnosti, pogosto nerazumljivih besedil, praznih scen in 'nevrotičnih' iger vendarle še znamo napraviti dobro.

Tudi v lovstvu se odraža svojevrstna človekova kultura. Od 1948. leta je član sovodenjske družine. Zadnja leta sploh ne strelja več. To je za mlade, pravi. Srečen je, ko gresta z brak jazbečarjem v gozd, ko posedna na kakšnem štoru, gleda mraavlje, kako se trudijo s težkim tovorom. Žalostno ugotavlja, da se nekatere živalske vrste redčijo. Tudi gozdno življenje zahteva od nas več kulture.

H. JELOVČAN

S smehom v novo leto

Kako pregnati mačka?

Vse mogoče svetujejo, kadar po mešanju pijač razbijajo v glavi. Eni priporočajo močno nesladkano črno kavo z limoninom sokom, drugi spet liter mleka, tretji v kis vložene gobice, četrti velik kozačec pomarančnega soka, peti pa prisegajo na ribjo juho. Tudi za slane ribje filete iz konzerve, ki jih jemo s črnim kruhom in maslom, sem slišala, da pomagajo. Nekaj od tega si le priskrbite pred prazniki, da ne bo zadregi in predolgovih hričur na prvi dan novega leta. Gospodnjam, ki bi bile pripravljene

takšnim trpinom postreči z ribjo juho, pa naročam, naj v ribarnici kupijo nekaj različnih zamrznjenih belih rib, da jih bodo imeli pri roki za kuho dobre zdrave ribje juhe. Recept zanj je prispeval velik ljubitelj ribjih jedi Rudi Klemenc iz Stražišča pri Kranju.

Ribja juha

Potrebujemo toliko rib, kolikor je pač bolečih glav. Zamrznjene rive očistimo, oddstranimo bodice, luske, rep in črno kožico, ki je pritrjena

v notranjosti rib. Lahko so osliči, škarpine, šargi, tudi skuše in podobno. Očiščene damo kuhat v mrzlo vodo skupaj z dvema, tremi olupljenimi in na koščke rezanimi krompirji. Osolimo in dodamo lovor, zeleno in malo paradižnika. Kuhamo pol ure, le nalahko naj vre. Ko je skuhano, serviramo cele rive na krožniku, posujemo na debelo s sesekljanim peteršljem in česnom, vso ribo pa polijemo z oljem, najbolje z olivnim. Vsaki rivi dodamo nekaj koščkov krompirja in prilijemo tudi malo juhice, toliko, da namakamo kruh. Takšni ribji juhi pravijo pomorci 'lešada'. Kot povedo poznavalci, ta jed nikoli ne

manjka na kapitanovi mizi, posebno še, kadar omizje izprazni več buteljk. Lešada poskrbi, da je morje tudi v glavah mirno.

Govori se: dobri stari časi. Vsi časi so dobri, ko pripadajo preteklosti.

BYRON

Boste tudi vi silvestrovali doma?

Večina nas bo novo leto pričakala doma, vsaj tako lahko sklepamo iz pogovorov med ljudmi. Po hotelih je predrago pa še oblike je treba nova po čevljem pa žejen tudi ne moreš biti pri mizi...

No, doma bomo, pa pika. Dobro bomo skuhale in naapekle že prej, naredile skledo francoske solate, da bo mir pred otroki, pa tudi njihovih priljubljenih pijač naj ne manjka v shrambi.

Čeprav morda ne bo smrekova, se ne odpovejmo zelenju v stanovanju. Dovolj bo že smrekova vejica na steni ali na mizi, malce okrašena s snegom, pentijo, stekleno kroglo, zvezdico ali podobnem.

Tudi na dirla ne pozabimo. Če nam še tako manjka denarja, kaj malega le pripravimo za vsakega člena družine: nogavice, rokavice, senčilo za veke, malo boljši šampon za lase, šal, morda glavnik posebne oblike, voda za britje, kolonjsko vodo, morda mandlijovo olje za obraz, krem za roke, Šilček za našega šolarja, posebne oblike svinčnik. Če je denarja več, naj bo kaj dražjega. Toda nekaj naj le bo. Ob vsakem novem letu se spominim Ane Frank, holandske Židinje, ki je v skrivališču v podstrešnem stanovanju, ko so se že meseci skrivali pred Nemci, nášla drobno dirlce za vsakogar od njih. Iz nič jih je pričarala...

Tudi če bomo doma, bodimo praznične, oblecimo svojo najlepšo svileno bluzo. Naj bo ta najlepši večer res lep. Čeprav smo doma zvečer najraje v trenirki, zdržimo v obleki vsaj do polnoči. Tudi za boljšo polovico naj to velja in za otroke. Naj se ve, da je v hiši praznik!

Stanovanje pospravimo že prej, tako da bomo imeli na silvestrovo popoldne čas lepo pripraviti mizo. Pomaga naj vsa družina, vsak po svojih močeh, upoštavajmo tudi zamisli otrok in vseh drugih članov družine. Na mizo sodi ta dan najlepši porcelan, najlepši kozarci, kar jih premoremo...

Sicer pa, kaj bi vas učila, saj same veste, kako svoji družini pripravite lep in slovesen večer!

Vsem skupaj želim srečno, veselo in zdravo novo leto.

Za srečo v novem letu

Pred leti je zdaj že po-kjoni beografski novinar Duško Radović po radiu voščil svojim poslušalcem srečno novo leto. Podobno, kar je želet on, želimo tudi mi vam, drage naše bralke in spoštovani bra-aci.

Da bi vas ne bolelo ti-sto, kar vas je bolelo, in da bi vas ljubilo vse tisto, kar vas še ni ljubilo.

Želimo, da bi bili vaši otroci boljši od vas, da bi se bolj nihali z vami, kot vi z njimi.

Želimo vam, da bi vam noge dobro služile, da bi na njih preživel večji del novega leta, da bi imeli več dela kot časa.

Zelimo, da bi bili vi bolj potrebni drugim, kot oni vam. Želite si tudi več, kot potrebujete, toda vse, kar boste imeli odveč, de-lite z onimi, ki ne morejo toliko, kot vi.

Ne jemajte veliko več kot dajate. Mislite malo tudi na one, katerim bodo morali vzeti tisto, kar bo do-dalo vam.

Zelimo vam, da dobite stanovanje, če ga nimate, če ga pa imate, pa da bi se ga znali veseliti.

Zelimo tudi, da bi tisto, kar imate, ne bilo manjše od tistega, česar nimate.

In na koncu vam želi-mo, da bi to leto imelo z vami več sreće kot prej-sne.

Da nas mame ne bi podile prezgodaj spat

Katja Sodnik iz 2. a razre-da osnovne šole Matije Va-jlavca v Preddvoru pravi, da se vsi otroci veselijo nove-nih praznikov, saj jih takrat obiše težko pričakovani dedek Mraz.

Za praznike bomo postavili veliko noveletno jelko in jo bomo okrasili s pisanimi balončki, bombončki in s svečkami. Upam, da bo za praznike zapadlo veliko snega, da se bomo otroci nasmučali, nasaškali in nake-pali. Rada si bom ogledala kakšno igrico ali risanko po televizi-jie.

Katja še dodaja, da bo ma-mici, očku in sestrici pa še vsem drugim zaželeta srečno novo leto.

Dobre želje

Učenci 3. in 4. razreda po-družnične osnovne šole v Dražgošah pa so nabrali tale bogat šopek noveletnih že-lja:

Dedku Mrazu želim, da ga ne bi zeblo, ko bo nosil darila;

staršam mamam, da bi še

Otroški hišni svet v Ulici Jaka Platiša ne bo propadel

Mentor je zmajal z glavo

Kranj, decembra — »Lani je noveletna zabava bila in je dobro organizirana tudi lepo uspešna. Kar takole, da je letos menda ne bo, ne bo šlo... Mar ni bolje, da se otroci in mladina zbirajo skupnem prostoru, kot da se preganajo po stopnišču? Saj so še tako prehitro vsega oni kri-če se kaj zgodi,« meni mentor Vinko Mohorič.

Pet glavnih vhodov ima velik stanovanjski blok v Ulici Jaka Platiša v Kranju. V bloku z vhodom številka 5, ki povezuje 41 stanovanj, že tretje leto deluje otroški hišni svet. Po naključju smo izvedeli, da tam otroci, mladina nasploh, redno ob prazni-

čnih dnevih pripravljajo proslave za starše in druge stanovalce. Ko smo jih pred dnevi že precej pozno zvečer obiskali, je bilo pet deklekar kar malo v zadregi. Venčar so se 13-letna Nuša Seražin, 12-letna Romana Klobučar, 15-letna Gordana Zogovič, 15-letna Tehvida Ajdinovič v trav takoj 15-letna Sedzida Ajdinovič v toplem, sicer pa kar nekam neučenjem skupnem prostoru v kleti hitro razgovorile; posebno še, ko je kasneje prišel tudi glavni mentor tega otroškega hišnega sveta, Vinko Mohorič.

»Bilo je pred dobrima dvema letoma, ko so se starši razburjali nad nami, da se samo preganjam po stopnišču namesto da bi

Kako je Gregor Eržen iz 4. razreda nariral sebe z novimi smučmi, pa lahko vidite.

Kdaj ponudimo posamezne pijače

Za dopolnitev jedi je zelo pomembna prava izbira pijače. Če se z jedmi ne skladajo, pokvarijo celotni okus jedi, ceprav so še tako dobro pripravljene. Nekatere pijače tudi zelo hitro stopijo v glavo. Takih se raje izognemo, če nočemo pokvariti dobrega razpoloženja. Pri izbiranju pijač se držimo tehle starši in preskušenih nasvetov!

Aperitiv postrežemo pred obedom. Njegov namen je zbuditi tek, zato ga ne sme biti več kot en kožarček in ne sme biti premočan. Kot aperitiv so zelo prijubljene lažje mešane pijače, vermut s so-

do, sadni in nepresladki so-kovi s sodo, amerikano, mar-tini.

K hladnim začetnim je dem in k juham ponudimo pivo ali lahko belo vino.

K belemu mesu, perutnini in ribam damo suha in manj sladka vina, *k črnemu mesu divjadi in divji perutnini* pa nepresladka črna vina.

Zelo pomembna je izbira vina *k sirom*. K ostrom in pikantnim sirom, kot so gorgonzola, kvargeljni, roquefort, romadour in groyer, da-mo suha nesladka bela vina. Siri milejšega okusa, kot so ementalski, edamski, gauda, belpaeste, šalet, kajmak in podobni, zahtevajo sladka bela vina ter pivko.

Sladke jedi dopolnimo s sladkimi belimi vini in likeri.

Če se nam zde *gostje utru-jeni in nerazpoloženi*, jim po-nudimo za posvežitev ledeno kavo, kavo s smetano, irsko kavo in podobno.

Ob posebnih slovensih pri-likah, kot je to še posebej sil-vestro, odpremo za napi-trnico tudi steklenico šumečega vina, kot je šampanjad, fruškogorski biser, biser slo-vin, bakarska vodica in po-doba. Ta vina morajo biti zelo dobro hlajena, sicer so plehka in se preveč penijo.

Za mastno in mešano kožo priporočam dve žlički kvasa, zmešanega z malo ledu. Lahko dodamo tudi kislo mleko. Gosto masko nanesemo na obraz. Učinkuje naj 15 minut, nato jo spremo z mlačno vodo.

Zelim vam prijetno silve-strovanje in se vam zahvaljujem za vaše zaupanje.

Dipl. inž. Barbara Kregar, kozmetičarka

D. DOLENC

šen pripomoček. Zanimiv kulturni program s plesni in recitaci-jami so pripravili člani mlajših skupin, stari od 3 do 9 let, ki si si nadej imenje Slobodni otroci Srednja skupina, od 9 do 12 let nastopa pod imenom Mačke starejša skupina, od 12 do 15 let pa se predstavlja v programu imenom Nore dekllice. 35 kvadratnih metrov velik prostor bil takrat nabito poln. Vsi pa bili presenečeni in navdušeni nad proslavo. Mladim so potrebovali pomoč v hišnem svetu obljubili pomoč bodo prostor lahko primerljili in opremili...

Precej prazničnih dni je bilo od takrat naprej in mladi člani otroškega hišnega sveta so večno poskrbeli za proslave. Se vedo da bi tudi sami prispevali nekaj denarja za prostor, so zbirali star papir, steklenice in prispevali ke ozirou članarinu. Začeli so skrbiti tudi za red in čistost okrog tega dela bloka.

Čeprav so od takrat naprej in mladi člani otroškega hišnega sveta ostale le obljuhe in jasne kot kaže, zdaj predsednik hišnega sveta celo drugačnega imenovanja, naš otroški hišni svet ne bo propadel, so poudarila deklekar. »Menda se ne strinjam, da bi imeli letos takšno noveletno zabavo, kot je bila lani. Čeprav nam pomagajo, bomo ta skupni prostor nekako uredili. In dokler bomo, da nismo vedno krivi, če je kaj narobe v stopnišču. In če bomo enkrat v pravih hišnem svetu, bomo drugače magali otrokom v otroškem nem svetu.«

Glavni mentor otroškega hišnega sveta Vinko Mohorčič pa zmagal z glavo: »O tem, kdo dovoli noveletne zabave, se ne smo še pogovorili... Naš hišni svet slabovo deluje. Mi se, recimo spomnili, da bi počitnice okrog bloka, otroci pa so se, da di prostor bomo uredili. Če že kateri, otroški hišni svet v Ulici Jaka Platiša 5 v Kranju prav ne bo propadel.«

A. ŽALAP

Dr. Marija Bračko:

Topla beseda že napol pozdravi

Ne moreš biti samo delno dober, je nekoč dejal Tolstoj. Dober si ves in za vse, če si dober; če nisi, nisi za nikogar. Tudi zdravnik ne moreš biti le delno. Dr. Marija Bračko je svojo dobroto, svoje znanje, svojo skrb delila vsem. Morda je prav zato postala in ostala pojem požrtvovale Žene zdravnice po loških hribih od Ožbolta do Križne gore in od Bukovega vrha in Gabrške gore pa tja do Jeprce.

Dolgo je že, kar sem slišala praviti o njej. Tako dolgo, da sem pred vratom njene hiše na Suški cesti pričakovala — storko. Pa je vse prej kot to! Pri 72 letih je pokončna žena, ki so jo utrdile večne poti, naglica, večno vzpenjanje v breg. Kajti skoraj ves njen teren, razen malo Sorskega polja in mesta samega, je bil v bregeh.

Ko je leta 1945 prevzela zdravstvo v Škofji Loki, je imela na voljo samo kolo. Z njim do vzožja in kolikor daleč se je že dal, potem pa v breg. Kako visoko je bilo včasih. Najbolj daleč se je ji že zdelo k Sv. Ožboltu, pak k Sv. Andreju, v Bukov vrh in na Gabrško goro. Tako visoko, da sem videla samo še nebo, razmišlja danes. Nauhuje pa je bilo, če so jo po vrnitvi s terena prišli iskat prav od tam. Pač niso vedeli, da se mudi v tistem koncu. Se sreča, da je po vsakem nočnem obisku lahko takoj zaspala.

Napori so bili hudi, a o njih tedaj sploh ni razmišljala. Treba je bilo in šla je, kamor so jo pač poklicali. Dopoldne delo v ambulantni, po šestdeset do sto pacientov na eno dopoldne, vse dni v tednu. Dopoldne torbo v roke in na obiske. V veliko pomoč sta ji bili medicinski sestri Frančka Kerčmanec in Kašmanova Silva. Skupaj so delale dvajset let. Tako še ni bilo penicilina v tabletah, ne antibiotikov. Ljudje so prihajali po injekciji, veliko je

bilo tudi težkih primerov. Vse, kar je le mogla, je dr. Bračkova naredila sama: izrezovala črve iz prstov, šivala globoke ureznine, poškodovane ude. Če le ni kazalo drugače, je bolnika poslala v bolnično, četudi na socialnem tege niso radi videli, ker je bilo draga. Zaradi tega je dobila marsikatero črno piko.

V Markonovi hiši je stanovala in tam je imela tudi ambulanto. Nič kolikokrat je porodnice, ki jih je v ambulanti dohitelo, ali kakšnega težkega bolnika polegla kar v svojo posteljo.

Njen delovnik je trajal od jutra do večera, od večera do jutra. Malokatera noč je bila mirna. Vse porodnice so tedaj rodile doma in ko se je kaj zapletlo, so poslali ponjo. Vsaka krvavitev je bila za dr. Bračkovo sveta stvar. Nič je ni zadržalo, ne polna čakanica ne noč ne sneg in mraz. S kolesom je lovila kolesnico, pa je šlo lažje. Prihajali pa so tudi z vozom, v lojtniku, v košu so jo vozili v breg. Naivečkrat pa je moralna pač. Vse življenje bo imela ljudi, ki jih je zdravila, v lepem spominu. Tod so doma dobrati ljudje. Silce žganja in kos kruha sta jo zagotovo pričakala, kadar je vsa vroča prihitele v hišo. In ko je opravila, je vedno naročala domaćin, naj jo obvezčajo o bolnikovem stanju. Za vsakega posebej je nanjo legla skrb, ki ni popustila, dokler ni shla, da je že zdrav.

Dr. Marija Bračko: »Zdravnika teži skrb za bolnika vse dotlej, dokler ne ozdravi.« — Foto: D. Dolenc

Počitka skorajda ni bilo. Morda so jo prav zato vsa ta dolga leta mučile strašne migrene. Velikokrat je moral šofer ustaviti rešileva, da je bruhala, in pri bolniku so, ko je ustavila krvavitev in nudila prvo pomoč, morali pomagati tudi njej. Slišala je, da proti migreni odlično pomaga akupunktura. A zdaj migrene skorajda ne pozna več. Ni več psihičnih pritiskov, ni več tekanja po hišah. Zdaj je dr. Bračkova že dvanaest let tisto, kar si je želela vse življenje: gospodinja.

Leta 1975 se je upokojila in to leto so se tudi preselili v svojo hišo. Pravo bogastvo se ji zdi, da lahko zjutraj poleži, v miru skuha kosilo, gre popoldne po nakupih, počrkija vnuk, bere knjige in včer v miru pogleda televizijo. Koliko lepega je šlo mimo nje! Niti televizijske nadaljevanke, ki si jo je tako želela, si ni mogla ogledati. Še dobro, da je imela vsa leta ob sebi zlato, pridno tačko, ki je skrbela za njena otroka, da je bil mož veliko na poti in predvsem razumeval.

Če se odločiš, da boš zdravnik, moraš biti to ves, s srcem in dušo. Marija je zelo vleklov ta poklic! Kako vodoželjna je bila, kadar so doma klali prasiča. Za vsak najamši del organizma mora vedeti, kaj je to, zakaj je to... Mama ji je po svoje razlagala, želja v njej pa je rasla. Dekleta naj gredo v gospodinjske šole, fantje v trgovske, je bilo doma pri Kemperletoh na Češnjici nekakšno nepisano načelo, čeprav je mama želela, da bi vse otroci študirali tisto, kar bi radi.

Marija je bila dve leti v meščanski šoli v Škofji Loki. Ko pa je brat videl, kako rada bi uresničila svoje sanje, jo je vzel iz šole in poslal v ljubljansko gimnazijo. 1933. leta je maturirala, še isto leto se je vpisala na medicinsko fakulteto, naredila 5 semestrov, potem pa šolanje nadaljevala v Beogradu. 1939. leta je diplomirala in se poročila. V Beogradu je namreč spoznala svo-

jega moža, ki je tu študiral pravo in ekonomijo. 1940. leta so ga poslali na dodaten študij na Dunaj. Tudi Marija je šla z njim in se tam specializirala za otroško zdravstvo. 1942. leta je povila hčerkko, dve leti kasneje pa se sin. A je bilo njeno materinstvo vse prekratko: od 1945 do 1975 je bila že zdravnica.

Danes je zdravnikom lažje, razmišlja. Imajo vse pripomočke, lahko delajo timsko. Takrat pa je bila sama za vse. Ni imela ne rentgena ne laboratorijskih. Veliko primerov je morala reševati sama. Rešilni avto so v Škofji Loki dobili šele konec leta 1952. Taksist Štrekelj je vskočil, če je bila nujna. 1957. leta je kupila svojega fička. Potem je bila lažje. Zdaj je v Škofji Loki velik zdravstveni dom z vsem, kar mu pritiče, in z avtom prideš do vseke hiše, pa če je še višje.

Dr. Bračkova je spregla. Ne takoj in ne povsem. Nekajkrat

na teden je še delala v domu slepih v Škofji Loki. Da prehod ni bil tako hud.

Kaj bi naročila mladim zdravnikom?

Morda to, da ni dovolj pri bolniku iskati bolezni, posvetiti se mu moraš kot človek. Kolikokrat topla spodbudna beseda zdravnika že napol pozdravi. Najbolje je to videla v domu slepih. To mora imeti zdravnik v sebi.

Zdaj si želi le še zdravja in mirnih let na starost. Nikamor je ne vleče, tudi na obiske k prijateljem ne. Preveč je bila včasih po tujih hišah. Šele zdaj čuti olajšanje. Težko breme je nosila kot zdravnica, nanjo je pritisnila odgovornost, skrb za bolnike. Tega zdravniku nihče nikoli ne bo mogel poplačati. Ne delo in teren in breg — skrb za bolnika, to je bilo tisto največje, s čimer se je vsa razdajala ljudem.

D. DOLENC

Saj boš tudi ti kmalu spet na vrsti.

Otroci iz epruvete, Grega, Ana in Samo, so že mesec dni doma

Otroška sreča je doma v Palovičah

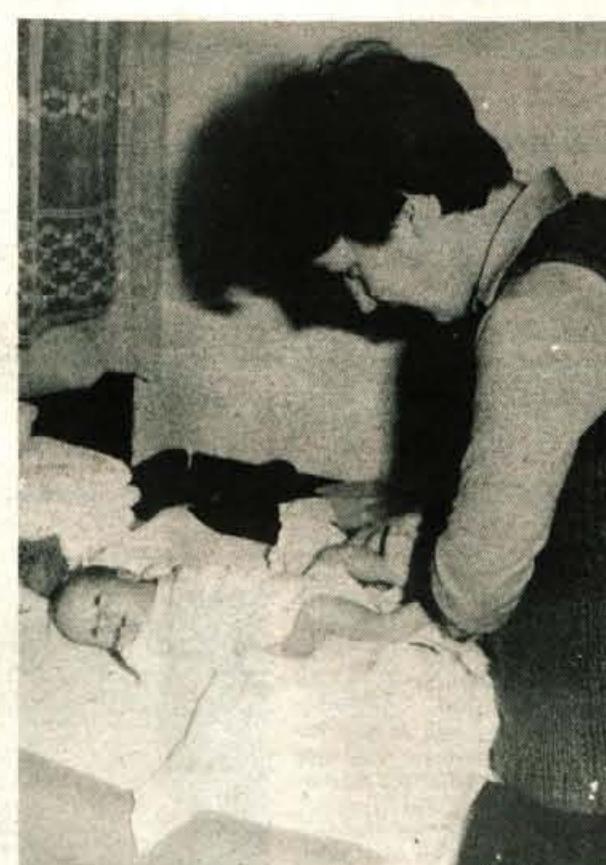
Mrzlo je vleko ta dan pod Dobrčo. Dež se je ponujal in še kakšna snežinka je padla vmes. Nedopovedljivo lepa temna modrina se je razlila čez lešansko polje. Brezje in čez Jelovico tam zadaj. Tudi sneg se je zdel moder. Morda se je hišica Bitežnikovih prav zato zdela še bolj beba...

Črno-beli muc se je grel na strehi fička pod napuščem in predel. Čudoviti mir je bil tudi v hiši. V kamnu so prasketalata polena, at Stane je pospravljal po kosilu, v izbici tam zraven pa je bilo še čisto mirno. Zdaj.spi, ta njen drobiček. O, saj ne bo dolgo, ko se bo začelo...

Male posteljice so pregrnjene, dve z modrim, ena z rožnatim blagom. Na sredini je torej Anička. Spijo mirno, spokojno. Vsi trije na trebuških, tako jim je najbolj všeč, pa glavic ne potlačijo. Kakšne lepe bučke imajo vse po vrsti! Da le nimajo več cevk. V kliničnem centru sta imela dečka sondi za hrano speljani v žile na glavicah. Kako je mama Blanka trepetala zanju, čeprav je vedela, da je to le hrana, da tako pač mora biti!

19. novembra, ko so bili starci skoraj mesec dni, je prišla z najnimi domov. Čudna je bila v zatektu. Navajali so se na novo okolje, na nove glasove, na dom. Da so le doma! Bodo že zrasli. Kakšna razlika je že od rojstva! Grega, ki je imel ob rojstvu 1,52 kg, tehta zdaj že 3,10, Ana se je z 1,85 zredila na 3 kg, in Samo, ki je imel 1,55 kg, ima zdaj 2,85 kg. No, to je bilo pred dnevi, ko so bili v Tržiču na pregledu, v teh dneh pa so pridobili že nove dehigramme.

Zdaj se je iz kamrice že nekaj zaslišalo. Samo se zbuja. Izgleda, da bo spet prvi na vrsti. Že je mizi za preoblačenje. Dokler mama previja, zadovoljno rdeče, ko pa ga odloži v dnevni robi na kavč, da bo dobil hrano,

Vsa dan so večje, te njune štručke, vsa dan jih je bolj veselo previjati. — Foto: D. Dolenc

zmagala vseh 120 gramov. Mama Blanka zdaj hrani Ano, Grega čaka na vrsto. Eden mora vedno čakati, saj sta na voljo le dve naroči. Stanko in Samo potreti še zadnji kupček in na vrsti je steklenička za Grega. A Samo protestira. Zdaj bi ga morali počrklati, pa ga takole meni nič, tebi nič odloži. Nič ne pomaga, ko mu mama Blanka obljudbla, da ga bo potem nosila po sobi. Samo žene svojo...

Za mamo Blanke je prav to najhuje: enega mora odložiti, potem pa jokata tisti, ki je že sit, in tisti, ki je še lačen. Dudka vedno manj pomaga. In ko mama Blanka nasiti Ano, jo odloži, da lahko vzame v naročje Samo. Zdaj je dobro. Vsi trije so zadovoljni. Fantka v naročijih, Ana se preteguje in zeha, in zadovoljna sta Blanka in Stanko, da je spet ena nevihta mimo. Zdaj bo tri ure spet mir.

Najhujše so seveda noči. V zatektu sta mislila, da bosta oba vstajala tudi ponoči. Toda ne gre. Vsaj eden se mora pošteno naspati, da je naslednji dan sposoben za delo. Zato se menjata. Sploh pa Stane mora biti napsan, saj mora na delo, Blanka pa kar z otroki vred lovi spanec. Gnezdece imajo prijetno. Blanka in Stane sta sama zidala to hišico. Postavljenata je v breg, ves dan ima dovolj sonca. Če je toplo, se skozi okno tako segreje, da popoldne sploh ni treba kuriti. Saj še veliko manjka. A bosta že, počasi. Zdaj sta le toliko uredila, da sta v svojem in so otroci na toplem.

Mamica bo doma dvajset metrov v pol. Na vrtec ne mislita. Kdo bo tri otroke oblačil za vr-

tec? Kako drugače se bodo morali znajti. Bo že kako! Da le rastejo, da so zdravi. Potem bodo razmišljali o denarju, kako bodo oblačili otroke, kako jih bodo hranili. Večji bodo, vsega bo treba več, pa obleko bo treba za vse hkrati novo, nič ne bodo mogli nositi druga za drugim, pa kurjava... Ne, zdaj na to raje ne mislite. Zdaj je jima ničesar ne manjka. Od vseh strani sta dobivala darila, pomoč. Gozdno gospodarstvo jima je pripeljalo 8 metrov drva, njeni sodelavci iz SGP Tržič so jima prinesli tri zimske kombinezone, socialno skrbstvo je nakazalo 12 starih milijonov, osnovna šola heroja Grajzerja, kamor spada tudi Stankova glasbena šola, 10 milijonov, SGP in Obrtno podjetje Tržič sta dokončala otroško soto na vrhu, Sukno iz Zupu je poslalo tri odelice, BPT blago, Ciciban iz Mirne pri Gorici tri komplekte stekleničk, slinčkov in igraci, otroško varstvo iz Tržiča je naročilo voziček za trojčke, tiste tri medvedke, dva modra in enega belo-rdečega, ki je prinesel Blakin in sodelavec Slavko. Najbolj pa so ju prenenetili domačini. Cisto nova sta v vasi, ko maj leta dni in hiši, pa je vsaka hiša prispevala, da so jima kupili tri odelice in tri nočne posodice in veliko ikeban na vrhu. In pred dnevi je sosedova Irena prinesla troje copatk, ki jih je spletela njena mamica.

Vsem sta hvaležna od vsega srca. Nak, zdaj jima resnično nič ne manjka. Da so le tu, njuni

zlati otroci. Pred letom dni je bilo še tako malo upanja. Včasih, ko jih gledata, še vedno kar verjeti ne moreta, da je vse to res. Da so res tu dojenčki, lepi, zdravi. Deset leta sta čakala, epruve je bila zadnje upanje. Nikoli se ne bosta mogla dovolj zahvaliti zdravnikom in sestram v kliničnem centru.

A skrb ne popusti. Zdaj se že sprašuje, če jima jih bo uspelo vzgojiti v poštene državljanе. Samostojni bodo morali biti, da se bodo v življenju znašli, da bodo znali sami delati. Zdaj je bista pa še crkljala...

Ko malo pozneje sedim v dvorani osnovne šole v Križah na srečanju borcev Kokrškega odreda in poslušam zborček, ki ga vodi tovarniška Anka, razmišjam o Ani, Samu in Gregi iz Palovič. Kdaj bodo takole veliki kot tiste fantički pred šolo? In Ana bo zagotovo takšna kot tiste dečki v svetlih kabovkah v zboru, z lasmi, spetimi v čopek. Ali pa temnejsa, kot ona v rdečem puloverju, ki pojde solo... Mimo grede bo tudi tisti...

Do takrat pa bo ata Stanko pogrel še na tisoč stekleničk z mlekom, mama Blanka bo ničkolikokrat pripravila sveže pleme in pralni stroj se ne bo in ne bo nehal vrteti...

D. DOLENC

Tanči, Blažka, Rok, Jos... in zdaj še Desa uče in zabavajo našo mularijo

Bučen smeh iz Periskopove pisarne

Periskop je našim mladim prirasel k srcu. Všeč je tudi babicam, mamicam in očijem, ki z otroki gledajo televizijo. Zanimiv, igrov in nagajiv je, kakršni so gledalci, ki jim je namenjen. Kako je periskopovcem uspelo ujeti takšno vzdušje, je dolga zgodba, tesno povezana z imenom Tatjane Trtnikove iz Preddvora, šefice Periskopa. Pravi, da iz Periskopove pisarne često odmeva bučen smeh, da je njihova pisarna podobna tramvajski postaji in da bi bilo prav zanimivo enkrat posneti zakulisni Periskop. Idej imajo seveda še dosti, a so veseli tudi vsake, ki jo sporoče gledalci. Periskop se bo še naprej veselo dvigoval, še hitre, saj je dobil res močno okrepitev, Deso, ki jo poznate iz Videogodbe in mnogi že kar pogrešate.

Tatjani Trtnikovi teče beseda kot žuboreči potoček, ki poskujuje v se spotika ob kamenje, se včasih jezno zapeni in umiri šele, ko se razlije v ravan. Ne le besede, tudi njena narava je takšna.

Zlili smo njen žuboreči potoček na papir, nismo ga ustavljal, in napisal je živiljenjsko zgodbo neugnane deklica, ki ga je premamil novinarski poklic, tako vabiljiv in tako trd, včasih tudi grdu. Po dvanajstih letih časnikarstva v televizijskem obzorniku in dnevniku zdaj že dve leti in pol vodi Periskopovo ekipo. Uspešno, seveda.

»Kako, da ste se spomnili name?« je bila radovedna. »Nekaj čudnega se dogaja: kar naenkrat me kličejo od vseposvod, dve leti pa se ni zame zmenil nihče. «Seveda nismo dogovorjeni, da bomo ustvarili novo televizijsko zvezdo, stvar je povsem naključna. In prav v tem naključju tiči

odgovor. Njeno delo je dobro in odmevno.

Je Gorenjka in ni

»V Kranju sem končala gimnazijo, živim v Preddvoru, Krančanka nisem. Preddvorska tudi ne najbolj. V bistvu sem ena vesela mešanica, saj sem svojo kariero kot vekajoči dojenček začela v Ljubljani, nakar smo se selili na kmete, in sicer v Planino pri Rakeku, ker je moj oče, tudi nekoč novinar, menil, da morajo otroci zrasti v zdravem okolju. Tam smo prezivali veselih devet let, mislim, da so bila to moja najlepša leta. Nato smo se odselili v Postojno. Petnajst sem jih imela, ko so se moji starši odločili, da so jim gorenjski hribi najbolj všeč. Bilo mi je težko. V letih, ko je počembno druženje z vrstniki, so

me iztrgali iz mojega sveta. Tako smo deževnega dne prišli v Preddvor, nič ni bilo od tistih hribov, vse je bilo tako sivo in žalostno, da sem jokala.«

Najtrši oreh je bila kranjska gimnazija

»Po gimnaziji smo doma sedli za mizo in modrovali, kaj bi iz tega otroka naredili. Zanimalo me je vse in nič. Mama je potegnila črto in rekla: če si pa že tak firbec, je najbolje, da se vržeš v novinarstvo. Pred sabo je imela Delo, v njem je bil razpis, tudi možnost nastanitve v domu, kar se mi je zdelo silno samostojno. Malo me je vlekel dom, malo novinarstvo, malo me je begalo, da se moram enkrat vendarne postaviti na svoje noge. Študij se mi ni zdel težak, čeprav sem se ga sprva bala. Najtrši oreh v moji karieri je še vedno gimnazija, s poudarkom na kranjska. Ne vem, ali sem bila jaz tedaj takšen problem ali je

bil kdo drug, v vsakem primeru je bil to najtrši oreh; ki smo ga strli. Vdam se ne, nikoli.«

Strah pred kamero razblini praksa

»Po prvem letniku smo šli na obvezno prakso. Ker so šle prijatelje na Televizijo, sem šla se jaz. Tako sem obtičala tam, na začetku kot trgalka tanjugov. Vesti oštreviliči, nobene ne smeš izgubiti, velepomenibno nositi tisto škatlo urednikom, ki te posiljajo po cigaretam. Grozno grozno, ampak vseeno si pomembno, ker delaš. Potrebovali so mlajše dežurne novinarje, ostala sem, sčasoma postala starejši dežurni novinar... V tistem času sem si omisila tudi svojo življenjsko spremljevalko, se pravvi otroka.

Najhuj je bilo, ko sem prvič stopila pred kamero, zgodilo se je na moj rojstni dan, 20. avgusta. Urednik Drago Pečko je bil navdušen nad novostjo. Zdaj bomo šli pred kamero, je reklo. Načaš sem prišla umazanimi lamsi, nič kaj lepo oblečena, tresla sem se kot šiba na vodi in upala, da bo rekel, da ni treba. Vendari ni šlo drugače, poslali so me v studio štiri, od koder odhajajo v eter tudi dnevniki. Zagorela je lučka, začela sem brati – s tristo na uro, na koncu je film ostal... Toda tudi tega se navadiš. Za televizijskega novinarja je vendar malo težak izgovor, če jaz pa pred kamero ne grem. Najboljši način, da se otreses strahu, so vaje pri Ani Mlakarjevi ali lektorici. Nauči te spodobnega govorjenja, bolje rečeno, svoj temperament ti pomaga ujeti v spodobno govorjenje.«

Sprva smo oddaje pripravljeni vsakih štirinajst dni. Tempo je bil hud, tri dni snemanja na terenu, en dan v studiu, en dan za ogled, tri dni montaže... Teme so se nizale, zanimale so nas rakte, fotografija, gledališče, živali, morje, ladje, lutke, ki so zelo vžgale, posebej songi iz teh oddaj. Potem je prišla novoletna oddaja, ko smo našega Josa zamenjali z Josom iz Belgije, in so vse misili, da se zafrkavamo, mi pa smo imeli z Brusljem res ne posredno zvezo.

Jedro ekipe je ostalo, nekateri so se zamenjali, saj tempa niso vzdržali. Sama sem začela pisati tudi scenarije. Bolj ko nas imajo otroci radi – in ne le otroci – večja je obveznost, da kaakovost ne bi zdrsnila.«

Periskop je prišel kot strela z jasnega

»Pred dvema letoma in pol, prišla sem z dopusta, rjava in spočita, so me poklicali k odgovornemu uredniku. Tam je bil tudi urednik mladinskega in otroškega programa Janez Lombberger. Govorili so slovesno in me hvalili, kako da sem pridina, imam smisel za otroke, kako da sem napravila dober portret narkoman... in mi povedali, da iščemo pravega človeka za otroške oddaje, pravzaprav za najstniške, da so jih že šest preskušali in ni bilo, nič in da bom jaz pravšnja. Bila sem tako razburjena, da jih nisem poslušala do konca. Slovo do redakcije dnevnika je bilo zame po dvanajstih letih težko, tam sem videla svojo bodočnost. Pol leta sem ga težko prebolevala. Vendar pa ta moja velika nesreča je dolgo ni več nesreča.

Morda imajo še kje podobna pravila pri društvu skupne pomoči. Janez Vrhovnik je za prime, ko društva sicer nimajo, si pa krajani v nesreči vseeno pomagajo.

A. ŽALAR

tniki, pred nami je bilo nekaj večikega, želeli smo iznajti čarobno formulo, ki bo razveseljevala in poučevala hkrati. Izbojevali smo si obisk beograjskega in sarajevskega studija. Pot nam je vila samozavest. Vrnili smo se z občutkom, da nekaj lahko nopravimo.«

Vsek je dodal nekaj

»Ideje so padale, v burnih nočeh smo pisali scenarije, vsek je dodal nekaj. Oddala je nastala skupinska, kot vodja pa sem pa zala, da tisto nekaj ni šlo čez. Iz Periskopove pisarne se je občasno razlegel bučen smeh, pa je urednik odpiral vrata in se jezil, naj bomo resni. Poskusno smo prvič snemali v Idriji, napeti kot strune. Narediti smo hoteli vse hkrati. Poskusna oddaja je bila dodatni poduk. Ugotovili smo, da mora biti dinamična, da otroška zmogljivost ne presegne dveh minut zbranosti. Tako smo načrivali uvodno oddajo o televiziji, v Bistrici smo našli najstarejši televizor, skušali smo povedati vse o televiziji. Gledalci so se odzvali že na začetku in rekli, da sumijo, da smo prav.«

Sprva smo oddaje pripravljeni vsakih štirinajst dni. Tempo je bil hud, tri dni snemanja na terenu, en dan v studiu, en dan za ogled, tri dni montaže... Teme so se nizale, zanimale so nas rakte, fotografija, gledališče, živali, morje, ladje, lutke, ki so zelo vžgale, posebej songi iz teh oddaj. Potem je prišla novoletna oddaja, ko smo našega Josa zamenjali z Josom iz Belgije, in so vse misili, da se zafrkavamo, mi pa smo imeli z Brusljem res ne posredno zvezo.

Jedro ekipe je ostalo, nekateri so se zamenjali, saj tempa niso vzdržali. Sama sem začela pisati tudi scenarije. Bolj ko nas imajo otroci radi – in ne le otroci – večja je obveznost, da kaakovost ne bi zdrsnila.«

Periskop je dobil res močno okrepitev

»Zadnjo letošnjo oddajo (na sporedbo bo danes) smo pobrskali po glasbi. Za spremembo bo oddaja dolga celo uro. Bili smo tako neumni, da smo povabili celo Redge Walkmana, vrhunskoga basista na jazzovski sceni, ki je imel te dni v Ljubljani glasbeno delavnico. Od samega presenečenja je privolil in prišel na snemanje. Njegov honorar je običajno tolikšen, da bi z njim lahko pokril poldrugo leto naše produkcije. Dali smo mu seveda le za skromno večerjo, za enega.«

Moram pa reči, da smo dobili v našo ekipo novo moč, ki je zares močna. To je Desa, ki jo poznate iz Videogodbe. Vključila se je že v prejšnji oddaji o modi moram reči uspešno, je zelo simpatična sodelavka. Upam, da jih bodo tudi gledalci kot Josovo družico lepo sprejeli.«

M. VOLČJAK

Devetdeset let bo staro društvo skupne pomoči v Tunjicah

Za pijance ni pomoči

Tunjice, decembra – Pravila je v devetdesetih letih prejšnjega stoletja menda prinesel s Tirolske takratni tesarski mojster iz Tunjic Janez Vrhovnik, znan po tem, da je zvonove v zvonike spravljal. Društva do danes še ni nihče ukinil, čeprav pravno-formalno tudi ni več nijker registrirano. Vsaka hiša, 142 jih je zdaj v Tunjicah, je članica društva.

Janez Vrhovnik je že 24 let predsednik društva, ki bo kmalu staro 90 let.

silci so veliko pomagali. Za naša, skoraj 90 let stara pravila, po katerih še vedno velja, da si morajo člani društva ob nesreči pomagati, se danes marsikje zanimajo. Čeprav imamo zavarovalstvo in gasilsko društvo, vso kdo leta poberemo članarinou, ki je že od ustanovitve simbolična in znaša, kolikor stane liter žganja... Jaz sem že 24 let predsednik društva. Če mi bo zdravje služilo,

bom najbrž še nekaj časa. Prepričan pa sem, da tudi za mano društvo ne bo propadlo. Ni pa to društvo nikakrska konkurenca zavarovalstvu. Še prav zadovoljni smo, če je tisti, ki ima nesrečo, tudi zavarovan.«

Morda imajo še kje podobna pravila pri društvu skupne pomoči. Janez Vrhovnik je za prime, ko društva sicer nimajo, si pa krajani v nesreči vseeno pomagajo.

A. ŽALAR

Odkar imajo v Tenetišah dom KS, žene vadijo

Možakarjem je pa lepo

Tenetiše, decembra – »Saj smo tudi opeko nosile in samokolnice vozile! Zakaj pa se zdaj ne bi dobivale v domu in malo pokramljale? Telovadimo pa zato, da naberemo kondicijo za spomladanska dela na vrtu,« pravi Stanka Verbič, po poklicu medicinska sestra, ki živi v Tenetišah že deset let, doma pa je iz Žirov.

Če je kje, potem je prav gotovo v Tenetišah pri Kranju možakarjem lepo. Res so pred nekaj leti (skupaj z ženami) s samopričevkom in prostovoljnimi delom gradili dom krajevne skupnosti, vendar se jim zdaj to bogato obrestuje. Odkar so lani za krajevni praznik slovensno odprli novo dvorano v domu, se v njej vedno kaj dogaja.

V krajevni skupnosti deluje športno društvo Podgorje, v katerem so včlanjeni tudi sosednji Trsteničani. Že od lanske jeseni pa delujejo v društvu tudi ženske. Domačinka, saj že deset let živi v Tenetišah, Stanka Verbič, ki je po poklicu medicinska sestra, sicer pa doma iz Žirov, je lani na jesen po pogovoru s predsednikom krajevne konference SZDL Slavkom Čukom napisala vabila ženam v Tenetišah.

*Tudi pri meni je gorelo 18. decembra 1953. leta,« pravi Janez Vrhovnik. »V ponedeljek zvečer je pogorelo, naslednji dan je bil sestanek, v nedeljo pa je bilo 60 kubicnih metrov lesa za poslopje že razšaganega. Ob letu je bila stavba obnovljena. Ga-

Nad odzivom sem bila presenečena. Veliko jih je prišlo. In čeprav se nismo pozname, smo bile vse takoj za to, da imamo enkrat na teden telovadbo. Kar tako, nestrokovno smo začele telovaditi. Blazin ni bilo, pa smo prinesle od doma kar tiste za na morje. Zakaj pa ne, smo bile enotne. Saj smo tudi opeko nosile in samokolnice vozile za ta dom! Potem pa smo vso zimo telovadile in nabirale kondicijo za spomladanska dela na vrtu.«

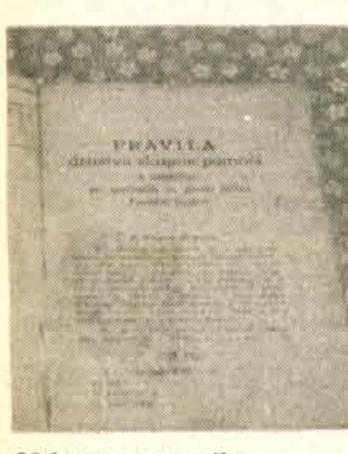
Pred dnevi so spet začele s telovadbo po enkrat na teden. Spet se je zbral precej starejših oziroma »mlajših« upokojenk. Kaže pa, da bo dvorana v domu tudi to zimo zelo zasede-

na. Ob torkih od popoldneva na prej v noč bodo v njej mladinci ob sredah žene, ob četrtekih član športnega društva, ob petkih možje iz krajevne skupnosti in ob sobotah spet mladina. Torej so takšen prostor v krajevni skupnosti zares potrebovali.

Pravijo, da pameten gospodar ve, kaj hoče. Pa tudi, da je lahko (četudi pod mizo), kjer hoče, se lepo sliši. V Tenetišah so si možje dobro zamislili in izpeljali. Medtem ko oni ob petkih možjejo v domu, žene ob sredah trenirajo (da bodo spomladi laže zagrabile za delo na vrtu) ...

A. ŽALAR

90 let stara pravila

Naivnost ne pozna meja

Krava ga ne mara, ljudem pa lahko celo pomaga

Jesenice, 15. decembra — Še vedno smo precej lahkovarni, saj nam s trmo in vztrajnostjo lahko prodajo tudi seneni drobir kot domači čaj. Jajca, kupljena na tržnici, se dobro prodaja, če le trmasto vztrajaš, da so domača.

Ljudje se znajdemo na tisoč in en način, a nas veliko igra na karto naivnosti. Lahkovarnost, ta prastara in večna ljudska lastnost, najde potrditev in uveljavitev kjerkoli že hočete, le malce spremnosti in premetenosti je treba, izbrati je treba pravi kraj in trenutek. Če imate še malo sreče, steh na konju.

Domača jajca in domač čaj

Včasih so trkale na vrata ciganke s culami in prosile za kakšno »koust«. Danes v stanovanjskih soseskah trkajo na vrata — poleg inkasantov — prodajalci vseh vrst. Ponujajo ptičke, vino, jajca, puloverje, knjige, domače maslo, sir... Ta nemadzorovana črna trgovina najbrž kar zadovoljivo cveti, čeprav je več kot jasno, da jo v številnih primerih lahko označimo čisto preprosto: maček v žaklu.

Zato, ker tovrstne trgovine ne beleži uradna statistika in ker pravzaprav nihče ne ve, koliko je sploh donosna, smo se jo odločili preskusiti na lastni koži. Se pravi: potrakali bomo na vrata jenških stanovanj in prav prisr-

čno, na veliko in na široko ponujali »domača« jajca in odličen »domač« čaj.

Drobir iz sosedovega hleva

Priprave so bile dosledne in temeljite, kot se za vse akcije v naši družbi spodobi.

Najprej je bilo treba po nekaj prepotrebnih navodil na jesenisko tržnico h »kolegom« in »kolegam«. Svetovali so zmerno ceno za jajca in čaj, ne previsoke in ne preziske. Torej smo »domača« umazana jajca, kupljena na tržnici za 54 dinarjev, prodajali po 80 dinarjev, kar obilne vrečke domnevno »domačega« čaja pa po 200 dinarjev.

Največ preglavic je bilo s čajem. Nihče ni bil tako neumen, da bi mi za neko akcijo kar odstopil pravi domači čaj, se odrekel zdravilnim rožam in travam, ki jih je mukoma nabiral vse poletje. Za sem doma sešite »žakeljčke« iz blaga napoplnila s senom, zelenim drobirjem iz sosedovega hleva. Ker je le malce preveč zaudarjalo in bilo že na videz nekam čudno, sem na vrhu posula nekaj rožic rumene kamiličce.

»Meta! To je meta!«

V eni roki košara domačih jajc, v drugi žakeljčki čaja. Bil je plačilni dan in veliko več upanja, da bodo stanovalcji radovalno odpirali vrata in — kupovali.

Pri prvih vratih je bila roka, ki je pritisnila na zvonec, resda tresača. Kaj bo? In kaj, če sploh ni bo?

Vrata je s treskom odprli čokat možkar in črno pogledal. O, mati moja!

Vrgel je divji pogled na jajca, nekaj zabrundal in spet treskočilna vrečka na vrhu.

Pogum bi bil za vekomaj splohnal in akcija bi se bila klavrnko končala, še preden se je sploh začela, če ne bi bil po stopnicah navzvod pristopical možček, ki je bil očitno tisti dan dobre volje. Pri priči se je započel v jajca, jih otipaval in strokovnijo ogledoval. Še bolj pa so mu bili všeč čaji in ko jih je začel obohavati, mi je srce res padlo v hlače.

»Meta!« se je zadrl, »to je meta! Kamilice in meta! Voham jo, poznam jo.«

Kupili iz sočutja

Dvomim, da seno iz kravjega hleva res diši kot meta, a možček je kupil dva zavitka. Ko je izginil za sosedovimi vrati, me je tako jadrno odneslo iz bloka, da se je kar kadilo. Naj zdaj tisto svojo meto strese iz zavitka in naj malo manj družabna žena ugotovi, kaj je kupil? V tisti stanovanjski blok me ne bo nikoli več...

Akcija se je nadaljevala na povsem drugem koncu mesta. Tam so bili bolj nejeverni, predvsem glede čaja. »Jajca bom že kupila, čaja pa ne«, je rekla upokojenka in se skoraj že premislila, ko je ugotovila, da so na tržnici prav takia jajca za šest dinarjev cenejša. Mikalo me je, da ji povem in se ji opravim, a kaj, ko ta akcija ni bila socialna.

Pri naslednjih vratih so spet kupili jajca, niso pa bili ljubitelji čaja. Tudi za polovično ceno ali že skoraj zastonj ga niso hoteli, češ da čaja sploh ne piyejo.

Zato pa je bilo več veselja in več razumevanja za zdravilne rože v naslednjem bloku.

Praznovali so, kaj vem kaj je slavilo domala vse stopnišče. Vrata so se odpirala in zapirala, sem in tja so hodili, dokler me

vendarle ni opazila ženska srednjih let. Najbrž jo je pretresla pojava bednega bitja v prekratki jakni in obledeli kapi, ki si, kaj veš zakaj, mora tudi tako služiti kruh.

»Daj ovamo, sine! Koliko tražiš?«

Kupila je dvajset jajc, vrečko čaja pa najbrž le zaradi usmiljenja.

»Otkud si, zlato?«

»Iz Ribnega,« mi je padlo v glavo.

»A gde ti je to?«

Krava ga ne mara, a morda komu le pomaga

Povabila me je na kavo, na sendvič. A zato, ker je pač kupila slamo iz sosedovega hleva.

sem se morala čim prej pobrati. Ne samo iz bloka, ampak tudi iz naselja, kajti kaj veš kateremu ljubitelju domačega čaja se zbliska in odkrije prevaro, nato pa še mene.

A je bila trma hujša kot strah, še nekaj vrečki čaja je bilo treba prodati. Priznam, silno težko, veliko bolje bi šla v promet jajca, ko bi jih še kaj bilo v košari. Čaj sta kupili še dve upokojenci — če nič drugega, sta rekli, je že imenitni »žakeljček« toliko vreden.

Tako. Očitno se z veliko trme in nekaj sreče pri nas res vse proda, le vztrajen moraš biti. Tudi mačka v žaklu, kar so dokazali vsi tisti, ki so kupili drobir iz sosedovega hleva. Tega niti krava ne povaha, kot čaj pa morda komu celo pomaga...

D. SEDEJ

V Kranju se pripravljajo na gradnjo pokritega bazena olimpijskih mer

Športno srce Kranja

Kranj je plavalno mesto. Veliko imen bi lahko našteli, ki so se odlično zapisala v zgodovino plavanja, marsikateri Krančan pa rad pove, da je v mladih letih plaval ali igral vaterpolo. Mesto je letni olimpijski bazen dobilo leta 1941, zimskega 25-metrskoga leta 1964, 23 let kasneje torej. Prihodnje leto bo spet minilo 23 let, v športnem parku Stanka Mlakarja pa bodo pripravili zemljišče za gradnjo pokritega bazena olimpijskih mer, kakršnih je danes v Jugoslaviji že 28. Gradnjo v Kranju že nekaj let odlagajo, čeprav sta stara dva bazena že zdavnaj pretesna, saj se je mesto krepko razraslo. Je razlog res denar ali pa je morda še zdaj dozorelo prepričanje, da pokritega olimpijskega bazena ne potrebujejo le športniki, temveč tudi otroci, ki se učijo plavati, in odrasli, ki si s plavanjem krepe zdravje?

Za pogovor smo prosili Slavka Brinoveca, predsednika skupščine kranjske telesnokulture skupnosti, ki je poznan kot stvaren in razsoden človek. Torej nam je lahko vsestransko obrazložil načrt o gradnji pokritega bazena in natančno odgovoril tudi na vprašanje, zakaj bodo bazi gradili v športnem parku.

● »Kako daleč so pripravljali?«

»S pripravljalnimi deli bomo zasedeli prihodnje leto, graditi leta 1988, bazu bi moral biti zgrajen v 18 mesecih, kar pomeni, da bi ga odprli ob 29. novembra leta 1989. Gradnja bazena je v srednjeročnem planu kranjske občine. Takej ko je bil plan sprejet, smo se začeli pripravljati. Osnovan je bil gradbeni odbor, ki ga vodi Martin Košir. Gradbeni odbor je sestavil časovni načrt, podpisal je že pogodbo z izdelovalci načrtov. Izdelal jih bo Arhitekt biro iz Tržiča, glavni projektant pa je Franc Nadižar. Z domplanom je podpisana pogodba za pridobitev lokacijskih dovoljenj. Menimo, da bodo načrti nared februarja prihodnje leto, pregledala pa jih bo še neodvisna projektantska organizacija, ki bo ocenila njihovo kako-vost.«

● »Ravnate torej zelo odgovorno!«

»Tako je. Menimo, da bo načrt pregledal ljubljanski Imos. To bomo naredili zato, da kasneje, pri gradnji, predvsem pa pri

vzdrževanju bazena, ne bo več jih problemov. Hkrati naj bi bila nared tudi vsa lokacijska dokumentacija in poleti bi lahko začeli s pripravljalnimi deli.«

● »Kaj vsebujejo pripravljalna dela?«

»V prihodnjem letu je to priprava gradbene Jame in ureditev dovoznih cest, skratka vse, da bi spomladji 1988. leta lahko začeli betonirati temelje.«

● »Ste zemljišče že pregledali?«

»Zemeljske sondaže so bile že napravljene, teren sta pregledana. Zavod za raziskavo materiala in Geološki zavod. Naredili so 11 poskusnih vrtin; teren je trd in dosti enakomeren, kar je pomembno za gradnjo. Raziskave so potrebne zaradi pridobitve dovoljenj.«

● »Kako bo bazu postavljen?«

»Stal bo na stebrih, čeznje pa bo potegnjena streha. Bazu ne bo vgrajen v tla, temveč bo znotraj objekta »visel v zraku«, zato bo njegovo vzdrževanje lažje, tudi izolacija bo boljša. Ogledali smo si nekaj takih bazenov v Evropi, kjer korit ne vkopavajo več v zemljo, zato je na obodu dovolj prostora za instalacije.«

● »Imel bo seveda olimpijske mere.«

»Meril bo 50 krat 25 metrov. To je izredno pomembno, saj bo

tako vsestransko uporaben. Za tekmovanja so nujne petdesetmetrske dolžine, za treninge, učenje plavanja in rekreacijo pa bo lahko razdeljen na polovici. Torej bo na voljo to, česar v starem bazenu ni. V tem bazenu bi lahko igrali tudi vaterpolo, saj ne smemo pozabiti, da je Kranj nenehno pri vrhu druge zvezne lige, seli se v prvo in spet nazaj.«

● »Ker vaterpolisti nimajo razmer za obstanek v prvi ligi, mar ne?«

»Ne bi rekel, da zaradi baze, temveč zaradi denarja. Prva liga je dejansko profesionalna, to pa zahteva na leto nekaj starih milijard, najbrž pa bi morali v Kranj pripeljati tudi igralce. Sodimo, da dejavnost, ki nima lastnega kadra, ne more živeti, saj profesionalizem ni več športna dejavnost; to je cirkus, zato v tej smeri ne razmišljamo.«

● »Novi bazen in z njim športni park bo torej športno shajališče Kranjanov.«

»To bo kranjski športni dom. Z bazenom bo sklenjena lokacija centralnega športnega parka. Ne bo le zbirališče vrhunskega in tekmovalnega športa, temveč tudi mladih, ki se s športom se ne ukvarjajo redno, in starejših, ki si žele rekreacije. Lokacija pa je za idealne razmere, po neprometnih ulicah je dostopna iz starega dela mesta, s Planine, Zlatej polja in Vodovodnega stolpa. Želimo, da bi bil tam tudi organizator rekreacije, ki bi ljudi sprejemal in usmerjal, s čim vse se lahko ukvarjajo. Športni park bi dejansko lahko postal športno sreča Kranja.«

● »Kako razkošno bo grajen novi bazen?«

»V spodnji etaži bo bazen, ob njem tribune, zgoraj prostori za športne dejavnosti, v podaljšku restavracija ter seveda prostori, ki sodijo k bazenu. Na voljo bodo tudi drugim športnikom, ki se bodo tam pripravljali na tek-

movanju, atletom, nogometom itd. Grajen ne bo razkošno, vendar tako, da se bodo športniki tam lahko sestajali. Danes so prostori raztreseni po mestu in ljudje, ki delajo v športu, se pogosto niti ne poznajo med seboj. Zaradi športne tradicije, kakršni Kranj ima, to seveda ni normalno. Športna dejavnost je v Kranju zelo razvijena in zasluži skupen živiljenjski prostor. Ko smo zadnjek podeljivali Ručigajevi plakati, smo jih izročali svetovnim, evropskim, balkanskim prvakinom, da ne govorim o desetih državnih prvakinov.«

● »Bo novi zimski bazen odprt vse leto?«

»To bo kranjski športni dom. Z bazenom bo sklenjena lokacija centralnega športnega parka. Ne bo le zbirališče vrhunskega in tekmovalnega športa, temveč tudi mladih, ki se s športom se ne ukvarjajo redno, in starejših, ki si žele rekreacije. Lokacija pa je za idealne razmere, po neprometnih ulicah je dostopna iz starega dela mesta, s Planine, Zlatej polja in Vodovodnega stolpa. Želimo, da bi bil tam tudi organizator rekreacije, ki bi ljudi sprejemal in usmerjal, s čim vse se lahko ukvarjajo. Športni park bi dejansko lahko postal športno sreča Kranja.«

● »Kakšni so bili še razlogi, da ste se odločili za to lokacijo?«

»Tam ni več dosti prostora, tople odpadne vode iz Takstilindra in načrte, ki so ga navajali pri Gorenjskem sejmu, da imajo oni odpadno energijo, pa ni preverjen in točen. Nobelega razloga ni, da bi bil bazen tam. Že drsalnišče ne opravlja povsem namena, za katerega je bil zgrajeno.«

● »Koliko bo bazen stal?«

»Računamo, da 2,5 milijarde dinarjev.«

● »Kako boste zbrali denar?«

»Nekaj s prispevno stopnjo, nekaj s pomočjo gospodarskih organizacij. Mislim, da bomo našli podporo.«

● »Da bo Kranj spet pravo plavalno mesto?«

»Ljudem moramo omogočiti kopanje. Če bo to delala mladina, bomo kasneje lahko rekli, da je 50-metrski bazen pomenil takšno prelomnico za kranjski šport, kot jo je pomenil 25-metrski, saj je plavanje tedaj zelo napredovalo. Kranj je bil absolutni prvak v vseh kategorijah, zelo so napredovali tudi vaterpolisti. Drugod že zaradi tekmovalnih uspehov gradnja takšnega bazena ne bi bila vprašljiva. Mi pa ga ne gradimo le zaradi tekmovalnega športa. Mislimo, da se bodo naučili plavati vsi osnovnošolci, o uporabi bazena se pogovarjamo tudi z JLA, skratka novi bazen želimo čim bolj odpreti za rekreacijo.«

● »Kaj ne bo vzdrževanje bazena še težja na logu kot gradnja sama?«

»Že prihodnje leto nameravamo začeti zaposlovati ljudi, seveda takšne, ki se spoznajo na stroku in ki do športa nekaj čutijo. Prav pripravlj

IVAN TORKAR: Nekdaj kmet in zidar, danes diplomirani ekonomist in kranjski župan

Od zidarja do župana

Strma je bila Torkarjeva pot navzgor, kakor so strme steze njegovega rodnega kraja. Vasica v bregh pod Rodico in Crno prstjo v Baški grapi. Revščina je bila doma v tolminske hribih, Torkarjevem je vojna pustila požgano domačijo. Ivan je bil odličnjak, rad je hodil v šolo, toda denarja ni bilo, štipendije tedaj tudi ne, saj je bila revna tudi tolminska občina. Ostal je doma, bil kmet, tesar, samouk, krovec, žagal je les na žagi, se po odsluženju vojaščine zaposlil kot nekvalificiran gradbeni delavec. Solal se je ob delu in pred dobrim letom diplomiral na ekonomski fakulteti. Vselej je našel tudi čas za politično delo. Bil je kranjski in gorenjski sindikalni predsednik. Spomladi so ga izvolili za kranjskega župana.

Torej naslov — od zidarja do župana — ni povsem točen. Ko sem bil zidar, sem bil že na koncu, je Saljivo odvrnil, ko smo mu pred dobrim letom čestitali za diploma na ekonomski fakulteti in pristavili, kako daleč je prišel. Ni pozabil na strme brege Baške grape, povsem sproščeno govorji o svoji življenjski poti. Zidar je lep poklic, saj vendar neverno sezida kaj novega.

Bistvena je poštenost, pravi, ko klepetava o vrlinah življenga in dela. Poštenost je težka in hkrati najlažja stvar v življenu.

Ob vstopu v novo leto smo ga povprašali, kaj in kako delat kot kranjski župan, kako gleda na vprašanja in probleme današnjega dne.

»Kakšne so vaše prve županske izkušnje?«

»Letošnje leto, kar opravljam to delo, mi je minilo zelo hitro. Zaradi zavzetosti nimam časa razmišljati, kam bi šel ob koncu tedna, kaj bi tedaj delal. V pomoci mi je, ker občino poznam, vendar je pogled na probleme zdaj le drugačen. Ugotavljam, da bi nekatere stvari lahko hitre rešili, druge naloge pa so dosti bolj zapletene, kot si človek predstavlja, dokler se ne ukvarya z njimi. Mislim, da je bi-

lo letos dosti narejeno, kar je seveda še zasluga mojih predhodnikov, in trdno sem prepričan, da bomo vsaj nekatere naloge uresničili. Ni pa jih malo.«

»Povejte na kratko, kaj je bilo letos v Kranju narejeno?«

»Za Kranj in za čisto Savo je izrednega pomena čistilna naprava, še večjega pa bo imela, ko bo vanjo speljana vsa kanalizacija. Mesto je dobilo novo pečarno, ne bo nas več nenehno skrbelo, ali bo kruh pečen ali ne. V industriji velja omeniti Ikonovo in novo tovarno Telematic ter Gorenjskega tiska. Golnik ima nov otroški vrtec, ob avtocesti je bila odprta nova črpalka, Elita in Kokra sta obnovili prodajalne v starem mestnem jedru, obnavljajo jih Merkur. Ob Kokri je bila odprta prva, Povšnarjeva mala vodna elektrarna, in upam, da ni zadnja. Za vasi pod Krvavcem je pomembna ureditev vodovoda. Za ureditev mesta Kranj je razpisani javni natečaj, ureditveni načrt pa bo dal odgovor, kje bodo avtobusna postaja, tržnica in parkirišče, kakšne bodo cestne povezave znotraj mesta. Tudi sedanje načrte bodo prispevale k hitrejšemu razvoju.«

»Kaj Kranju najbolj manjka?«

»Razen nove avtobusne postaje, tržnice in drugih objektov, ki jih bo predvidel ureditveni načrt, še nadaljnja prenova stanovanjskega jedra. Sestavili bomo nov odbor, starci je nekako razpadel, poskusili bomo tudi z novimi načini financiranja.«

»Koliko resnice je v tem, da v starem mestu ne boste več odpirali krem?«

»Dobil sem nekaj pripomb, da jih je tam zdaj že dovolj. Mislim,

da brez njih ne gre, seveda pa morajo biti to lepo urejeni, solidni lokalni. Urediti bi morali predvsem več trgovin, manjših prodajalnih posebnega blaga. Staro mestno jedro bi moralo dobiti življenje, da se bodo tam naseljevali tudi mladi ljudje. Brez njih mesto ne bo živelo.«

»Kranj se je širil predvsem na Planini, zraslo je veliko stanovanjsko naselje, ki mu še marsikaj manjka.«

»Tako je, predvsem večja blagovnica; tam je že pošta, gradijo osnovno šolo, Planina pa bi potrebovala še lekarno in zdravstveni dom. Dejstvo, da vsak šesti prejemja socialno pomoč, je presenetljivo, vendar je to posledica izredno hitrega in morda tudi neustreznega gospodarskega razvoja. Imamo predvsem predelovalno industrijo, ki je spodbudila hitro doseljevanje delavcev, zato je v Kranju še vedno veliko problemov s stanovanji. Z doseženim seveda nismo zadovoljni. Šele takrat bomo lahko, ko bosta osebni in družbeni standard visoka, kar bo odvisno od gospodarskega razvoja v smeri višjih oblik predelave, boljše tehnologije, ki bomo razvijali proizvodnje, ki bodo tudi na tujem dajale dobre rezultate.«

Seveda pa baten ni majhen za logaj.«

»Za vasi so najpomembnejša stvar ceste. Pri popravilih ste bili letos v Kranju zelo uspešni.«

»Obdržati nameravamo dodatno prispevno stopnjo, ki je bila spoštadi uvedena v višini 0,57 odstotka, naprej pa naj bi bila 0,50-odstotna. Pripravljena so merila za razvrstitev cest. Mislim, da je to prvi poskus, kako bi naredili oceno pomembnosti posameznih cest. Narejen je bil popis vseh, ki so potrebne popravila ali asfaltne prevleke, in čaka na precej dela, ki je zdaj ocenjeno na okrog 7 milijard dinarjev. Za Kranj je to presenetljivo, vendar takšnega popisa doslej ni bilo. Vključene so tudi mestne ulice. Menimo, da bi probleme lahko rešili v petih do desetih letih.«

»Kranj je industrijsko mesto, občina velja za bogato. Vsak šesti občan pa prejema socialno pomoč. Kako gledate na to?«

»Ocena o bogati občini ima več plati. Bogata je, če jo gledamo skozi stopnjo zaposlenosti, skozi možnost za popoldansko delo, hkrati je treba reči, da so ljudje zelo pridni, saj je samo priden človek pripravljen delati ves dan. Dejstvo, da vsak šesti prejema socialno pomoč, je presenetljivo, vendar je to posledica izredno hitrega in morda tudi neustreznega gospodarskega razvoja. Imamo predvsem predelovalno industrijo, ki je spodbudila hitro doseljevanje delavcev, zato je v Kranju še vedno veliko problemov s stanovanji. Z doseženim seveda nismo zadovoljni. Šele takrat bomo lahko, ko bosta osebni in družbeni standard visoka, kar bo odvisno od gospodarskega razvoja v smeri višjih oblik predelave, boljše tehnologije, ki bomo razvijali proizvodnje, ki bodo tudi na tujem dajale dobre rezultate.«

»Plače so letos boljše, v Kranju pa je stavk vse več. Kako si to razlagate?«

»Kdor ne pozna vsebine razmer, je presenečen. Rezultati v posameznih kolektivih so različni, osebni dohodki tudi, delavci pa jih primerjajo. Razvojni nemir narekuje boljše nagrajevanje strokovnega kadra, kar je nujno, vendar moremo razlikovati med dobrim in slabim delom, med dobrim in slabim strokovnjakom.«

»Delavci vedo, kdo dobro dela?«

»To so vedno vedeli in zdaj vedo.«

»Povejte nam ob koncu, kako se počutite v Kranju, saj niste Kranjec, Gorenjec tudi ne.«

»Februarja bo minilo deset let, odkar sem prišel v Kranj, zgolj naključno, ko sta se jeseniška Sava in kranjski Projekt združila v Gradbinc. Ukvajal sem se v zajenci in štipendisti, izobraževalni center pa je dobil sedež v Kranju in tako sem prišel sem. V Kranju sem se vedno dobro počutil, čeprav sem na začetku preživil usodo priseljenca.«

»Kaj to pomeni?«

»Nisem poznal ljudi, razen nekaj sodelavcev, spoznati sem moral novo okolje, ljudi, se načaditi na novo delo, se kot delavec znova uveljaviti. Seveda pa je to včasih tudi prednost.«

»Kaj bi glede na vaše izkušnje rekli mlademu človeku, ki ima možnosti, da hodi v šolo, pa se mu ne ljubi učiti?«

»Ko sem se ukvarjal s štipendisti, sem jim vedno govoril: uči se, zagrabi to šolo, dokler si mlad, mnogo lažje se učiš kot kasneje. Ko si mlad in nimaš drugih obveznosti, je treba šolo končati. Prepričan sem, da jo lahko vsak s povprečno pametjo in povprečno resnostjo.«

M. VOLČJAK

Anton Dolenc iz Gorice

Kmetije ne ustvarja en rod

Gorica pri Radovljici, decembra — Anton Dolenc iz Gorice, magister živinodravnosti, vodja živinoreje na KŽK-jevem posestu v Poljčah, človek, ki se je po spletu okoliščin vrnil iz stanovanjskega bloka v Radovljici na domačo kmetijo v Gorico, je na robu travnika, nasproti bencinske črpalke v Radovljici, postavil hlev bodočnosti, v katerem naj bi že prihodnje leto, kot predvideva naložbeni program, namolzli prek 300 tisoč litrov mleka.

● Upoštevali ste izkušnje kmetijsko razvitih držav in hlev postavili sredi kmetijskih površin. Kako ste se s tako zamisljajo prebili skozi zapletene administrativne postopke?

»Obredel sem domala pol svineta, bil sem v Ameriki in v vseh kmetijsko razvitetih zahodnoevropskih in alpskih državah. Na svojih potovanjih in tudi ob prebiranju strokovne literature sem spoznal, da mora hlev nujno stati sredi travnikov in pašnikov ali ob njihovem robu — zato, ker je paša najboljša način krmiljenja in kravji gobec najcenejša mehanizacija... Kdor se ne razume na kmetijstvu, je bil preseñečen, ker sem sploh dobil lokacijsko dovoljenje. Za vse kmetijske strokovnjake v pravem pomenu besede je bilo to samoumevno. V Radovljici mi pri vsem tem niso delali večjih težav. Sicer pa sem takšen hlev nameraval postaviti že pred več kot desetimi leti, toda takratni odnos družbe do kmetijstva tega še ni dopušča.«

Manjka še računalnik

● Hlev stoji, ob njem tudi stanovanjska hiša. Gradnja je »požrla« prek tisoč kubikov betona, štiristo kubikov lesa — in na desetine milijonov denarja. Poldružo leto je v njem tudi živila. Bi kaj spremenili, če bi ponovno gradili?

»Zdaj je v hlevu 35 krav, več od letošnjega povprečja, ter razen teh še prav toliko mlade živilne — telic in pitancev. Vsaka krava je letos v povprečju dala 9000 litrov mleka. Od te količine smo ga 8000 litrov oddali v mlekarino, 1000 litrov so ga popila

ma ustrezna evropski ravni. Živila ni privrežana, imam prosto reho. Molzišče in porodnišnica sta ločena od hleva. Naenkrat je mogoče molsti osebne krav. Posebej nameščeni elektronski merilci, ki so del (bodočega) računalniške vodenega dodajanja močnih krmil, ugotavljajo ob vsaki molži, koliko mleka da posamezna krava. Zelo pomembna za kakovost krme je sušilnica na sončno energijo oziroma na segreti zrak, v veliko pomoč pa nam je tudi transporter krme. Računalnika še nimamo, problem je pač denar, saj stane po zdajšnjih cenah okrog 15 milijonov dinarjev. Računalnik bi »hranil« banko podatkov o zdravstvenem stanju živali, obolenju vimen, o plodnostnih motnjah. Uravnaval bi avtomatsko dodajanje močnih krmil, tako da bi jih vsaka krava dobila glede na mlečne sposobnosti — dobra molznicna več, slaba manj. To bi ponocenilo prirejo ali prispevalo k večji mlečnosti.«

Osemsto litrov mleka na dan

● Pred nedavnim ste rekli, da vas je gradnja utrudila: ne le delo na gradbišču, temveč tudi večni boj za denar, za posojila, za razna soglasja in uvozna dovoljenja za opremo... Hlev zdaj stoji in že vrača vloženi denar. Kolikšna je prireja?

»Zdaj je v hlevu 35 krav, več od letošnjega povprečja, ter razen teh še prav toliko mlade živilne — telic in pitancev. Vsaka krava je letos v povprečju dala 9000 litrov mleka. Od te količine smo ga 8000 litrov oddali v mlekarino, 1000 litrov so ga popila

teleta, nekaj ga porabimo sami, nekaj pa ga oddamo strankam za doma. Več kot polovica krav je »hranil« banko podatkov o zdravstvenem stanju živali, obolenju vimen, o plodnostnih motnjah. Uravnaval bi avtomatsko dodajanje močnih krmil, tako da bi jih vsaka krava dobila glede na mlečne sposobnosti — dobra molznicna več, slaba manj. To bi ponocenilo prirejo ali prispevalo k večji mlečnosti.«

● Osemsto litrov mleka na dan

● Pred nedavnim ste rekli, da vas je gradnja utrudila: ne le delo na gradbišču, temveč tudi večni boj za denar, za posojila, za razna soglasja in uvozna dovoljenja za opremo... Hlev zdaj stoji in že vrača vloženi denar. Kolikšna je prireja?

»Zdaj je v hlevu 35 krav, več od letošnjega povprečja, ter razen teh še prav toliko mlade živilne — telic in pitancev. Vsaka krava je letos v povprečju dala 9000 litrov mleka. Od te količine smo ga 8000 litrov oddali v mlekarino, 1000 litrov so ga popila

»Ob hlevu imamo približno 14 hektarov zemlje, razen te še okrog sedem hektarov v okolici. Deset hektarov je naše zemlje, drugo sem najel od zadruge in od bližnjih kmetov. Z zadrugo sem sklenil desetletno pogodbo, s kmeti petletno. Dobro bi bilo, če bi zaradi paše pridobil še nekaj zemljišč v bližini; nastali pa bi veliki problemi, če bi ostal samo z lastno zemljo. Pri nas se živila pase šest mesecov na leto. Travnike dvakrat pokosimo in še osemkrat popasemo. V času paše je priteja mleka 10 do 30 odstotkov cenejša kot sicer.«

Kakovost je treba plačati

● Če so stroji vedno polno obremenjeni, se radi kvarijo. Podobno je tudi s kravami: znano je, da so dobre mlekarice bolj občutljive za razna obolenja kot tiste, ki dajajo na dan le nekaj litrov mleka. Kakšno je zdravstveno stanje živilne, kako je s kakovostjo mleka?

»Živila je zdrava. Vnetje imena (mastitis) se pojavi le pri starejših kravah — pri tistih, ki jih v času, ko smo credo le večali, nismo izločili... S kakovostjo mleka doslej nismo imeli nobenih težav. Če se prav spominjam, so ob vsakem preskušu našeli v tisočinki litra mleka manj kot milijon bakterij, včasih le par sto tisoč. (Pravilnik o kakovosti mleka postavlja mejo med »črnim« in »belim« mlekom pri treh milijonih. Nobena skrivnost po ni, da se na Gorenjskem tudi kmetije, ki z mililitrom mleka oddajo prek 50 milijonov bakterij. — op. p.) Število bak-

terij v mleku še lahko zmanjšamo, tudi na vsega 50 tisoč v tisočki litra, vendar je za to potrebno dodatno delo, razkuževanje imena in podobno. Kakovost pa je treba tudi dodatno plačati.«

Usklajevanje cen kasni

● Ko smo že pri plačilu in denaruju: je prireja mleka donosna?

»Odkupna cena mleka je zato približno za četrtno prenizka. Cene reprodukcijskega materiala in cene kmetijskih pridelkov bi morali zaradi visoke inflacije usklajevati vsake tri mesece, v kmetijstvu pa ti popravki kasnijo za pol leta. Poznam razmere na Zahodu: tam so surovine za 30 odstotkov cenejše kot pri nas, mleko pa je za 30 do 50 odstotkov dražje. Pri nas lahko krijejo mleko s ceno le izdatke za gnojila, krmila, uporabo strojev, za plati delovne sile, medtem ko v ceno ni mogoče vracenati nikašne naložbe. Brez vlaganj v živilorejo pa bomo še naprej čapljati za drugimi. Domala vse družbenne mlečne farme se kopljajo v izgubah ali poslujejo na robu rdečih števil. Izgube pokrivamo z denarjem iz raznih

Odprte strani

VIKTOR ŽAKELJ

Nauki za varnejšo pot v megleno prihodnost

JANEZ BOHORIČ

Učinkovito gospodarjenje, skladnejši razvoj in kakovostnejše življenje

PETRA ŠKOFIC

Kaj le hoče ta mladina

Beseda urednika

Na pokušino vam tokrat ponujamo novo prilogo Gorenjskega glasa Odprte strani, ki bo prihodnje leto izhaja enkrat na mesec na štirih straneh. Zamisili smo si jo tako, da bi v njej objavljali poglobljene, polemične, kritične in spodbudne prispevke iz najrazličnejših področij. Kot že ime pove, priloge ne bomo pisali le sami, temveč bomo njene strani odprli vsem dobromislečim in pisočim Gorenjcem in vsem drugim, ki se bodo želeli skozi Gorenjski glas odzivati na dogodke na Gorenjskem, v Sloveniji in Jugoslaviji. Posebno bomo veseli kritičnih in spodbudnih besed tistih naših rojakov, ki so se uveljavili na različnih področjih dejavnosti: v kulturi, umetnosti, politiki, znanosti.

Zelimo, da bi vas ob branju Odprtih strani zagrabilo, da bi sami vzeli pero v roke in napisali odgovor, mnenje ali kritiko k določeni obravnavani temi in ga nam poslali. Prav tako bomo veseli, če vas bodo napisane vrstice spodbudile k razmišlanju, kaj bi v prilogu lahko sami prispevali.

Za novoletnje Odprte strani smo pripravili razmišljanje ob vstopu v novo leto Viktorja Žakla in Igorja Slavca, referat Vekoslava Grmiča na blejskem kulturnem plenumu OF, razmišljanje Petre Škofic o mladinske intervjuje z Janezom Bohoričem in dr. Blanko Druškovičem.

LEOPOLDINA BOGATAJ

DR. BLANKA DRUŠKOVIČ

Rastlinam se slabo piše...

Ali tudi živalim in ljudem?

VEKOSLAV GRMIČ

Vernost slovenskega človeka nekoč in danes

IGOR SLAVEC

Upanje naj postane zaupanje

Nauki za varnejšo pot v megleno prihodnost

Svet stopam v svet (ne)poklicnih tipalcev v megleno prihodnost. Z nekaj ducati besed naj bi koga opogumil. Opogumil zato, ker je črnih prerokov ta čas več kot preveč. Klicati ne srečo ali jo napovedovati, ne kaže. Saj vedno pride sama, pravi ljudska modrost. Če pa je že srečanje z resnico pred vratim, ta res ne bo razveseljiva, a ne kaže jadikovati. Bolje je razmisli, kaj storiti, da bo drugovanje s to črno gospo čim krajše. In kaj bi Gorenjec Gorenjcu mogel svetovati? Na kratko, izbrano — skratka varčno, kot se rodijo, ki mu pripadajo, spodobi, bi rekel naslednje.

VIKTOR ŽAKELJ

Clovek je naše največje bogastvo! Tolikokrat izgovorjena misel, da se je mnogim že zdavnaj prisluhnila. Toda, smo jo kot posamezniki in kot narod povsem razumeli in se po tej maksimi ljudi ravnali? Na neki način prav storili. Osvobajajoča socialistična misel v včasih kruta realistična praksa, čeprav pogosto povsem sprti med seboj, sta oblikeli in nastili slovensko revolucijo. Koliko iskrene vere je bilo v množičnosti, splošno egalarnost, tone in kilometre? Po teh kriterijih smo merili razvoj, bogastvo in nazadnje tudi človeško srečo. Toda nenadoma to ni bilo več res. Količine navkljub zapovedani resnici niso hotele preskakovati v kakovosti. Krivulje rasti so svojo ost usmerile nazaj proti x osi. Svet smo — zapoznelci — začeli spoznavati, da smo sami svoje (ne)sreče kovači. Siva substanca pod bujnim laščcem ali svetlečo se plešo postane (svet) najbolj iskana dobrina, odločajoči proizvodni tvojac, ki je v posmehu vsemu, menja edina enakomerno porazdeljena dobrina med narodi sveta. Tako clovek (vsaj pri velikih narodih) spet postaja bogastvo. Ali pa bo tudi pri nas, je odvisno in od nas samih. In kaj nam je storiti? Poskusimo za začetek, vsaj tu, na Gorenjskem, odpirati delovna mesta le za kvalificirane delavce — naše otroke.

Nihče prav natančno ne ve, od kod smo prišli in koga vse smo potomci. Zagotovo pa je eno: v tem trdem svetu so se mogli ohraniti le neuklonljivi značaji. Protestantje, puntarji in skravči so tod dobivali streho nad glavo. Vse, kar je od kjerkoli prišlo, se je moralno prej ali slej pogoreniti — in končno posloveniti (v jeziku državotornih okolij bi rekli poregionalisti). Ostali smo, ker nismo hoteli začeti jodlati, in ostali bomo, če se ne bomo vdali miklu pastirske piščali, ki vabi k poskakovaju. Da bo gošč prihodnosti — računalnik — znal zapisati tudi naš č: potem moramo že danes biti klenega značaja in odprtega duha.

V trdno skupnost — s komerkoli že — lahko vstopamo le, če se imamo za svobodne in enakopravne. Kako sveže sape vejejo v zadnjem času s slovenskimi vrvami? Zatočlost nekega časa izginja. Tu in tam pa se še povija strupena meglena belina, ki duši. Ne odpirate nikjer deponij strupa preteklosti, naš čas ima dovolj lastnih 'ekoloških' problemov! Današnji deli celote so drugačni kot tisti od včeraj, pa tudi več jih je, zato je potreben nov skupni imenovalec, da bi jih zložili v celoto. Tisti, ki ne pozna te aritmetike, ne more ukazovati učiteljici (kot mi je bilo te dni potoženo) razuma in poguma, ki je na ogled postavila iz jenega kraja vse, kar zna ostati na rešetu (vsaj krajevne) zgodovine. Potončna drža, odprtost za novo in napredno, spoštovanje drugačnosti in drugače mislečih je drugi zavitek popotnice na Kalvarijo prihodnosti.

Naš čas je zaklet. Vsi se razumenimo na vse. Vsi vse vemo in, kar je najhujše, o vsem vsi tudi odločamo — če je le mogoče, seveda. Danes je bela vrata tisti, ki na delavskem svetu, skupščini ali v klepetavi druščini prizna, da ces ne ve. Paradoksal-

no pa je, da vsaj novoveški človek še nikoli ni polagal toliko upov v sile zunaj sebe kot prav danes. Raznici cekajo, vseh vrst vlade in vplivnih posameznikov naj bi reševali tudi stvari namesto nas, ko jih po definiciji, bi rekel, ne morejo. Na ta način odlagamo skrb za svoj in skupni razvoj na nekoga zunaj nas in bentimo, če nam v željah in zahtevah ni ustrezljeno. Pri nas v Jugoslaviji je to že kar stil življenja. Recimo samo, koliko ljudi se pri nas ure in ure 'ukvarja' takо imenovanimi makroekonomskimi vprašanjimi; prav nič pa jih ne zanimajo kadrovski, organizacijski in drugi problemi njegove organizacije združenega dela, krajne skupnosti ali občine, pač prav je prav od njih odvisna debelina njegove rezine kruha. To je posebna oblika bega od odgovornosti, na državni ravni pa v takem obnašanju koreninijo konflikti, ki imajo nevarna nacionalistična obeležja. Druga zakleta zmota pa je vera v (samoupravne norme, ki naj bi mogle naglo menjati tok življenja. Toda clovek je lepo bitje. Počasi menja svoje navade, prepričanja, vere.. Marx ni zastonj govoril o nujnosti prehodne do-

be kot vmesni postaji (z — da nes ž vemo — dolgo čakalno dobo) na poti v 'carstvo svobode in sreče'. Mnogi so pri nas — zlasti zadnja leta sedemdesetih let — jemali 'po potrebah', a žal ne tedaj ne danes, a bojim se, da tudi jutri ne, ne mislijo 'dajati' v skladu s svojimi možnostmi. V tem (na pa, na primer, v naši zadolženosti) izvira večina naših problemov, vse do inflacije, ki je števsek vsega našega (ne)dela.

Tretji nauk bi se torej glasil: začnimo se (vsaj Gorenjci) ukvarjati s tistim, kar vsak od nas zna, ne igrajmo se velike politike, ne precenjujmo samega sebe ter vsakemu izmed nas dajmo veljavo, primerno rezultatom njegovega 'živega in minulega dela.'

Nič novega nisem povedal, nič stavkov, vrednih Pitje, se mi ni zapisalo (zato ne iščite preroščnosti v vejicah). Z nasmeškom Kobilčine kofetarice, ampak samo nasmeškom, sem, Apel, megleno podobo prihodnosti na ogled postavljal. Srečno pot v prihodnost, pa četudi je ta čas še megleno — vseeno: naša je! Hočem reči, da jo klub vsemu imamo.

JANEZ BOHORIČ

podpredsednik izvršnega sveta slovenske skupščine

Učinkovito gospodarjenje, skladnejši razvoj in kakovostnejše življenje

»Jeklarna bo dala rezultate, če bomo znali kakovostno jeklo predelati v zahtevnejše izdelke, predor in avtomobilsko cesto se bosta izplačala, če bomo z njima znali zaslužiti. Na tisoče izdelkov bomo prodali, če bodo kakovostni, sodobno oblikovani in po primerni ceni. Ce bo gorenjsko gospodarstvo lovilo korak s časom, se moderniziralo in organiziralo tako, da bo poslovno učinkovito, konkurenčno in bo znalo razviti tudi kaj novega, bo uspešno. Prihodnost Gorenjske sta tudi znanje in skrb za sposobne in izobražene delavce.«

• Kot podpredsednik slovenske vlade posebej skrbite za gospodarska vprašanja. Kako ocenjujete letošnje gospodarjenje v Jugoslaviji in Sloveniji, kje smo v državi in republiki naloge in letosnjih resolucij uresničili?

Za prvo leto uresničevanja srednjoročnega plana Jugoslavije do leta 1990 je značilno: visoka inflacija, slabši rezultati v zunanjetrgovinski menjavi in primerjavi z načrtovanimi, številne neuresničene naloge pri dogradjevanju gospodarskega sistema in nepopoln informacijski sistem, ki povzroča dvome v podatke, na osnovi katerih ocenjujemo gospodarske rezultate. Neustrezen in že velikokrat spremenjen obračunski sistem v mnogočem nerealno odsljaka gospodarski položaj, še vedno omogoča prikazovanje lažnega dohodka ter njegovo delitev, prikrivanje izgub, nastajanje tako imenovanih 'dubioz', ki so vnaprej potrošen še neustvarjen dohodek. Kljub administrativnim pritiskom in prizadevanjem so se cene dvigale po inflacijski spirali, osebni dohodki pa so jih, ne ozirajo se na rezultate dela, sledili in jih tudi prehiteli. Spremembe deviznega sistema niso spodbujale konvertibilnega izvoza, prav tako pa tudi ne ukrepi ekonomske politike, ki so prišli dokaj pozno. Manjši izvoz na konvertibilne trge spremeljajo še težave pri plačilih s konvertibilno uvoženega blaga, kar nekatere kolektive ob koncu leta pušča v hudih škripicah. Zato v celoti ni mogoče oceniti, da smo bili pri premagovanju gospodarske krize v Jugoslaviji letos posebej uspešni, kar je najbolj prizadel najbolj nerazvite dele države. Izgube so se povečale. Takšno stanje je spodbujalo različne oblike prerazporejanja dohodka od poslovno uspešnih k manj uspešnim, kar lahko nevarno ogrozi prizadevanja za boljše gospo-

stveno rast. Rekordna sta bila letina in hektarski donos koruze (12,5 milijona ton), pa sončnic in oljne repice. Sladkorja bo prek 750.000 ton in ga ne bo treba uvažati, uspešna pa je bila tudi setev pšenice. Posejali smo jo na 45.000 hektarjev več kot lani. Uspešni smo bili v gradbeništvu in turizmu, kjer bo po oceni letošnji devizni priliv 1,3 milijarde dolarjev. V primerjavi z lanskim letom so investicije narasle za 94 odstotkov, v Sloveniji pa celo za 132. Gradimo 31.189 objektov, od katerih jih je bilo 29 odstotkov začetih letos. V primerjavi z lanskim letom so osebni dohodki v letošnjih desetih mesecih v Jugoslaviji narasli za 107 odstotkov, v Sloveniji za 121 odstotkov, splošna in skupna poraba pa sta v državi porasli za 121 odstotkov, v Sloveniji pa za 143,7 odstotka, brez spiza pa 136 odstotkov. Izvoz se je v drugi polovici leta nekoliko popravil, vendar je v celoti še vedno za skoraj 3 odstotka pod lanskim, uvoz pa je bil za 1,2 odstotka manjši. Slabše je na konvertibilnem področju, kjer je izvoz za 0,2 odstotka večji od lanskega, uvoz pa večji za dobre 5 odstotkov. V Sloveniji so ta gibanja še manj ugodna. Izvoz je za 3,4 odstotka manjši, uvoz pa za 15,8 odstotka večji kot lani. Inflacija je bila novembra kar 93,4 odstotka. Ob tem je treba povedati, da smo v Sloveniji presegli načrtovano gospodarsko rast, izraženo z rastjo družbenega proizvoda, čeprav se je ta rast preveč oklepala domačega trga in premalo izvoza. Intenzivno moderniziramo proizvodnjo, začenja se kakovostno prestrukturiranje gospodarstva, proizvodnja je kvalitetnejša in ekonomičnejša, zvišala pa se je živiljenjska raven (glede na ustvarjeno celo preveč), prekinjeno pa je nazadovane investicije. Pomemben dosežek je zagotavljanje boljše gmotne osnove izobraževanju in

omejujejo sredstva, marsikje pa tudi slaba organiziranost, nizka stopnja pripravljenosti projektov ter pomanjkanje sposobnih in strokovnih ljudi.«

• O zvezni resoluciji za prihodnje leto so mnenja različna. Jih bomo uspeli uskladiti do takšne mere, da bodo dobra za večino, predvsem pa za uspešne gospodarje? Bodo takšni tudi spremljajoči dokumenti?

Slovenski izvršni svet je svoj pogled na ekonomsko politiko države v prihodnjem letu povedal v uvodu k osnutku republike resolucije. Izhodišč je obogatila razprava v republiški skupščini 25. novembra, pred tem pa v SZDL, sindikatih in drugih družbenopolitičnih organizacij, ki je vedno osnova za dejavnost slovenskih delegatov v zvezni skupščini. Naša skupščina je 17. decembra poslušala poročilo delegacije v zboru republike v pokrajini o usklajevanju in uveljavljanju stališč, v sredo pa se bo razprava nadaljevala. Ne bi rad napovedal, kako se bo usklajevanje končalo, vendar menim, da je v Jugoslaviji prevladalo spoznanje, da le s spoštovanjem ekonomskih zakonitosti, povečanjem proizvodnje in višjo kakovostjo lahko povečamo konvertibilni izvoz, se spopadem z inflacijo in hitreje uvajamo realne faktorje ekonomije. Tako bomo tudi okrepili samoupravni položaj delavcev. V tem duhu so besedila resolucije in spremljajočih aktov že usklajena, obstajajo pa še sporne točke, zlasti pri nekaterih sistemskih zakonih, kot so obračunski zakon, zakon o sistemu družbene kontrole cen, zakon o financiranju federacije, spremembe zakonov o ekonomskeh odnosih s tujino, položaj, vloga in odgovornost Narodne banke Jugoslavije pa hitreji razvoj nerazvitih. Dela bo še veliko. Če predpisi ne bodo spodbujevali, prisiljevali in omogočali boljšega gospodarjenja, bodo slabii.«

• Predlog slovenske resolucije tudi pravi, da mora biti prihodnje leto tudi naše življenje boljše, kakovostnejše. Ima cilj realno osnovo?

Ko smo sestavljali republiško resolucijo, smo želeli napraviti kratek, jasen, konkreten in mobilizacijski dokument, ki bo približal k boljšim rezultatom, ne pa ponavljaj že zapisanega. Mislimo, da nam je to uspelo, saj smo kar polovico od 150 predlogov iz razprave o osnutku resolucije smiseln vgradili v njen preglog, o katerem se bo skupščina izrekla 24. decembra. (Pogovor je bil narejen dan pred sedanjem skupščine — op. J.K.). Osnovni moto resolucije za prihodnje leto je, čeprav drobno zapisan v začetku 2. poglavja, učinkovitejše gospodarjenje, skladnejši razvoj, kakovostnejše življenje. Cilji so realni. Verjamem, da je to precej izenačil s položajem delavcev v gospodarstvu. Pomenibni so premiki v infrastrukturni, ki pa jih bomo moral nadaljevati in končati v prihodnjih letih. Mislim na začetek gradnje predora pod Karavančami, ki se mora končati z gradnjo avtomobilskih cest Jesenice-Zagreb. Caka nas povečanje zmogljivosti luke Koper, modernizacija železnice, graditev vodne elektrarne na Savi, modernizacija PTT in RTV omrežja, investicije v urejanje zemljišč, namakanjih naprav, vodovodov in vodotokov. Povsod nas seveda

darjenje, saj se bohoti miselnost, da bo morebitno izgubo že nekdo 'pokril'. Neustrezena politika obrestnih mer ne spodbuja varčevanja, ampak povzroča beg denarja v potrošnjo, zlasti v nakup trajnejših dobrin ali v nezakonit nakup deviz, neustrezena tečajna politika pa spodbuja uvoz, ne pa izvoza, ki postaja dohodkovno vedno manj zanimiv. Ob upoštevanju teh dejstev je treba ocenjevati letošnje gospodarske rezultate, ki v številkah sicer niso tako slabi. V enajstih mesecih je bila v Jugoslaviji rast industrijske proizvodnje 4,2-odstotna (v Sloveniji 1,8-odstotna), načrtovali pa smo 3-od-

znanstvenemu delu, položaj delavcev v družbenih dejavnostih pa se je precej izenačil s položajem delavcev v gospodarstvu. Pomenibni so premiki v infrastrukturni, ki pa jih bomo moral nadaljevati in končati v prihodnjih letih. Mislim na začetek gradnje predora pod Karavančami, ki se mora končati z gradnjo avtomobilskih cest Jesenice-Zagreb. Caka nas povečanje zmogljivosti luke Koper, modernizacija železnice, graditev vodne elektrarne na Savi, modernizacija PTT in RTV omrežja, investicije v urejanje zemljišč, namakanjih naprav, vodovodov in vodotokov. Povsod nas seveda

ucinkov. Kakovost naj se poveča tudi v zadovoljevanju kulturnih in duhovnih potreb, v večji odprtosti v svet in podobno, za kar so možnosti.«

• Stopiva na Gorenjsko. Kakšna je vaša ocena letošnjega gorenjskega gospodarjenja? Kje bi lahko več naredili, kje smo uspeli, kje zastali?

O gorenjskem je težko govoriti ločeno, saj je del slovenskega, jugoslovenskega in zaradi svojega izvoza tudi svetovnega gospodarstva. Razni statistični podatki o industrijski rasti v regiji, o izvozu in uvozu, gibanju cen, pokritju uvoza z izvozom so neka povprečja zelo raznovidnih dejavnosti na neki ravni, ki pa malo povedo, kaj se dejansko v tovarnah dogaja, kako uspešne so, kje bi lahko naredile več, kje niso izkoristile možnosti. Za tako oceno je treba pogledati vsak kolektiv posebej. Če vseeno poskušam ocenjevati, ugo-

pa je selitev izvoza s konvertibilno na kliring (konvertibila 93, kliring 111). Pri uvozu je bila Gorenjska gospodarnejša. Turizem beleži malo ugodnejše rezultate, pri gibanju dohodka in osebnih dohodkov pa je položaj od občine do občine različen, povprečja pa so bližu slovenskim. Enako velja za izgube, kjer sta kritična lesarstvo in elektrogospodarstvo, druge balance delovnih organizacij pa so pozitivne, čeprav se v posameznih njihovih tozidih pojavljajo izgube zaradi neustrezne poslovne politike, negativnih učinkov ekonomske politike pri izvozu in administrativnega določanja cen. Kot trdim za slovensko gospodarstvo, trdim tudi za gorenjsko, da organizacije združenega dela niso v celoti izkoristile letošnjih relativno manjših stroškovnih pritiskov v korist akumulacije in modernizacije sorazmerno visoko izrabljene opreme, da niso izkoristile vseh možnosti za izvoz in možnosti, ki jih zlasti v turizmu in prometu daje zemljeplisni in zemljeplisno-politični položaj Slovenije ter naravne lepote Gorenjske. Tudi v pogledu nekaterih sodobnejših pristopov in razmišljaj o gospodarjenju bi se lahko več naučili od tujine. Te trditve — tako kot vse, ki se opirajo na povprečja — ne drže za vse gorenjske kolektive. So takšni, ki so lahko marsikom v marsičem za zgled. Neizkorisrena je tudi ostala možnost, ki jo že dolgo daje razvoj drobnega gospodarstva na Gorenjskem.«

• Kakšno je vaše novoletno voščilo? Ste za prihodnje leto optimist in kakšne so še vedno važni v Gorenjsko, kjer ste bili redno tudi zaposeni?

»V letu 1987 želim drugim in sebi predvsem mir in blaginja v svetu, doma pa uspešno obvladovanje gospodarske in družbenke krize ter hiter izhod iz nje. Vsem ljudem želim veliko osebne sreče, zdravja in delovnih uspehov. Ne pričakujem, da se vse bo vse to prihodnje leto uresničilo, da bo s tem konec vse težave. Sem pa optimist v tem, ker verjamem in pričakujem, da bomo na tej poti napredovali. Na Gorenjsko me pa važe mnogo redje predvsem pa to, da sem tam doma, da imam tam mnogo prijateljev, zato se na Gorenjsko vedno znova rad vračam.«

POGOVOR PRIPRAVIL:
J. KOŠNJEK

ima dobre naravne razmere. Obstajajo pa varovanje zdravega in lepega okolja, enega od gorenjskih bogastev, tudi tam, kjer je bilo že načeto. V Gorenjski banki je prijavljenih 142 investicij s predračunsko vrednostjo 183.059 milijonov dinarjev. Večina vlaganj je usmerjena na izvozno proizvodnjo, stanovanjsko in komunalno gospodarstvo, v tehnološko intenzivne naložbe in turizem. Vsako od njih je treba skrbno pretehati in jo podpreti, če so v prid razvojnim ciljem in boljši izkorisnosti primerjalni prednosti. Naložbe v jeklarno bodo dale rezultate, če bomo znali kakovostno jeklo predelati v zahtevnejše izdelke, ne pa, da bomo predajali ingote. Predor in avtomobilsko cesto se bosta izplačala če bomo ob njiju znali zaslužiti. Telefonske centrale, števce, vleve, gume, stroje, lesne izdelke, smuči, športna letala, čolne, tkanine, pletenine, montažne hiše in tisoče drugih izdelkov bomo prodajali doma in po svetu, zanesljivi, če bodo kakovostni, sodobno oblikovani in s primerljivo ceno. Če bo gorenjsko gospodarstvo lovilo korak s časom, se moderniziralo in organiziralo tako da bo poslovno učinkovito in konkurenčno, če bo znalo razviti tudi kaj novega, bo uspešno.«

Janez Bohorič je Gorenjec, rojen v Tržiču, po poklicu diplomirani inženir kemije. Zaposlen je bil v tedanjem Standardu, kjer je delal pri nabavi kemikalij in razvoju kemičnih izdelkov ter umetnega usnja. Po združitvi Standarda s Savo je vodil tehnično pripravo proizvodnje gumenotehničkih izdelkov in proizvodnjo, ki je bila prenesena na Standarda. Nato je bil imenovan za direktorja tovarne umetnega usnja oziroma direktorja tozda. Ko je postal Sava sestavljena organizacija združenega dela in je prevzel Filip Majcen vodstvo sozda, so Janez Bohorič izbrali za generalnega direktorja Save, ostal je sedem let. Leta 1984 je bil izvoljen za podpredsednika republiškega izvršnega sveta in to je še danes. Odgovarja za ekonomsko politiko in gospodarski razvoj.

Vljam, da je v tem nadpovprečno industrializiranem delu Slovenije zaposlenost večja kot drugje, saj je zaposlenih kar 77.607 ljudi od 179.250 prebivalcev v petih gorenjskih občinah ali 43,3 odstotka (SRS 39,81 odstotka), da industrijska proizvodnja narašča hitreje kot v Sloveniji, da pa so razlike med občinami precejšnje. Najvišjo rast ima Kranj, najmanjšo pa Jesenice in Tržič. Pri ekonomskeh odnosih s tujino je stagnacija večja kot v Sloveniji, kjer je indeks 101, na Gorenjskem pa 99, precejšnja

Vekoslav Grmič

Vernost slovenskega človeka nekoč in danes

V zvezi z razpravo o preoblikovanju slovenskega narodnega značaja se ob 400-letnici smrti Primoža Trubarja nedvomno moramo na kratko dotakniti tudi vernosti slovenskega človeka in se pri tem ozreti v preteklost, sedanjost in prihodnost. Ker je vernost del kulture nekega naroda, je zato najbrž samo po sebi umevno, da ima vernost vsakega naroda neke svoje posebnosti, pa naj je še tako univerzalna in naj še tako presega tisto, kar imenujemo narodnost. Narodna bit pomeni v resnici osnovo, temelj, ki na njej zida tudi verstvo. Seveda pa je razumljivo, da potem verstvo prav tako oblikuje to osnovo. Gre tedaj za medsebojne vplive in medsebojno oblikovanje.

Vse tisto, kar je na narod vplivalo v njegovi zgodovini in kar imenujemo tudi zgodovinsko usodo, je včasih svoj pečat prav tako njegovi vernosti. V vsakem pogledu gre za zgodovinski proces in ne za nekaj statičnega, se pravi, da se je vernost kazala v različnih oblikah glede na različna obdobja ali različno usodo, ki jo je narod doživjal. Kljub temu pa so nekatere posebnosti te vernosti ostale skoraj nespremenjene ali so se znova in znova pokazale.

Res pa je tudi, da vernost slovenskega človeka ni tako monolitna, kakor bi kdo utegnil misliti, temveč so se v njej kazale in se kažejo še danes razlike med posameznimi deli naše domovine, ki pomenijo znacilne poteze na značaju njihovih prebivalcev in zato nujno odmevajo tudi v njihovi vernosti.

Prav tako pa niso ostali brez odmeva nastopi posameznih ljudi, ki so s svojimi idejami pustili neizbrisne sledove v verski ali sploh kulturni fiziognomiji ljudstva, iz katerega so izšli, ali so mu posebej posvetili svoje delovanje, med katerim so delovali.

Zanimivo je naposred, kako so nekatere verske ideje od zunaj našle svoj odmev predvsem v tistih predelih naše domovine, ki so jih sprejemali, medtem ko so drugod ostale brez odmeva. Seveda pa pri vsem tem ne smemo pozabiti na odločilen vpliv cerkevnega vodstva, duhovnikov in še posebej škofov.

Opozoriti še moram, da bom v tem kratkem razmišljaju upošteval predvsem tiste oblike vernosti, ki jih je mogoče takoj opaziti, kakor hitro se ustavimo ob tej vrsti človeškega obnašanja.

I. Vernost slovenskega človeka je bila nekoč močno povezana z agrarno kulturo, se pravi, da jo je na poseben način oblikovala kmečka miselnost, ki pa je bila odsev kmečkega izkustva. To izkustvo je bilo večplastno: kmet je doživjal močan občutek nemoči nasproti silam, ki jih ni mogel obvladati, doživjal je daje povezanost z naravnim ritmom, ki se je vsako leto ponavljalo in je bil zanj prav tako skrivenost, doživjal je prepuščenost sam sebi, kolikor se ni zanašal na Boga, doživjal pa je tudi trenutke, ko je čutil potrebo, da se zahvali za uspešnost svojega dela, kadar mu je narava dala bogate sadove. In ker je slovenski človek splošno močno čustven in misli v resnici s srcem, zato je vse to njegovo doživljanje bilo močno čustveno obarvan in se je tudi celostno nanj odzival. Prav tako pa je razumljivo, da so duhovniki opravljali svoje poslanstvo ustrezno takšni miselnosti.

Če pomislimo hkrati na tega, s katerimi se je srečeval naš človek v preteklosti, posebej na turške vpade in kužne bolezni, kakor tudi na ravnjanje tuje fevdalne gospode z njim, potem pač lahko razumemo vse tisto, kar mu je očital Primož Trubar: češčenje svetnikov, zdajanje cerkva, romanja in nagnjenje k raznovrstnemu praznoverju. Podoba pa je, da je Primož Trubar vse te stvari grajal predvsem zato, ker je duhovščina zlorabljal takšen položaj in vernike naravnost, slišila k početju, ki jim je prinašalo samo še večjo revščino in jih zavajalo v resnično praznoverje.

Posebej pa bi nedvomno moral omneni najrazličnejše oblike ljudskih pobožnosti in ljudsko petje, ki se je vedno uveljavljalo v

vilalo v slovenski vernosti. To so bile pač oblike, ko se je lahko izrazilo slovensko srce. In v tem pogledu je bil slovenski vernik še posebno tradicionalen.

Zato pa na naša globljega odmeva reformacija in še manj poznejši janzenizem, čeprav je najbrž v času reformacije slovenski človek začutil, da mu »novo veru« prinaša neko olajšanje in da mu hoče resnično dobro. Nekoliko drugače je bilo vsekakor v času janzenističnih vplivov, ki se nikar niso mogli meriti z vernostjo, kakršno je npr. širil na Stajerskem škof Slomšek. Zato so se dejansko janzenistični vplivi uveljavljali samo na Kranjskem.

II. Slovenski človek pa je kljub vsemu kazal tudi neko samostojnost v verskem pogledu, zato se ni dal preprosto samo votiti od duhovnikov, če je začutil, da sploh ne gre več za vero, temveč npr. za politiko. To se je pokazalo posebej v času klerikalizma, ko so mnogi kljub svoji tradicionalni vernosti hodili svojo pot, se pravi, da se niso povsem identificirali s Cerkvijo in njenimi nauki. Na nekatere je vedno bolj vplivalo mladinsko gibanje in krizarstvo, na druge pa krščanski socializem. Uveljavljale pa so se tudi ideje, ki so bile še bolj tuje absolutnej cerkvenosti, kakor so bili npr. kmečki fantje in dekleta in sploh ljudskofrontno gibanje med kmečkim prebivalstvom.

Kar se tiče Katoliške akcije, ki je zagovarjala popoln verski in cerkveni integralizem, je zanimivo, da je našla pravi odmev predvsem v ljubljanski škofiji, ne pa tako v mariborski. Poleg drugih razlogov za to dejstvo govorita ne smemo prezreti različnosti v škofijskih vodstvih in v

značaju prebivalcev ob teh pokrajin.

III. Tudi v času narodnoosvobodilne vojne sta se pokazali samostojnost in kritičnost slovenskega vernika. Mnogi so se zaradi obnašanja cerkvenega vodstva v takratni ljubljanski pokrajini oddalili od Cerkve. Delno so zdovomili nad vero sploh, kolikor so jo poistili s takšno Cerkvio, ki se je opredelila zoper OF. In tako je bila podoba po osvoboditvi, da bo večina Slovencev obrnila hrbet Cerkvi. Vendar so nevšečnosti, ki so se po osvoboditvi vrstile za tiste ljudi, ki je na njih Cerkev še vedno zidala, za kmečko prebivalstvo namreč, te ljudi zopet vodila v Cerkev. Tako niti ni prišlo do tistega prečiščenja vernosti, ki so ga nekateri pričakovali.

Za delavstvo se Cerkev niti ni posebej zanimala, čeprav se je struktura slovenskega ljudstva naglo spreminala v prid delavstvu. A danes kažejo statistike, da se vernost uveljavlja med delavstvom klub brezbržnosti Cerkve zanj. Tudi ta del prebivalstva se danes zaradi »neizpolnjenih pričakovanj« in krize vrača v Cerkev. Večkrat gre za prav religioznost krize. In najbrž bi se delavci še bolj približali Cerkvi, če bi jim ta posvečala splošni usmeritvi v katoliški Cerkev, ki ji daje ton poljski katolicizem, čeprav ne pomeni posebej poglobljene vernosti.

Ne smemo pa pozabiti, da imamo med mladimi opraviti s pojavni, ki pomenijo nekakšna »alternativna gibanja«, nastajanje »Cerkve od spodaj«. Gre v resnici za osamosvajanje mladih in oddaljevanje mladih od Cerkve, čeprav se še tako zanima za duhovnost in vernost. In še ne smemo spregledati pozornosti, ki gredo naravnost v

praznoverje v tem kriznem obdobju, kar pomeni religioznost krize in najožjem pomenu. Ponekod se srečujemo tudi s pojavi verskega in cerkvenega integrativizma, ki spremo izrabljajo obdobje krize v svoje name.

Tako je slovenska vernost danes dokaj nehomogena, reči bi smeli, da je pluralistična in je zato ni mogoče poistiti preprosto z nazori uradne Cerkve.

V. Sekularizacija v zadnjem času tudi pri nas pojema. Vernost se vsaj zopet utrjuje. Dobiva sicer nekoliko drugačne poteze, kakor jih je imela včasih, več samostojnosti in kritičnosti je v njej. A kažejo se prav tako tradicionalne oblike, ki jih je zaradi današnje krize mogoče zlahko oživljati, kar pa pomeni tudi utrjevanje cerkvenosti. Ljudje iščejo trdno oporo.

Podoba pa je klub vsemu, da se veča jarek med vernostjo in tradicionalno usmerjeno cerkvenostjo, posebej med mladimi. Zato bo Cerkev tudi v Sloveniji prej ali sile prisiljena postati Cerkev od spodaj. Takšen razvoj ne bo pozitiven samo za Cerkev, temveč prav tako za socijalistično družbo, ker ne bo več šlo za nasprotja institucij, temveč za skupno zidanje humane družbe, za dialog v službi takšne družbe, v službi človeka, čeprav bo družba pluralistična. Bled, novembra 1986 (referat na kulturnem plenumu OF !

PETRA ŠKOFIC

Kaj le želi ta mladina

Ljubljanski študentje, ki so pred dnevi na Plečnikovem trgu v Ljubljani demonstrativno iz hloda žagali štafetno palico, zbirali podpise za ukinitve štafete, proti dosedanjemu načinu praznovanja dneva mladosti, o priznavanju posebnega statusa političnih zapornikov v Jugoslaviji, o referendumu, na katerem bi se soodločali o gradnji jedrske elektrarn in za peticijo o civilnem služenju vojaškega roka, so doživeli oster protest jugoslovanske javnosti.

Pravzaprav je vse leto minilo v duhu ogorčenja nad stališči slovenske mladinske organizacije in nad delom novih družbenih organizacij, ki so našle nekakšno politično zavetje v ZSMS. Vnaprejšnje odklanjanje pobud zgolj zato, ker prihajajo iz Slovenije, in popolna nepreravnjenost na pogovor so priveli do neenotnosti znotraj Zveze socialistične mladine Jugoslavije.

Morda bo sedaj postal jasno, da ima jugoslovanska mladina različne interese in da ne živimo vsi v enakih razmerah. Prav zato je treba zavrniti tista mnenja, ki postavljajo na prvo mesto ne-

kakšno enakost jugoslovanske mladine. Skozi aktivnosti se mora manifestirati prav njen različnost, namesto da skušamo za vsako ceno dokazati enotnost in enakost.

Štafeta palica je tudi nekakšen simbol enakosti. Zunanji izrazi pa se kažejo v nemladinskih prireditvah. Otresti se moramo socialističnih obredov, ki ostajajo večno zvesti nekim pravilom in poznojeno eno samo resnico. Dogajajo se zaradi navade in usklajenosti s tradicijo in predvsem niso nujno potrebni.

Mnogi očitki slovenski mladinski organizaciji letijo predvsem na račun demokracije oziroma skrbni zanj. Prav to »varovanje« demokracije pa se potem pokaže kot rušenje demokracije. Prepoved protestnih demonstracij, zborovanj, javnega izražanja mnenj in stališč je velik odmak od poti k demokratizaciji družbe. Jugoslovanska javnost se sprašuje, kako je mogoče, da so ljubljanski študentje sploh dobili dovoljenje za demonstracije

proti štafeti in takoj zatem razglasiti takšne prireditve kot boj za lažno demokracijo in lažno svobodo. Mar ni demokracija prav v tem, da se javnosti predstavi več možnosti, tudi alternativne, in se potem odloči za najboljšo. Počasi se moramo začeti zavedati, da tudi štafeta, JLA ali državne manifestacije niso nedotakljiva svetinja, v katero nihče ne sme drezati.

In vedno znova sledijo očitki, da se mladina ukvarja s problemi, ki so nepomembni, se mladini ne tičajo in vnašajo nemir v javnost. Ta nemir ni le sad protestiranja mladih, temveč že vedno rjava-rdeča Sava, Črna, Črna, onesnažen zrak pa stavke in drugo. Razkol med idealni in stvarnostjo nas je pripeljal do drugačnega razmišljanja, tudi do protesta. Morda je slovenski mladinec sedaj prvič začutil, da je član ZSMS. Da se torej ZSMS kot družbenopolitična organizacija bliža dejanskim interesom mladih in končno postaja njihov legitimni predstavnik.

IGOR SLAVEC:

Upanje naj postane zaupanje

Leto 1987. Kaj nam bo prineslo? Ko bi to mogel vedeti!

Morda je bolje, da ne vem. Morda pa tega sploh nočem vedeti. Ali bo moja domovina, ta prekrasna zemlja naših dedov in naših vnučkov, srečnejša ali v še večjih problemih, gospodarstvo, ki bi nas edino lahko izvleklo iz težav, v še večji krizi, bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti na še večji preizkušnji? Želim le upati, da se take in podobne črne napovedi ne uresničijo. Ne zato, ker se ne bi mogle, temveč tudi zaradi tega, ker se ne smejo!

Težka pot je pred nami. V Jugoslaviji živi danes štiriindvajset narodov in narodnosti, ki se med seboj razlikujejo po ekonomskih razmerah, zgodovini, kulturi, jezikovni in verski tradiciji in še kaj bi se našlo. Živimo in kljubujemo na tem malem koščku zemlje, na tem strašnem preipi med Vzhodom in Zahodom. Zato sta naš obstoj in napredok kljub različnostim zelo odvisna od razumevanja in strpnega medsebojnega sporazumevanja izkrenega bratskega sodelovanja, spoštovanja vseh in vsakogar ter medsebojnega zaupanja in pomoči. Za vse to pa nam je potrebna zvrhana mera kulture v medsebojnih odnosih, predvsem pa kultura dialoga. Brez kulture niso mogoči niti manjši, bližnji cilji, ki jih lahko vsak dan sproti dosegamo in so vredni, da se zanje potrudimo: streha nad glavo, hrana na mizi, pogled na rože v soncu in v zvezdnato noč ponoči; spoštovanje in razumevanje ljudjev, radost svetega dneva, njihovo intorno zadovoljstvo in mirna sreča, tudi to so cilji socializma!

Bojim se, da mnogi ljudje nimajo te sreče, da živijo v revščini, brez potrebnih ljebeznih in pozornosti. Vse preveč je bilo takih, ki so se le na jeziku trudili za srečo delovnih ljudi in ki so na veliko veliko samo obljudljali...

Precejšnje življenske probleme imajo danes mladi ljudje s šolanjem in z zaposlitvijo, stajajo, predvsem mnogi upokojenci, ki so marljivo delali 35,40 let, pa doživljajo veliko življensko – delovno razočaranje in krivico. Ugotavljajo, da bi bilo mnogo koristnejše slabje delati na dobrem delovnem mestu kot pa dobro na slabem, oziroma v tistih tovarnah, ki so svojo borno akumulacijo dolgo vrsto let odstqpale za hitrejši razvoj drugih...

Zal je tako še danes?

Naj ponovim že stokrat ponovljeno resnico, da brez znanja ni napredka, brez reda, discipline organizacije dela, delovnih načinov in delovnega vzdušja pa ne uspeha. Rabimo veliko sposobnih ljudi za proizvodnjo in za prodajo izdelkov, zato, da bomo

živeli in preživeli. Svet brez nas lahko obstaja, mi brez njega ne moremo. In v tako izjemno težki časih nenadoma ugotavljamo, da naš šolski sistem še nikoli ni bil tako na psu... »Vsi cvetovi bodočnosti so v semenu sedanosti«, govorita kitajski pregor.

Nad tem se morajo globoko začisli vsi zavestni sponvalci prihodnosti našega djudstva! V Sloveniji vsako leto pozidamo ali kako drugače uničimo približno 33 tisoč hektarov plodne zemlje. Kako se nam bo to še maščevalo! S črnimi črkami bi morali v zgodovino slovenskega naroda vpisati vse tiste občine in občinske može, ki niso prej spoštovali in niti danes še ne spoštujejo Zakona o zemlji. Skrbite za svoj priimek, dragi tovarni, ta bo živel dje do vas in bo odgovarjal za vse vaše napake in neumnosti!

Januarja 1987 bo poteklo 140 let, kar je dal »neki dr. France Prešeren« pri Blazniku v Ljubljani v lastni začetki natisniti svoje izbrane Poezije v nakladi 1200 izvodov. Ob njegovih smrti, 8. februarja 1849. leta, so pri

njem našli še 750 neprodanih knjižic Poezij...! Kako značilno za usodo duhovnih stvaritev naših velikih ljudi!

Zelje za leto 1987? Da bi pošteno, sami od sebe, odnehal vplivne s pomanjkljivim znanjem in sposobnostmi, karieristi, neutrujni turisti na državne in tovarniške stroške in vsi nasilni birokratski osrečevalci naših delovnih ljudi. Za leto 1987 si se želimo, da bi povsed prevladovalo ustvarjalno delovno vzdušje, da bi spet vzpostavili kult dela, poštenja, znanja, sposobnosti, da bi dosledno uveljavili pravico in dolžnost polaganja računov za dobro ali slabo opravljen delo, pa tudi računov za tisto delo, ki bi moral biti opravljen, pa nihče.

Upanje naj postane zaupanje. Tisoč načinov je, kako ljudje lahko poravnava svoj dolg do domovine, a tudi domovina ima do nas svoje dolžnosti in obveznosti:

da bi nam bilo srečnejše novo leto 1987

DR. BLANKA DRUŠKOVIČ

iz Inštituta za biologijo Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani

Rastlinam se slabo piše... Ali tudi živalim in ljudem?

Naši gozdovi ne kažejo znakov propadanja le na zunaj (z rumenjenjem iglic, s presvetljenimi kromosomami, z manjšim prirastkom...), temveč tudi znotraj — s poškodbami genetskega materiala oziroma dednih snovi. Citogenetske raziskave, katerim se veliko posveča naša sogovornica, dr. Blanka Druškovič iz Inštituta za biologijo, celo dokazujejo, da je stanje naših gozdov še slabše, kot kažejo rezultati, kakršne so z opazovanjem in s kemično analizo smrekovih iglic dobili gozdarji.

● Omenili ste citogenetska raziskovanja. Nam lahko na poljuden, vsem razumljiv način pojasnite, kaj preučuje ta veja biologije?

»Osnovna naloga citogenetike je raziskovanje genetskega materiala, ko se na stopnji delitve celic oblikuje v kromosome, pod mikroskopom vidne kot nekakšni črvički in paličice. Oblika in število kromosomov sta za vsak organizem določena in se ne smeta spremeniti, če hočemo, da rastlina, žival ali človek ohrani takšne lastnosti, kot jih ima. Vsaka spremembra v stoletjih in tisočletjih oblikovane »osnovne sheme« povzroči spremembu lastnosti pri organizmu ali celo njegov popad. Dedna snov se lahko poškoduje zaradi sevanja, kakršno je bilo, denimo, letos maja po nesreči v Černobilu, ali zavoljo kemičnih snovi (žvepljega dioksidu, dušikovih spojin...), ki jih spuščajo v zrak znanii in neznani onesnaževalci. Takšne poškodbe dednih snovi, ki jih opazimo že z navadnim mikroskopom, so resno opozorilo, da je rastlina zelo »bolna«.

Pri preučevanju dednih snovi se je pokazalo, da povsod tam, kjer opazimo s prostim očesom

vidne zunanje spremembe rastlin, opazimo tudi spremembe kromosomov oziroma poškodbe dednih snovi. Še več: pokazalo se je, da se poškodbe dedne snovi pojavi tako celo nekoliko prej kot zunanje spremembe na rastlini — v obliki rasti, prirastku, zmanjšanjem številu iglic... Prav v zgodnjem odkrivanju prizadevih rastlin, ko še ne kažejo zunanjih znakov propadanja, je največji pomen tovrstnega raziskovanja; to pa je bil tudi razlog, da smo hkrati s »popisom« gozdov in kemično analizo smrekovih iglic (to je opravil inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo v sodelovanju s slovenskimi gozdni gospodarstvji), tudi ugotovili, koliko je onesnažen zrak že poškodoval dedne snov pri smrekah. Naj povem, da bomo ena prvih držav na svetu, ki bo gozdove tudi genetsko ovrednotila.

Citogenetika je že dala odgovore na vprašanja, zakaj je v območjih, ki so močno onesnažena, priraste lesa manjši in zakaj je moteno naravno pomljevanje, zakaj v ekološko obremenjenih predelih nekatere drevesne vrste ne uspevajo, zakaj jelka prej propade kot smreka, zakaj smreka prej kot bor — in tako dalje.«

Jelka, smreka, bor...

● Nam na zadnje vprašanje lahko tudi odgovorite? Jelka propada že tri desetletja, ne le pri nas, temveč v vsej Evropi, vendar pa se dolgo ni vedelo, zakaj.

»Američani so veliko raziskovali, kakšen je vpliv radioaktivnih snovi oziroma atomske bombe na rastline (in na druge organizme). Ugotovili so, da sevanje enako prizadelo vseh; nekatere je bolj in druge manj. Podobno smo spoznali na našem inštitutu pri raziskavah v Mežiški dolini, kjer pa so za razliko od Amerike na poškodovanost rastlin (gostov) vplivale kemične in ne radioaktivne snov. Zastavili smo si vprašanje, zakaj so posamezne drevesne vrste različno poškodovane in prizadete, in dobili odgovor, da je občutljivost rastlin odvisna od povprečne koncentracije dednih snovi, ki so za vsako rastlino določene. Čim več teh snovi ima rastlina, tem bolj je občutljiva za onesnažen zrak in toliko hitreje propada. Ker ima jelka več dednih snovi kot smreka, hitreje propade; smreka jih ima več kot bor, iglavci več kot listavci in tako naprej.«

Pokljuka ni več čista

● Rezultati raziskovanja dednih snovi pri smreki so menda celo bolj grozljivi kot rezultati opazovanja in kemične analize smrekovih iglic. Mar ne?

»Rezultati našega inštituta in inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo se v 75 odstotkih ujemajo. Tam, kjer so gozdarji zabeležili veliko vsebnost žvepla v smrekovih iglicah in zunanje znake propadanja, smo tudi mi ugotovili precejšnje poškodbe dednih snovi. Na nekaterih drugih mestih, denimo na Planini pod Golico, pa je dedna snov ekološko zelo obremenjena in 68-odstotno poškodovana, čeprav na zunaj smreka ne kaže nobenih sprememb. Večjo poškodovanost dedne snovi na tem območju smo tudi pričakovali, saj leži kraj neposredno nad jesenško Železarno. Precej preseča Martuljek, znan turistični kraj. Visoke vrednosti poškodovane dedne snovi (49 odstotkov) niso zanj najboljša reklama. Najbolj zanimiv je primer Bohinjske Bistrike, ki je od Jesenic ali od drugega možnega onesnaževalca precej oddaljena, zato bi pričakovali mnogo manjše poškodbe dedne snovi. Vse kaže, da se onesnaženi zrak širi po dolini navzgor in se na koncu doline zaradi zaprtosti terena verjetno celo zgosti. Da bi preverili rezultate, dobljene v Bohinjski Bistrici, smo jih primerjali z doganjimi s Fužinskim planinom. Dobili smo podobne rezultate (49-odstotno poškodovanost dedne snovi), zato je nesporno, da je zrak v tem koncu resnično pre-

cej onesnažen. Za Pokljuko se je dolgo časa mislilo in govorilo, da je čista, da še ni »obremenjena« z onesnaženim zrakom. Resnica je, žal, precej drugačna: tudi na Pokljuki so gozdovi že nekoliko poškodovani, tudi pokljuška smreka ima poškodovan genetski material. Edina svetla lisa je za zdaj Jelovica, kjer smo lani jeseni ugotovili le 28-odstotno poškodovanost dedne snovi.

Kaj pomenijo odstotki? Rastlina, ki ima 30 odstotkov poškodovanega genetskega materiala, je še v normalnem stanju, druga stopnja je 30- do 40-odstotna poškodovanost, tretja 40- do 60-odstotna in četrtja več kot 60-odstotna poškodovanost dedne snovi. Bohinjska Bistrica, Martuljek, Planina pod Golico, Fužinske planine, Zajama, Ljubno, Davča, Žiri, Javorov vrh in tudi Lubnik sodijo v tretjo ali četrto stopnjo, kar pomeni, da bodo gozdovi na tem območju le težko prenesli ekološke obremenitve. Sicer pa ni tako le na Gorenjskem. Kar tri četrtine slovenskih gozdov kažejo precej težke poškodbe dednih snovi.«

So obremenjene le rastline?

● Na Gorenjskem ste preučevali zunanje vplive na dedne snovi smreke še na dveh mestih, v Ljubnem in Todaški dolini. Kaj ste opazili?

»V Ljubnem je 41-odstotna poškodovanost genetskega materiala predvsem posledica bližnje ceste in prometa, ki tudi precej prispeva k splošni onesnaženosti zraka. V Todašu, kjer smo zabeležili kar 90-odstotno poškodovanost dedne snovi pri smreki, gre prav gotovo za vpliv radioaktivnega sevanja. Govori se vse mogoče, marsikaj se tudi skuša prikriti, vendar je resnica tako, da je Todaška dolina z Rudnikom urana Žirovski vrh in z naravnim radioaktivnostjo že ekološko zelo zelo obremenjena.«

Ena in ena ni vedno dve

● Kaj pa v gornjesavski dolini: je za stanje kriva le Železarna?

»Velik del krivde mora sprejeti na svoja ramena, ni pa edini onesnaževalec. Tu so še posamezna kurišča, velik promet... Za Planino pod Golico, ki je neposredno nad Železarno, je vse jasno: precejšnja poškodovanost dedne snovi je posledica domače svinjarije. V Železarni sicer pravijo, da so žvepljivi dioksid uničili, da ga ne spuščajo več v zrak, toda jaz temu povsem ne verjamam. Ni dolgo, ko sem ga vohala na Mežakli. Žvepljivi dioksid je posebej nevaren, saj ob prisotnosti drugih škodljivih snovi še povečuje poškodbo genetskega materiala. Ena in ena v takšnih primerih ni vedno dve, temveč je lahko tudi deset ali celo

dvajset. Prav zato so tudi problemi največji tam, kjer spuščajo v zrak žvepljivi dioksid — v Mežiški dolini, Šoštanju, Zasavju, na Gorenjskem...«

no in koristno, saj bi na ta način dobili tudi podatke o tem, koliko škodljivih snovi se vnaša v ljudi z zelenjavom, drugimi kmetijskimi pridelki in živilo.«

Poškodbe tudi na živalih in ljudem

● Govorite le o rastlinah, natančneje o gozdovih in o njeni najznačilnejši drevesni vrsti. Ali lahko onesnaženi zrak vpliva tudi na poškodbe dedne snovi živali in ljudi?

»Dedne snovi so pri vseh organizmih enako kemično sestavljene, zato se poškodbe dednih snovi pojavljajo tudi pri živalih in ljudeh. Razlike je le v tem, da so rastline zaradi načina življenja, pritrjenosti v zemljo, stalno izpostavljene vplivu onesnaževalcev, medtem ko ljudje in živali niso vseskozi na istem mestu, se gibljejo in niso vedno pod enakim vplivom okolja. Pri rastlini se poškodbe dednih snovi izrazijo, na primer, v drugačni barvi in obliki cveta, pri živalih lahko v spremenjeni barvi dlake... Poškodbe vplivajo na manjšo vitalnost organizmov in tudi na manjšo sposobnost razmnoževanja. Če onesnažen zrak poškoduje dedno snov v spolnih celicah, ne pride do oploditve ali pa se motnje pokažejo v večjem številu spontanih splavov, tako pri ljudeh kot pri živalih. Ne vem, ali se v Todaški dolini posledice že odražajo v takšni obliki ali ne. Za to nimam nekih oprijemljivih podatkov; skoraj pa si upam trditi, da niso »obremenjene« le rastline, temveč tudi še kaj drugega. Iz podatkov, da so dedne snovi pri smreki v Todašu poškodovane desetkrat bolj, kot bi se bilo normalno, je mogoče marsikaj sklepati. Zdravstvena služba bi moralna beležiti vsaj to, koliko je pri ženskem splavu; živinorejsko-veterinarski zavod bi moral natančneje preučiti osemenjevanje živali... V Mežiški dolini so, na primer, ugotovili, da morajo osemejevalci večkrat kot drugod v Sloveniji poskusiti, preden krvava ostane breja, in da je tudi po porodna doba (čas od telitve do ponovne obrejitev) nekoliko daljši kot na drugih območjih. Dobro bi bilo, če bi podobne raziskave naredili tudi v Poljanski dolini.«

Černobil dolil olja na ogenj

● Letošnje leto je bilo za citogenetska raziskovanja izjemno, predvsem zaradi razsežnosti nesreče v jedrske elektrarni v Černobilu v Sovjetski zvezki. Kako so sevanje, ki je seglo do nas, »preživele« testne rastline v vsem inštitutu?

»Poškodbe dednih snovi so bile 5. maja se enkrat večje kot prej in so dosegle vrhunec po prvem močnem deževju 11. maja, ko so bile kar sedemkrat večje kot pred nesrečo v Černobilu. Po 16. maju so se zmanjšale in so ob koncu maja dosegle raven, pri kateri je potlej bolj ali manj ostalo. Ta raven je še vedno dokaj visoka in kaže na to, da so poškodbe dednih snovi še vedno dvainpolkrat do trikrat večje, kot so bile prej. Visoke vrednosti so potrdile tudi zadnje, oktobraške meritve. Če bi testne rastline postavili maja v že močno ekološko obremenjeno območje Žirovskega vrha, bi bili podatki še hujši. Učinkovit dodatnega sevanja bi lahko ponazorili s tem primerom: če je človek že malo prehljen, veliko hitreje in v težji dolini dobi gripo kot tisti, ki je povsem zdrav.«

Pri černobilskem sevanju smo že imeli nekaj izkušenj, ker smo pred leti poskusno obsevali naše testne rastline na onkološkem inštitutu s štiristo rentgeni. Štiriindvajset ur po sevanju smo pri teh rastlinah beležili 41-odstotno poškodovanost genetskega materiala. Pri sevanju iz Černobila so bile poškodbe hujše, čeprav je v tem primeru kot filter-delovala še zemlja.

Resnica boli?

● Z dejstvi in podatki vedostojno opozarjate na probleme, na stanje, ki zelo vznemirja. Pa vendarle: nekateri kot da nočejo pogledati resnici v oči.

Kako izločiti vpliv gnojil in škropiv

● Preučevali ste le gozdove. Kaj pa poljščine?

»Raziskovali smo le vplive onesnaženega zraka in sevanja na dedne snovi smreke, ker smo lahko tako dobljene rezultate primerjali s kemijskimi analizami vsebnosti drugih škodljivih snovi v smrekovih iglicah. Pri poljščinah je edini problem v tem, da je pri raziskovanju težko izločiti vplive gnojil in škropiv. Vsekakor pa bi bilo tudi takšno preučevanje potrebno.

»Ne moremo reči, da podatkov ne upoštevajo. Mislim, da jih le premalo resno jemljajo, da se ne zavedajo dovolj resnosti problemov in da se tudi malce bojijo, da resnica ne bi povzročila panike med ljudmi. Letos je končno tudi Jugoslavija podpisala mednarodno konvencijo, po kateri mora za 30 odstotkov zmanjšati onesnaževanje z žvepljivim dioksidom. Glede na to, kakšno škodo povzroča, je ta delež veliko premajhen.«

C. ZAPLOTNIK

Ansambel Ivana Ruparja vošči: da bi bili zdravi in bi naše pesmi radi poslušali

V pevskem triu petelin z lojtrce

Andrej nad Zmincem — Ivan Rupar, harmonika, bas, duša ansambla, doma s Sv. Andreja, edini profesionalec; Jožica Brdnik, pevka, doma s Pungarta, dela v loški Odeji; Darko Tušek, pevec, saksofonist, iz Cerkna, zaposlen v Eti; Jure Lapajna, kitarist, iz Skofje Loke, dela v Alpetouru; Andrej Sušnik, bas, harmonika, iz Vaš pri Medvodah, zaposlen v glasbeni šoli Kranj. Na Martinovo je bilo štiri leta, kar so prvič zaigrali in zapeli skupaj. V tej, že tretji zasedbi po vrsti, kar je pred več kot desetletjem vzšla zvezda ansambla Ivana Ruparja na nebu slovenske narodnozabavne muzike.

ansambel Ivana RUPARJA

● Kdaj se je vse skupaj pravzaprav začelo?

»Bili smo generacija iz doline Hrastnice, ki smo že v osonovnošolskih klopfih razmišljali, kako bi prišli do instrumentov.«

● In kako ste?

»Meni je kupila harmoniko sestra. Dolgo sem varčeval zanj in ko sem končno imel skupaj okrog 150 jurjev in sem jo že naročil pri mojstru v Srednji vasi, me je brat pretental, da sem na hitro kupil primo. Čez par dni je prišla pošta, naj pridev po harmoniko. Tako je pomagala sestra. Priznam, da ji denarja še nisem vrnil.«

● Kaj pa drugi?

»Po šoli smo poprijeli za različna dela, tudi drva smo pripravljali, da smo zaslužili za instrumente.«

● Ste bili samouki?

»Sprva da, potem pa sva šla s kitarom 1973. leta v glasbeno šolo. Če hočeš resno igrati, ne gre brez glasbenega znanja.«

● Katera je vaša prva uspešnica?

»Spet so polja ozlatela. Na radiju jo v jutranjem programu še zdaj kdajkdan slišim.«

● Z vašim glasbenim trptom so peli Puštalski fantje. Zakaj ste se razšli?

»Vzrok je bilo več, glavni pa ta, da nas je bilo za potovanja na številne nastope preveč.«

Prijetne so vrtne veselice

● Ste edini profesionalec v ansamblu. Za druge je koniček najbrž naporen?

»Če je veliko nastopov po vrsti, nastanejo včasih razne natenosti, če jih je premalo, je spet narobe. Mislim pa, da smo vsi z dušo in srečem za glasbo in nam zato ni pretežko.«

● Kje igrate?

»Po Sloveniji, poleti na Jadranu, precej tudi na sosednjem Koroškem in včasih še dlje v tujini. Letos smo bili v Franciji.«

● Na kakšnih prireditvah radi igrate?

»Na vrtnih veselicah, ki jih prirejajo gasilci. Organizacija 'klapa' in rask je čist. Na mladinskem plesu je vse v 'božjih rokah'. Zato redko nastopamo na mladinskih plesih.«

Ansambel Ivana Ruparja je bil v Ptiju štirikrat zlat, ima nagrado števerjanskega festivala za instrumentalni trio, najnovija 'trofeja' pa je petelin z lojtrce domaćih.

● In kje vas najbolje sprejemajo?

»Izjemno hvaležna publike je štajerska in dolenjska. Opažamo, da tudi mladih ni več sram poslušati našo glasbo.«

● Kaj pa doma, na Loškem?

»Zadnje čase bolj poredko gostujemo. Ni, da bi se nas ljudje naveličali. Enkrat, dvakrat na leto je kar dovolj. Zadnji smo igrali na izseljenskem pikniku.«

● S kakšno muziko polnite program?

»Približno pol narodnozabavnih viž in pol zabavne glasbe. Lastnih pesmi imamo 24, posnete so tudi na dveh ploščah in ka-

setah, igramo pa še Miheliča, Slaka, tudi malo Avsenika.«

Jesenij tretja plošča

● Snemate za RTB. Kako to, da ne za ljubljansko produkcijsko?

»V Ljubljani dolgo ni bilo nič. Potem sem srečal Borisa Kovaciča, ki zastopa RTB, in je bil brž za posel. Ždaj snemamo treteploščo. Štiri pesmi smo že posneli.«

● Kdaj bo izšla?

»Pot je dolga. Verjetno šele na jesen.«

● Zakaj?

»Težko je dobiti proste termina za snemanje, potem pa se precej zavleče še v Beogradu.«

● Kako dolgo traja snemanje ene pesmi?

»Zelo odvisno od našega razpoloženja. Včasih pet minut, včasih uro, dve, včasih sploh preložimo, če ne gre. Snemamo v Ljubljani, v studiu 14. Producen je Tomaž Tozon, tonski tehnik Vinko Rojc s pomočnikom Milanom Zrimškom.«

● Kdo vam piše besedila?

»Največ Ivan Sivec, s katerim odlično sodelujemo, in pevec Darko Tušek.«

● O čem pojete?

»O domači, kmečki zemlji, življenju in ljudeh. Loški krajinai smo posebej zapeli nekaj pesmi.«

● Imate doma kmetijo?

»Ja, le da jaz ne delam. Ni časa. Mati tudi ne more, žena je zaposlena. Zemljo dajem večino v najem.«

● Res je, Lani, ko smo prvič sodelovali, smo ga le za las zgrešili.«

● Ste že vsi iz ansambla oddani?

»Vsi.«

● So žene (mož) kaj ljubosumne?

»Mislim, da ne.«

Prva plošča ima naslov *Praznik v naši vasi*, druga *Naj živi vesela družba*. Poleg naslovnih pesmi so postale uspešnice še nekatere druge, na primer *Rop-hop polka*, *Hribovska mornarička*, *Očku za praznik*.

● Kdaj bo izšla?

»Pot je dolga. Verjetno šele na jesen.«

● Snemanje za reklamo, veselica za denar

● Pa se splača biti muzikant?

»Če bi gledal gole račune, potem bi kot zasebni ſofer, če bi toliko delal kot delam v ansamblu, gotovo bolje zasluzil. Veliko pomeni, da delaš z veseljem.«

● So donosnejša snemanja ali veselice?

Snemanje je pri nas bolj za reklamo, uveljavitev, kar je ravno nasprotno kot v tujini, kjer ansamblu služijo s snemanji. Od prodane kasete ali plošče dobimo vsak svoj delež; avtorstvo za besedilo ali glasbo je posebej plačano.«

● V soboto ste zgrabili petelin z vrha lojtrce domaćih na sklepni prireditvi v Mariboru.

Res je, Lani, ko smo prvič sodelovali, smo ga le za las zgrešili.«

● Dobivate kaj pošte?

»Kar precej, največ s Štajerske in z Dolenjske. Če lahko sklepam po pisav, piše tudi precej mladih. Prosijo za slike in plakate. starejši včasih pošiljajo besedila; predlagajo, naj jih uporabimo, če so uporabna.«

● Pa jih?

»Sodelovanje z Ivanom Sivcem nas zadovoljuje in ga ne želimo postavljati na kocko.«

● Katere druge ansamble najbolj cenite?

Makedonci so me izredno dobro sprejeli in sploh ne morem povedati, kako gostoljubni in pozorni so vsi — tisti, s katerimi neposredno sodelujem, ali ljudje na cesti. Pevce cenijo in razumejo, da je tudi petje trdo delo, napor in odrekjanje.

● Kaj menite o lojtrci?

»Da je dokaj posrečena, da spodbuja ansamble k višji kakovosti. Na finalu me je motilo le to, da smo imeli ansambls z lojtrce na voljo skupaj le pol ure, nastopajoči (iz drugih republik) pa trikrat toliko.«

● Kaj pravite o kritikah, da je naša narodnozabavna glasba kič?

»Vsaka glasba ima nekaj svojega in vsaka je dobra, če je dobro zaigrana. Če je ljudem všeč, ne vem, zakaj bi bila slaba. In ljudem je všeč. To spoznavajo tudi nekateri zabavni ansambls, ki so začeli vključevati harmoniki, ritem polke in valčka. Mislim, da bodo mladi, študirani glasbeniki v narodnozabavni glasbi našli novo smer, da jo bodo postopno več ali manj stopili z zabavno glasbo.«

Naslov ansambla: Ivan Rupar, Podlubnik 167, Školja Loka.

Mladi pišejo za slike

● Dobivate kaj pošte?

»Kar precej, največ s Štajerske in z Dolenjske. Če lahko sklepam po pisav, piše tudi precej mladih. Prosijo za slike in plakate. starejši včasih pošiljajo besedila; predlagajo, naj jih uporabimo, če so uporabna.«

● Pa jih?

»Sodelovanje z Ivanom Sivcem nas zadovoljuje in ga ne želimo postavljati na kocko.«

● Katere druge ansamble najbolj cenite?

Igrali bomo v Gorenji vasi. Kar obstaja ansambel, smo bili samo enkrat prosti. Nerad igrati v najdaljši noči, tudi zato, ker je vzdusje navadno slabše kot na običajni veselici.«

● Kaj želite našim bralcem?

»Da bi bili zdravi. In, seveda, da bi radi poslušali našo glasbo in bili ob njej dobre volje.«

»Težko bi reklo. Miheliča, Slaka, Alpski kvintet, Avsenike.«

● Kako se ansambel pri nas sploh uveljavlji?

»Glavna vstopnica za radio je ptujski festival. Bolj trnova pot je na televizijo. Nam še ni uspelo. Ni vedno dovolj, da je ansambel dober, tudi prebiti se mora znati.«

● Kaj pravite na to, da je domača zabavna glasba ob vse pevce soliste?

»Ja, včasih so se zmrdrovali, zdaj pa, kdor le more, poje narodnozabavne melodije. Želja je eno, kruh drugo. Opažam, da so z njimi koncerti veliko pridobili. Bolj sproščeni so na odru.«

Silvestrovo v Gorenji vasi

● Kako pa vi poskrbite za show?

»Pomaga nam Boris Kopitar, ki povezuje program, prioveduje šale, vodi zabavne igrice, poje...«

● Kje boste na silvestrovem?

»Igrali bomo v Gorenji vasi. Kar obstaja ansambel, smo bili samo enkrat prosti. Nerad igrati v najdaljši noči, tudi zato, ker je vzdusje navadno slabše kot na običajni veselici.«

● Kaj želite našim bralcem?

»Da bi bili zdravi. In, seveda, da bi radi poslušali našo glasbo in bili ob njej dobre volje.«

H. JELOVČAN

»Šalji mi novac...«

Čeprav kar dobro zasužim, si ne morem privoščiti, da bi obleceno kupovala po modnih butikih. Vse, kar imam, mi je sešila sestra. Ko je izšel moj plakat v neki jugoslovanski reviji, sem nosila res lepo obleceno. A ni bila kupljena v nobenem italijanskem butiku, sešita je bila doma. Tedaj mi je pisala neka deklica iz majhne bosanske vasi tako prečršljivo pisemce, naj ji pošljem kakšno obleceno, da sem ji dve res poslala. Pošte imam sicer veliko in jo rada preberem, načelno pa ne pošiljam daril, sploh pa ne denarja. Pismo, ki se začenja z »šalji mi novac«, pri priči odrekjanje.

Dobro se zavedam, da je slava zelo varljiva stvar, minljiva, in strah me je, če se vse skupaj nekega dne konča. Samo peti si želim, v tem najbolj uživam, to je edino, kar me privlači. Ostatni na odru dolgo časa, to je silen napor in terja samodisciplino, ki je edina lahko kos zakulisju, ob katerem si ti včasih res ježijo lašje.

Fanta nimam, bil bi mi ovira. S prijateljem sva se razšla samo zato, ker mi je dal vedeti, da bom po poroki moral pete opustiti. To pa ne! Helena Blagne je preprosto, stvarno deklica, ni domišljava in ne prevzetna. Še vedno se nelagodno počuti, kadar buljijo vanjo in duhovitičijo na njennim hrbotom. Tisti ali tiste pač, ki so jo nevoščljive in zavistne, bodisi zaradi čedne postave in lepega obrazu ali zaradi njenega hitrega in uspešnega vzpona na oder naše zabavne glasbe... D. SEDEJ

Helena v svet naše zabavne glasbe ni stopila naključno. »Kar pomnil, sem rada preprevala, bodisi doma, bodisi v šoli, in zato ne bi bila druga. Nato sem pela še na Glasu Goriskega na prir. diviti Glas jeseni in strokovna žirija in občinstvo sta me še kar dobro sprejela. Ko sem bila stara šestnajst let, sem začela peti pri jeseniškem ansamblu Nočna izmena in nato pri ansamblu Syb

šport

Tridesetič Po stezah partizanske Jelovice

Spominske smučine Jelovice

Škofja Loka, 26. decembra — V soboto in v nedeljo, 10. in 11. januarja, bodo v počastitev občinskega praznika Škofje Loka in 45. obletnice boja v Dražgošah na sporednu 30. jubilejne prireditve Po stezah partizanske Jelovice. Lani je na njih sodelovalo nad 4000 ljudi.

Prireditveni odbor za ene naših najmnožičnejših prireditvev, Po stezah partizanske Jelovice, ima nared program za letošnjo, 30. prireditve, ki bo obenem tudi proslavitev 45. obletnice boja v Dražgošah. Odbor vodi Janez Lušnik-Mali, ki zagotavlja, da bodo januarske prireditve dostenje jubileju. **Začele se bodo v soboto, 10. januarja, in končale v nedeljo, 11. januarja.**

Osrednja športna prireditve bo smučarski biatlon na 15 kilometrov za jugoslovenski smučarski pokal imenovan Maršal Tito. Biatlon tečejo razen v Dražgošah še na Igmanu, Zlatiboru, v Mavrovem, na Žabljaku in v Mrkopalju. Letošnje tekmovanje bo na območju Kamnitnika nad Škofjo Loko, start pa bo v soboto, 10. januarja, ob 11. uri. Prijave sprejema do 3. januarja Smučarski klub Alpetour. Geslo tega tekmovalca je Razvijajmo bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti! Zanimiva prireditve bo tudi 18. odprt tekmovanje smučarskih patrulj enot teritorialne obrambe Slovenije, JLA in milice. Tekmovanje bo v Dražgošah, začelo pa se bo v nedeljo, 11. januarja, ob 8. uri. Geslo tega tekmovalca je V pohodu na smuči pripravljeni na boj. Tradicionalno je tudi že tekmovanje ekip, ZRVS in ZSMS Po poti heroja Kebeta. Start letošnjega teka bo v nedeljo, 11. januarja, ob 8. uri v Kropi.

V letošnji športni del sta vključeni tudi veleslalomsko in sankaško tekmovanje. V nedeljo ob 10. uri se bo na Slemenu v Dražgošah začel veleslalom za cicibane. Geslo tekme je Junaški boj Cankarjevega bataljona je ponos najmlajših. Če bo slabo vreme, tekmovanja ne bo. Sankaško tekmovanje v vseh kategorijah pa bo v Dolenji vasi. Geslo te tekme je V naravi krepimo svoje moći in spoznavamo našo lepo domovino.

Na sporednu bodo številni množični rekreativni pohodi.

Prvi bo Po poti Cankarjevega bataljona od Pasje ravni do Dražgoš. Pohod se bo začel 10. januarja ob 23. uri s Pasje ravni. Pohodniki bodo naslednji dan opoldne v Dražgošah. V Soteski v Bohinju se bo v nedeljo ob 7. uri začel pohod Po poti Gorenjskega odreda. Pohodniki za pohod Po poti heroja Iva Slaveca-Jokla bodo v nedeljo ob osmi uri zjutraj krenili s Čepulj. Pohod po poti Škofjeloškega odreda pa se bo začel ob šestih zjutraj v nedeljo v Škofjeloški vojašnici. V Selcah se bo ob pol desetih začel pohod Po poti Otona Vrhunca-Blaža, v Rudnem ob 10. uri pohod Po poti herojev Staneta Žagarja in Jožeta Gregorčiča, v Kropi bo začetek pohoda Po poti heroja Antona Dežmana-Tončka, na Jesenovcu pa pohod Po poti Prešernove brigade. Svoje prireditve pripravljajo tudi taborniki.

Vse športne prireditve in pohodi bodo končani v nedeljo do 12. ure, ko bo pri spomeniku v Dražgošah osrednja proslava v počastitev 45. obletnice boja Cankarjevega bataljona. Na slovensnosti bodo tudi razglasili rezultate in podeličili kolajne.

Ze tokrat vas pozivamo, da se za pohode vremenu primerno opremite. V Dražgoše naj, če je le mogoče, čim več ljudi pride peš in ne z osebnimi vozili. Tako se bodo izognili nepotrebeni gneči.

Dražgoše nas torej pričakujejo!

J. Košnjek

CERKLJANSKI MNOŽIČNI SMUČARSKI TEK „GORENJSKEGA ODREDA“**Skrbne priprave**

Cerkle — 24. decembra — Organizatorji sedmega cerkljanskoga množičnega smučarskega teka Gorenjskega odreda so pripravili novinarsko konferenco, na kateri so novinarje seznanili z dosedanjimi pripravami na to veliko športno-rekreativno prireditve. **Prireditve v Cerkljah bodo organizirali v nedeljo, 11. januarja, s startom ob 10. uri pod pokroviteljstvom Iskre-Delite.** Za sedmi tek so pripravili tudi več novosti, je med drugim dejal predsednik organizacijskega odbora Janez Martinčič. Progi sta dve, in sicer na 10 in 25 km. Na krajišči, 10-kilometrske progi so štiri kategorije, in sicer pionirski tek za pionirje in pionirke, rojene 1972. leta in mlajše, trimski tek, kjer ni starostnih omejitev, ter tek na 25 km, kjer sta po novem le dve kategorije: ženske in moški. Prijave bo organizator sprejemal samo na dan teka, to je v nedeljo, 11. januarja, v prostorih Zadružnega doma v Cerkljah, kjer bo tudi v neposredni bližini start in cilj te prireditve. Startnina za odrasle je 1.000 dinarjev, pionirji in pionirke v Cerkljah ne bodo plačali štartnine, kategorizirani tekmovalci pa lahko sodelujejo le zunaj konkurenčne. Cerkljanska proga poteka skozi šest krajevnih skupnosti pod Krvavcem in mimo petih spominskih obeležij iz NOB. Na dan prireditve bo pri teku sodelovalo več kot 250 krajanov, v veliko pomoč pa so jim tudi delovne organizacije z Gorenjske in Ljubljane ter obrtniki cerkljanskoga območja, častni odbor pa vodi predsednik izvršnega sveta SO Krana Henrik Peternej.

Za vse udeležence cerkljanske prireditve so pripravili priznanje o udeležbi, bilten teka, posebno zlato, srebrno ali bronasto spominsko značko, pač odvisno od tega, koliko časa je tekmovalec zaostal za prvo vrščenim nekategoriziranim tekmovalcem ali 20 oziroma več kot 51 odstotkov časa za prvo vrščenim. Po prihodu v cilj pa bodo prvič za vse tekmovalce pripravili toplo malico.

Cerkljanski tek Gorenjskega odreda na 25 km steje tudi za akcijo RTV Ljubljana Brazde vzdržljivosti kavelje — korenina, ki jo vodi Mito Trefalt.

Za borce Gorenjskega odreda in drugih domicilnih enot pa bodo pripravili prvič manifestativni smučarski tek borcev na 10 km. Prvič pa so vključili v akcijo tudi učence in učenke osnovnih šol in pohodnih enot, ki nosijo ime Gorenjskega odreda in vse pohodne enote. Do 5. januarja naj nameči napišejo spise s tematiko Življenje in akcije borcev Gorenjskega odreda v času NOB. Sprejemajo jih bo Občinski odbor Združenih borcev NOV Kranj, Trg revolucije 1, najboljši spisi pa bodo nagrajeni. V osnovni šoli pa je na ogled razstava o delovanju Gorenjskega odreda.

J. Kuhar

Koroški Slovenci izbrali najboljše športnike

Tudi deželni in državni prvaki

Železna Kapla, 26. decembra — Glasili organizacij Slovenia na Koroškem, Slovenski vestnik in Naš teknik, sta tudi letos na osnovi ankete izbrali najboljše športnike v letu 1986, ki so člani slovenskih športnih klubov. Najprej je treba povedati, da je bil novinar Slovenskega vestnika iz Celovca in ustanovitelj ter določeni predsednik Slovenskega planinskega društva med letosnjimi dobitniki Bloudkovih plaket, ki so jih podelili v Ljubljani.

Za najboljšega slovenskega športnika na Koroškem so izbrali smučarskega skakalca Francija Wiegeleja iz Zahomca, člana avstrijske državne reprezentance v smučarskih skokih, leta 1985 pa je bil mladiški svetovni prvak v smučarskih skokih. Najboljša športnica je postala ena najboljših avstrijskih atletin Ani Müller-Klemenjak iz Podgorja. Je koroška in avstrijska prvakinja v teku na 1500 in 3000 metrov, prav tako pa je tudi zmagovalka v krosih. Za najboljše moštvo pa so bili izbrani nogometni Slovenskega atletskega kluba, ki so letos v koroški ligi tretji, le točko za vodilnim. Med slovenskimi športniki, ki so bili letos še posebej uspešni, omenjamo Francija Wieserja, enega od najobavnejših avstrijskih boksarjev, obojkarko z Doba, ki so koroški prvaki, šahiste Slovenske Šahovske zveze, katerega pokrovitelj je Čartrans, odličnega nogometnika Saka Miha Kreutza in številne druge športnike, ki tako tudi prispevajo k uveljavljanju slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Najboljše so razglasili v petek, 26. decembra, na plesu nogometne Športne zveze v Železni Kapli.

J. Košnjek

Živahno pod koši

Skofja Loka, 7. decembra — Decembra se je v Škofji Lobi začela košarkarska liga za mlajše pionirje in pionirke. Ločani so lahko zadovoljni, da imajo že tri ekipe pionirjev in dve ekipe pionirk. V moštvih so šolarji do vključno šestega razreda osnovne šole, igrajo pa po novih pravilih, ki veljajo za vso Slovenijo. Igrajo namreč trikrat po deset minut. Pri pionirkah je Mladi rod premagal Trato, pri pionirjih Tabor iz Žirov Blegoš, Trata Mladi rod, nato prva ekipa Mladega rodu drugo ekipo istega kluba, Tabor pa je premagal Trato. Mlajši pionirji Mladega rodu so odigrali prijateljsko tekmo v Medvodah in zmagali v podaljšku. Organiziran je bil tudi turnir za pionirke, letnika 1974 in mlajše. Zmagala je Ježica, Mladi rod je pod imenom Odeje zasedel drugo mesto, tretja je bila ekipa Sava Commerce iz Kranja, četrta pa so bile igralke Trate.

V II. slovenski ženski košarkarski ligo so članice Odeje doma igrale z drugo ekipo Sava Commerce iz Kranja, za katero so igrale tudi nekatere igralke prvega moštva, ki je igral v II. zvezni košarkarski ligi. Ločanke so zgubile, vendar so pokazale dobro igro. Koše za Odeje so dosegle Polona Maček, Darja

Gorenc, Petra Kalan, Betka Lovšin, Karla Dolinar in Barbara Bertoncelj ter Aljoša Luskovec. Slednji sta še zelo mladi igralci. Pri Savi sta bili najboljši strelni Merlakova in Lucovičeva.

Člani Lokainvesta pa so doma premagali Litijo s 11:80. Gostje so vodili, nato pa so jim popustili živci in postalili so zelo nedisciplinirani. Zgubili so kontrolo nad igro in ponašanjem. Igor Dolenc, ki je dal 10 košev, je pokazal odlično igro, Tomaž Dolenc pa je dal 49, Dušan Mitič 26, Iris Dumencič 10 itd. Lokainvest vodi v ligu, kar je zaslužna dobrega trenerja Antona Bohinca iz Medvod.

A. Murn

Na domačih in tujih smučiščih

Križaj drugi, Benedik pa četrti na paralelnem slalomu v Zahodnem Berlinu — V počastitev 750-letnice Zahodnega Berlina so priredili tekmovanje v paralelnem slalomu, ki se ga je udeležila večina najboljših slalomistov na svetu. Od Jugoslovov so imeli pravico nastopiti Rok Petrovič, Bojan Križaj in Gregor Benedik, vendar je bil Rok zaradi razglasitve najboljših jugoslovenskih športnikov zadržan, Bojan in Grega pa sta odpotovala na tekmovanje. Splačalo se je, saj je bil Bojan drugi, Grega pa četrti. Zmagal je avstrijski smučar Stock, ki je v finalu pred 30.000 gledalcem premagal Bojana, pred tem pa je izločil tudi Stenmarka. Naša reprezentanca je klub odsofnosti Petroviča dosegla doslej največji uspeh na paralelnih slalomih.

Naši smučarji uspešni na Soriški planini in na Starem vrhu — V soboto in nedeljo se je nadaljevala slovenska FIS smučarska turneja. Na Soriški planini je bil slalom za pokal Soriške planine, ki ga je v preteklosti največkrat dobil sedaj že pokojni slalomist Jože Kuralt. Na letosnjem slalomu je zmagal Robert Žan. Tudi na druga mesta so se uvrstili Jugoslovani. Drugi je bil Čižman, tretji Planinšek, četrti Robič in peti Bergant. Razen naših so nastopili še mladi Avstrijeci in nekateri smučarji s Finske. Na Starem vrhu pa je bil superveleslalom. Tudi na tej tekmi za Pokal Starega vrha so bili najboljši naši smučarji. Zmagal je Tomaž Čižman pred Bergantom, Planinškom, Čuješem in Žanom.

Dober nastop tekačev na smučeh — Naši najboljši smučarji tekači so se udeležili tekme na Dobraču v Avstriji, ki so jo priredili smučarski delavci iz Beljaka. Premagali so avstrijske tekače, česar se je le malokod nadejal. V teku žensk na 5 kilometrov je bila Bertonceljeva četrtta, Lačnova peta, Grašičeva sedma in Beštrova deveta. Med mladinci je na 15 kilometrov slavil Jugosloven Rupnik. Raišp je bil tretji, Slivnik pa četrti. Tudi med člani je odšla zmaga k nam. Priporabil si je Klemenčič, medtem ko je bil Graif četrti, Kršinar sedmi, Kline osmi, Verovšek deveti in Čarman deseti. Petega in šestega januarja čakajo naše najboljše tekače nove tekme za Alpski pokal.

J. Košnjek

Najboljši športniki Jugoslavije

Mateja, Rok, rokometari in strelke

Zagreb, 28. decembra — V anketi Sportskih novosti iz Zagreba so jugoslovenski športni novinarji izbrali najboljšega jugoslovenskega športnika za leto 1986. Med ženskami je letos najboljša alpska smučarka Mateja Svet, med moškimi pa prav tako smučar Rok Petrovič. To je izjemni uspeh slovenskega športa, ki ga je dopolnil še kolesar Jure Pavlič, ki je

dobil nagrado za tair play. Najboljša moška ekipa je moška rokometna ekipa Jugoslavije, med ženskami pa strelna reprezentanca Jugoslavije.

Slovenci smo bili doslej že večkrat najboljši jugoslovenski športniki. Spomnimo se Mira Cerarja, Drage Stamečič, Slavice Zupančič in Bojan Križaja.

J. K.

Kako se varovati plazov

Polje, 5. decembra — Tradicionalni, 12. dan varstva pred snežnimi plazovi bo 7. in 8. februarja prihodnje leto v republiškem centru za obrambno uporabljajo v Poljčah. Planinska zveza Slovenije vabi, da se dvodnevne teoretične in praktične usposabljanje udeležijo planinski in gorski vodniki ter vodje in vzgojitelji iz taborniških organizacij, smučarskih klubov in društv, iz zveze vaditeljev, učiteljev in trenerjev smučanja in drugi. Planinska zveza Slovenije sprejema prijave do 31. januarja.

Prvi dan bo teoretični del: ocenili bodo nešrečne v plazovih v minuli zimi pri nas in v tujini, spregovorili pa bodo tudi o značilnostih snega in plazov, o varstvu pred njimi, o poškodbah zaradi mraza v plazov ter o vlogi lavinskih psov. Drugi dan bodo odšli na teren, na Zelenico, v begunjsko Drago ali na Polkjuko (odvisno od snežnih razmer), kjer se bodo učili varne hoje po zasneženih vesinah, preizkusili stabilnost snežne odeje, iskali zasute in zanje organizirali pomoč.

C. Z.

Tekači za pokal Jezerskega

Kranj, 23. decembra — Tekaci smučarski klub Triglav iz Kranja vabi 3. januarja na tekmovanje smučarjev tekačev za pokal Jezerskega. Start bo ob pol desetih pred gostiščem Valerija.

Člani in juniorji bodo tekli na 15 kilometrov, starejši in mlajši na 10 kilometrov, člani, starejši in mlajši mladinkę na 5 kilometrov. Prijave sprejema Tekački smučarski klub Triglav do danes, 30. decembra, na naslov TSK Triglav Kranj, Cesta Staneta Žagarja 27, p. p. 67. Uporabljaj se bo proti slog. Tekmovanje bo posamično in ekipno, prvi trije v vsaki kategoriji pa prejmejo kolajne.

J. K.

Tečaj za vaditelje plavanja

Radovljica, 22. decembra — Zveza telesnokulture organizacij radovljiske občine in plavalni klub Radovljica prirejata tečaj za vaditelje plavanja. Tečaj obsegata 20 ur praktičnega in teoretičnega izpolnjevanja. Prijavijo se

Izbrali smo najboljšega športnika, športnico in ekipo v letu 1986

Smučar, alpinistka in veslač

Tudi letos se tradiciji nismo izneverili. Izbrali smo najboljšega letošnjega gorenjskega športnika, športnico in ekipo. K sodelovanju smo povabili ljudi, ki se na šport spoznajo, ga vse leto spremljajo, o njem pišejo in ga ocenjujejo. Letos je glasovala večina slovenskih športnih novinarjev, najzvestejši dopisniki Gorenjskega glasa za področje športa in rekreacije in novinarji Gorenjskega glasa, ki se s tem področje redno ukvarjam. Odziv na naše glasovanje je bil izjemno dober, saj smo dobili vrnjenih skraj 90 odstotkov vseh glasovnic. Vsak glasovalec je na anketni list napisal po njegovem mnenju pet najboljših gorenjskih športnikov, športnic in moštov, mi pa smo prve točkovali s petimi točkami, druge s štirimi, tretje s tremi, četrte z dvema in pete z eno točko.

Med športniki je s 130 točkami premočno in zasluženo zmagal alpski smučar Bojan KRIŽAJ. Na drugem mestu je po anketi kranjski alpinist svetovne vrednosti Tomo ČESEN s 67 točkami, tretji je z 52 točkami svetovni mladinski padalski prvak Bogdan JUG, četrtri je s 44 točkami plavalec Darjan PETRIČ, peti pa jadrálni pilot Ivo ŠIMENC s 36 točkami. Zmagoviti peterici sledijo Gregor Benedik 30 točk, Dušan Mravlje 27 točk, Simon Pavlin 21 točk, Matjaž Zupan 6 točk, Simon Rudež 3 točke,

Bojan Križaj: »Starci smo postali srebrni«

Smučarski šport ima pomembno vlogo v svetovnem športnem dogajaju in tudi pri nas. Še pred leti nepremagljive velesile v alpskem smučanju so nam danes bližje. Stopili smo med najuspešnejše, zahvaljujoč vztrajnemu in načrtнемu delu. Dosežene uspehe nam mnogi zavajajo, mnogi pa nam jih priznavajo, saj smo uspeli dokazati, da lahko dobro in načrtno delo rodil bogate sadove. Priznavajo nam, da je prav z naše strani zavel osvežujoč veter, pri čemer nimajo v mislih samo uspehov posameznih športnikov, temveč tudi načina dela, ki spodbuja k posnemanju.

Uspehi našega smučanja v alpskih disciplinah segajo že v leto 1975, ko je Bojan Križaj na mladinskem evropskem prvenstvu osvojil zlato odličje v slalomu. Segajo vse do sezone 1985-86, ko so naši tekmovalci in tekmovalke osvojili v svetovnem pokalu osem zmag v eni sami sezoni; dotlej le Bojan Križaj v vseh tekmovalnih sezona pet. In Boris Strel eno. Lanska sezona je bila torej najuspešnejša. Rok Petrovič je v slalomski razvrstvi svetovnega pokala dobil za pet zmag v svetovnem pokalu kristalni globus, Bojan Križaj srebro, Mateja Svet pa kot prva naša alpska smučarka bronasto v slalomu. Vse to gre pripisati vrsti dejavnikov, ki niso samo naključje ali športna sreča. Bojan Križaj je spet najboljši gorenjski športnik za leto 1986. E naš zdaleč najboljši alpski smučar. Prvič je opozoril nase, da mu je bilo dvanaest let. Tako je v Avstriji na močnem tekmovanju osvojil tretje mesto. In takrat pa vse do danes je med najboljšimi alpskimi smučarji, se posebno v slalomu. Prav zato ni naključje, da je tudi letos najboljši gorenjski športnik.

D. HUMER

Filip Bence 2 točki, Janez Lampič in Sašo Robič pa sta dobila po eno točko.

Med športnicami je zanesljivo zmagaala alpinistka Marija ŠTREMELJ s 119 točkami. Druga je smučarka Mojca DEŽMAN s 65 točkami, tretja tekačica na smučeh Jana MLAČAR s 56 točkami, četrta smučarka Katja LESJAK s 53 točkami, peta pa plavalka Zala KALAN s 46 točkami. Marjana Zore je dobila 39 točk, Barbara Mulej 18 točk, Polona Frelih 8 točk, Nuša Romih pa eno točko.

Za najboljše moštvo razglašamo blejski veslaški dvojec MUJKIČ-MIRJANIČ s 104 točkami. PADALCI iz Lesc so z 79 točkami na drugem mestu, KOLESARJI SAVE s 56 točkami na tretjem mestu, HOKEJISTI JESENIC z 51 točkami na četrtem mestu in KRANJSKI PLAVALCI s 44 točkami na petem mestu. Šesti je blejski četverec s 26 točkami, sedmi so kranjski skakalci s 15 točkami, osmi kranjski vaterpolisti z 8 točkami, deveti kranjski tekači na smučeh s 7 točkami in deseta z eno točko avtomobilkska posadka Oblak-Prosen.

Vsem čestitamo. Najboljše bomo v začetku prihodnjega leta razglasili na posebni prireditvi. Kje ta prireditve bo, se bomo še odločili. **J. KOŠNJEK**

Sašo Mirjanič in Sadik Mujkič: »Roudnice nama bodo ostale v lepem spominu«

Bojan Križaj je tako kot vsa ta dolga leta na tekmovalni poti začel sezono več kot uspešno. Vedno je bil v ospredju svetovnega pokala v slalomu. Nepozabne so njegove razvrstitev v teki sezoni. Zmagal je v Kranjski gori, bil drugi čez dva dni v Avstriji, četrti v Madonni di Campiglio in četrti v prvem nastopu za svetovni pokal v Sestrienu. To je bilanča letošnjih štirih slalomskih nastopov in prevezel je tudi vodstvo v slalomski razvrstvi svetovnega pokala.

Nepozabno bo tudi doživetje, ki so ga bili naši smučarji in smučarke deležni na tekmi svetovnega pokala v Bromontu v Kanadi. Tam si je Bojan Križaj prismučal v slalomu prvo mesto in to mu je zadostovalo, da je bil v skupnem seštevku slaloma v svetovnem pokalu drugi, srebrni, skupaj s Stenmarkom in Frømeltom. »Se vedno imam v mislih Stenmarkovo čestitko. Stisnil mi je roko in dejal: »Si videl, mi, stari kozli, smo postali srebrni. Misil je name, na Paula in samega sebe.« Še enkrat lahko povzamemo to Bojanovo zmagu v slalomu v Bromontu. »Slalom je bil zahteven. Zgoraj sicer še kar preprost, nato pa strm; bil je odlično pripravljen. Toda to ni bila stvar organizatorjev, ampak narave. Na prvi progi sem v zadnjem stremnini naredil manjšo napako, če o tej sploh lahko govorimo. Ta slalom res ni dovoljeval napak. Z živci je bilo kar v redu. Vendar pa moram reči, da ni preprosto lovit zadnjega vlaka. Nisem vajen, da bi si lahko čestital, tokrat pa si res lahko, saj se je nato z drugo vožnjo vse dobro končalo. Ko so me obstopili naši fantje, sem vedel, da sem zmagal. Ves iz sebe sem stal tam in sprejemal čestitke. Še enkrat iskrena hvala vsem.«

Blejska veslačka, Sašo Mirjanič s Sela in Sadik Mujkič z Blejda, sta letos dosegla med mladinci devet zmag v dvojcu brez krmarja, njun največji uspeh pa je prvo mesto na svetovnem prvenstvu v Roudnicah na Češkoslovaškem.

Uspehi mladih blejskih veslačev — Sadika, ki je zaposlen kot avtomehanik v Integralu na Jesenicah, in Saša, delavca leške Verige — so še toliko bolj presestljivi, ker sta dokaj pozno začela redno trenirati in tekmovati. Sašo in Sadik sta prepricljivo zmagala že v predtekmovalju in v polfinalu. V finalu sta vodila vse do 1000 metrov, nato ju je prehitel čoln Sovjetske zveze, ki pa potem ni zdržal pospešenih zavesljajev blejskega dvojca. Še preden sta s prednostjo dolžine enega čolna priveslala skozi cilj, sta se veselila zmage in prve zlate kolajne blejskega veslanja na svetovnem prvenstvu.

Sadik in Sašo se zdaj že pravljata na novo sezono. Pridno veslata po Blejskem jezeru, dvigata uteži, tečeta in nabirata moči v posebnem »čolnu« na suhem. Januarja in februarja gresta skupaj z drugimi blejskimi veslači na »vikend priprave« v Koper, marca za dva tedna v Rovinj, zatem pa spet v vodo Blejskega jezera.

Trener Stanko Slivnik je povedal, da za zdaj še ni znano, ali bosta Sadik in Sašo prihodnje leto, ko bosta že člane, še veslači skupaj v dvojcu »brez« ali se bosta pridružila še dvema v četvercu. Mlada, 18-letna veslača, sta si ne glede na odločitev strokovnega vodstva kluba zastavila cilj, da se uvrstita v ekipo za svetovno prvenstvo ali v reprezentanco, ki bo nastopila na evropskem prvenstvu za mlajše člane. Prihodnje leto novembra bo na Floridi v Združenih državah Amerike tudi izjemno zanimivo tekmovanje, na katerega bodo tamkajšnji prireditelji povabili trideset najboljših osmercev na sever. Blejski veslači si želijo, da bi bili med njimi.

C. ZAPLOTNIK

Marija Štremfelj: »Plezali smo počasi, brez dodatnega kisika«

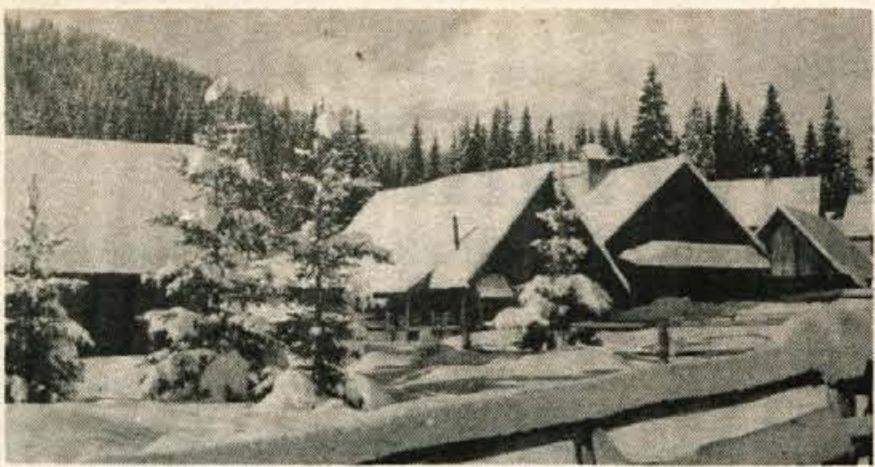
Dekletom, ki se ukvarjajo z vrhunskim športom, vedno dajejo prednost, čeprav se to čudno sliši. Veliko več se morajo odrediti kot moški. In ne samo to. Ko postanejo matere, jim je še veliko teže. Trenirati morajo in dokazovati, da so vrhunske športnice, a skoraj nikče ne pomaže, koliko skrb morajo pri svetiti še svoji družini, službi... pred odhodom na odpravo se zatoči že doma. Začne se s tekom vztrajnosti — z možem sva tekla predvsem na Jošt. Trikrat na tečen telovadim za moč v telovadnici. Intenzivnost treninga se nato še povečuje, na primer s tekonom na Mohor prek Šmarjetne gore in Jošta.

Moj cilj na odpravi je bil vrh Broad Peaka. Po aklimatizaciji je odšla na pot z baze kranjske skupine: Mišo Jamnik, mož Andrej in jaz. Po enotedenškem dežju nam je bilo dovolj postopanja po bazi. Čeprav je bilo vreme še vedno nestalno, smo vzel s seboj vso opremo za vrh. Ves prvi dan in vzpona v tabor II je snežilo. Naslednj dan je bil sončni zahod kot pravi biser, kar je pomenilo, da je pot na vrh odprta. Sam vzpon ni bil tehnično zahteven, vršni greben pa je bil težji, kot smo pričakovali. Tretji dan — od tabora III na 7000 metrov višine do tabora IV na 7500 metrov — je bila klub višini vročina neznašna, saj je bilo celo 30 stopinj C, ponoči pa je živo srebro padlo na minus 30. Na tem delu smeri se nam je pripravil še Rado Fabjan. Zadnji dan ob 4. uri zjutraj smo odsili v res prekrasenem vremenu. Plezali smo počasi, saj smo bili brez dodatnega kisika. Ob 10.30 smo dosegli 8047 metrov visoki vrh.

Marija Štremfelj in drugim alpinistom naše iskrene čestitke z željo, da bi še dolgo ostali zvesti vrhunskemu alpinizmu.

D. HUMER

**DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM
ŽELIMO SREČNO NOVO LETO 1987**

Skupščina občine Radovljica, izvršni svet
in družbenopolitične organizacije

TRŽIŠKA INDUSTRIJA OBUTVE IN KONFEKCIJE p. o. TRŽIČ

proizvaja
sestavne dele obutve (notranjike) in modno usnjeno konfekcijo ter
prodaja
vse vrste osebnih in drugih zaščitnih sredstev pri delu, sredstva civilne zaščite

**DELOVNIM LJUDEM IN POSLOVNIM PRIJATELJEM
ŽELIMO SREČNO IN USPEŠNO NOVO LETO 1987**

Skupščina občine Kranj
in družbenopolitične organizacije
Občinska konferenca SZDL
Občinska konferenca ZKS
Občinski sindikalni svet
Občinska konferenca ZSMS
Zveza združenj borcev NOV
Zveza rezervnih vojaških starešin

TEKSTILINDUS KRAJN

S svojimi
TEMELJNIMI ORGANIZACIJAMI
ZDRUŽENEGA DELA IN
DELOVNO SKUPNOSTJO SKUPNIH
SLUŽB

ŽELI DELOVNIM LJUDEM IN POSLOVNIM
PRIJATELJEM
SREČNO NOVO LETO 1987

MERCATOR-ROŽNIK TOZD PRESKRBA TRŽIČ

Cenjenim potrošnikom,
delovnim ljudem in poslovnim
sodelavcem želimo zdravo,
srečno in uspešno novo leto
1987.

Priporočamo se za obisk v naših bogato
založenih prodajalnah in blagovnicah v Tržiču
ter v prodajnem centru in trgovini v Kranju.

*Mnogo delovnih uspehov, uspehov pri urejanju
skupnih družbenih zadev, v razvoju in utrjevanju
samoupravljanja v delovnih organizacijah in
zadovoljstva želijo delovnim ljudem in občanom
v letu 1987*

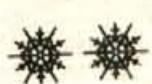
V prihajajočem letu vam želimo obilo zdravih,
srečnih in uspešnih dni

Veseli bomo vašega obiska v salonu pohištva ZLIT
v trgovskem centru DETELJICA v Bistrici pri Tržiču!

STANOVANJSKA
ZADRUGA
KRAJN

želi svojim
članom
in sodelavcem
srečno
in uspešno
novo leto
1987

**Mercator —
kmetijsko
živilski kombinat
Gorenjske Kranj,
c. JLA 2**

TOZD KMETIJSTVO KRAJN
TOK RADOVLJICA
TOZD MLEKARNA KRAJN
TOZD TOVARNA OLJA BRTOF
TOZD KOMERCIJALNI SERVIS KRAJN
TOZD AGROMEHANIKA KRAJN
TOZD MESOIZDELKI ŠKOFJA LOKA
TOZD KLAVNICA JESENICE in
DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB
želi občanom in poslovnim
prijateljem srečno in uspeha polno
novo leto.

**KARTONAŽNA TOVARNA
LJUBLJANA
TOZD LEPENKI TRŽIČ**

želi delovnim ljudem
in poslovnim prijateljem srečno
in uspešno novo leto 1987

**Triglav
konfekcija
Kranj**

Poslovnim prijateljem
in delovnim
ljudem želimo srečno in
uspešno
novo leto 1987

**SGP TEHNIK ŠKOFJA LOKA
STARA CESTA 2**

SGP Tehnik Škofja Loka
TOZD Komunalne dejavnosti
Kidričeva 43/a

obvešča porabnike komunalnih storitev:

1. z odčitkom vode po 1. januarju 1987 se bodo spremenile cene vode in kanalščine. Od takrat dalje bo znašala vodarina: 91 din/m³ za gospodinjstva; 162 din/m³ za industrijo Železniki; 124 din/m³ za industrijo Žiri in 108 din/m³ za industrijo v Šk. Loki in druge porabnike.

2. 1. januarja 1987 se spremenijo cene komunalnih odpadkov in mesečno znašajo z gospodinjstva 14,80 din/m³ v Šk. Loki; 18,20 din/m³ v Železnikih, Gorenji vasi in Poljanah ter 19,70 din/m³ v Žireh; za družbene dejavnosti v Šk. Loki 16,20 din/m³; v Železnikih, Gorenji vasi in Poljanah 19,85 din/m³ in v Žireh 21,50 din/m³. Za industrijo in druge uporabnike pa 32,40 din/m³ v Šk. Loki; v Železnikih, Gorenji vasi in Poljanah 39,70 din/m³; ter 43,00 din/m³ v Žireh.

3. 1. januarja 1987 se v poprečju povečajo cene za: pristojbine za vodovod 34,80 %, pristojbine za kanalizacijo 34,75 %, cene pogrebne službe za 34,74 %, delovna sila 34,68 %, razobeslanje zastav 34,51 %, vozno-strojni park 34,80 %, odvoz zabočnikov 34,71 %, sposojnina zabočnikov 34,48 %, pobiranje komunalnih odpadkov s smetarskim vozilom 34,46 % in vzdrževanje zelenic 34,58 %.

**GOSTILNA
»BENEDIK«
Stražišče**

MAJA MIHELIČ

64000 KRAJN, BENEDIKOVA 21
064/28-030

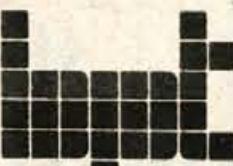
Cenjenim gostom in občanom želimo srečno
novo leto 1987

Priporočamo se za obisk, dobro vas bomo postregli.
Sprejemamo naročila za zaključene družbe.

Industrijski kombinat

PLANIKA

SREČNO

bombažna predilnica in tkalnica | tržič
64290 TRŽIČ, CESTA JLA 14, TELEFON (064) 50 571 TELEX YU TR BPT

1987

PRIPOROČA:

- OBISK IN NAKUP V TOVARNIŠKI PRODAJALNI
V BISRICI PRI TRŽIČU (NA DETELJICI)

IZDELUJE:

- MODNE TKANINE ZA OBLAČILA
- SODOBNO POSTELJNO KONFEKCIJO
- GOSPODINJSKO GALANTERIJO

**TEKSTILNA
TOVARNA
ZVEZDA**

KRANJ, Savska cesta 46

želi delovnim ljudem
in poslovnim prijateljem
srečno novo leto 1987

Elita KRANJ

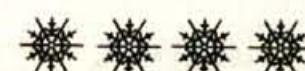
*Cenjenim kupcem želimo
SREČNO IN USPEŠNO
1987.*

LETO

Tudi v letu 1987 se bomo trudili v
vaše zadovoljstvo

SKUPŠČINA OBČINE TRŽIČ
in družbenopolitične organizacije želijo
delovnim ljudem, občanom
in sodelavcem zdravo, srečno
in uspešno novo leto 1987

želi delovnim ljudem in poslovnim
prijateljem zdravo, srečno
in uspešno novo leto 1987

RADOVLJICA

Poslovnim prijateljem in občanom želimo
srečno novo leto 1987

KINO KRAJN

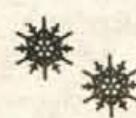
Stritarjeva 1

S svojimi enotami v Kranju, Tržiču,
Kamniku, Duplici in na Jesenicah
želi svojim kinoobiskovalcem in
drugim občanom SREČNO NOVO
LETO!

GORENJSKA OBLAČILA KRAJN

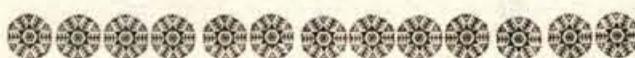

*Delovnim ljudem in občanom želimo
srečno novo leto 1987*

Tržiška tovarna kos in srpov Tržič

Cankarjeva 9
Telefon: 50-451, 50-462
Telex: 34653
Tekoči račun: 51520-601-11277

Delovnim ljudem, občanom in poslovним
sodelavcem želimo srečno in uspešno
novo leto 1987

OBIŠČITE NAŠO TOVARNIŠKO PRODAJALNO V TRŽIČU

DELAVSKA UNIVERZA

TOMO BREJC

V Kranju

ORGANIZACIJA ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Želi slušateljem, sodelavcem, delovnim
in drugim organizacijam srečno
in uspehov polno novo leto 1987

IMOS

SGP Tržič

p. o.

Želi delovnim ljudem in
poslovnim prijateljem srečno in
uspešno novo leto 1987

Industrija bombažnih izdelkov - Kranj

želi Gorenjcem
in poslovnim prijateljem srečno novo leto 1987

IZDELUJE
ŽAKARSKE TKANINE ZA LEŽIŠČA
IN NOTRANJO OPREMO STANOVANJ

DO TRGOVINA LJUBLJANA TOZD TRGOVINA KRAJN Cesta Staneta Žagarja 30

Na 33 bencinskih servisih, v dveh trgovinah z avtomaterialom in v
skladišču Medvode vam na območju Gorenjske poleg naftnih deriva-

- avtodele, avtokozmetiko, orodje,
  - blago za osebno porabo
  - in drugo blago, namenjeno vašemu vozilu.
- Za obisk se priporočamo!

**ŽELIMO VAM SREČNO VOŽNJO
V LETU 1987**

metalka
TOZD
triglav
tržič

Želi vsem bralcem Gorenjskega
glasa in poslovnim partnerjem
srečno in uspešno novo leto 1987

sozn Hmezd

JATA LJUBLJANA TOZD REJA

Na perutniški farmi Duplica pri Kamniku
prodajamo lahke kokoši — kokoši nesnice.
Prodajamo jih po izredno ugodni ceni vsak
delavnik od 8. do 14. ure in v soboto od
8. do 12. ure. Kokoši so primerne za na-
daljnjo rejo ali zakol. Izkoristite izredno
pričakovljnost.

proizvodna delovna organizacija
n.s.p.o. ljubljana pojeBreg
ob Savi

tel. 40-138

Želi cenjenim
gostom srečno
in uspešno
novo leto 1987

Vabimo vas na naše
domače dobrote.

KOKRA, trgovska DO KRAJN

s temeljnimi organizacijami:

TOZD ENGRO: prodaja na debelo**TOZD DETAJL: prodaja na drobno****TOZD GLOBUS: prodaja na drobno**

in delovno skupnostjo skupnih služb

se tudi v letu 1987 priporoča za obisk v svojih
poslovalnicah in želi poslovnim partnerjem
in cenjenim strankam veliko delovnih uspehov

ELEKTROTEHNIŠKO PODJETJE

Kranj, Koroška c. 53

Projektira in instalira vsa elektromontažna dela jakega in šibkega toka

Izdeluje el. razdelilce serijsko in po naročilu, opremlja obdelovalne in druge naprave

Prodaja elektrotehnični material na debelo in drobno

Servisira izdelke priznanih firm: ISKRA, EI, RIZ, ELIND, Čajevec, Grundig in Sever

PROJEKTIRA • PROIZVAJA • INSTALIRA • PRODAJA • SERVISIRA

želi poslovnim prijateljem in občanom srečno in uspeha polno novo leto 1987

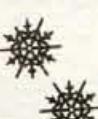
GOZDNO GOSPODARSTVO Kranj

s TOZD GOZDARSTVO ŠKOFJA LOKA, TRŽIČ in PREDDVOR TOK GOZDARSTVO ŠKOFJA LOKA, TRŽIČ in PREDDVOR, TOZD GOZDNO GRADBENIŠTVO, TRANSPORT IN MEHANIZACIJA Kranj in DELOVNO SKUPNOSTJO SKUPNIH SLUŽB Kranj

Želi delovnim ljudem, poslovnim prijateljem in kooperantom srečno in uspeha polno novo leto 1987

Komunalno, obrtno in gradbeno podjetje Kranj z n. sol. o.

- TOZD GRADNJE, Kranj — b. o.
- TOZD KOMUNALA, Kranj — b. o.
- TOZD OBRT, Kranj — b. o.
- TOZD OPEKARNE, Kranj — b. o.
- IN DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB Kranj

Delovni kolektiv

želi Gorenjcem in poslovnim prijateljem srečno novo leto 1987

Delovni čas: od 8. do 19. ure, ob sobotah od 8. do 12. ure Telefon: 22-196

PREGLED VIDA:
v ponedeljek, torek in sredo od 14. do 15. ure
V ORDINACIJI V SERVISU
Optični servis Kranj — JLA 18
(nasproti porodnišnice)

OČESNA OPTIKA MARIBOR

SOZD ZDRUŽENI PROIZVAJALCI STROJNE OPREME

DELOVNA ORGANIZACIJA p. o.

LJUBLJANA n. sub. o.

INDUSTRIJA KOVINSKE OPREME IN STROJEV - Kranj

64001 Kranj – JUGOSLAVIJA

Delovnim ljudem srečno in uspešno novo leto 1987

domplan

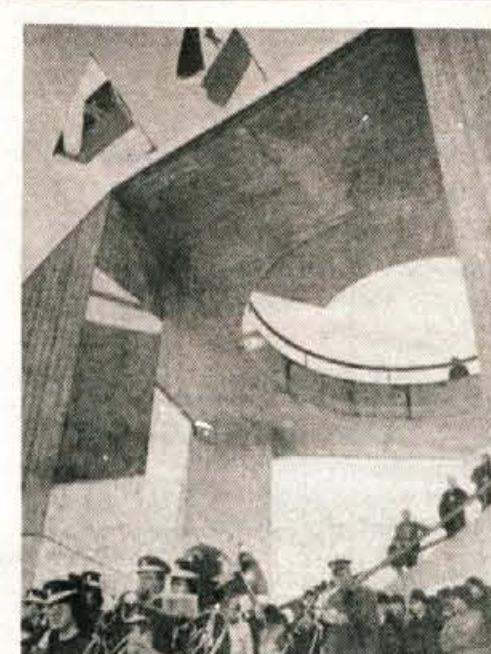
Kranj Cesta JLA 14,
telefon: 24-440, 21-875

urbanizem, stavba zemljišča, investitorski inženiring in stanovanjsko poslovanje

Delovna skupnost želi delovnim ljudem in občanom uspešno novo leto 1987

Poslovnim sodelavcem želimo veliko poslovnega uspeha in sodelovanja tudi v bodoče. Priporočamo naše storitve.

SKUPŠČINA OBČINE ŠKOFJA LOKA

IN OBČINSKE DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE

ŽELIJO DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM SREČNO NOVO LETO 1987

alpina

ŽIRI

Delovnim ljudem in poslovnim prijateljem srečno in uspešno novo leto 1987

lesnina

— pohištvo

KRANJ — PRIMSKOVO

Tel.: Kranj, Primskovo: 24-554;

Kranj, Titov trg: 21-485;

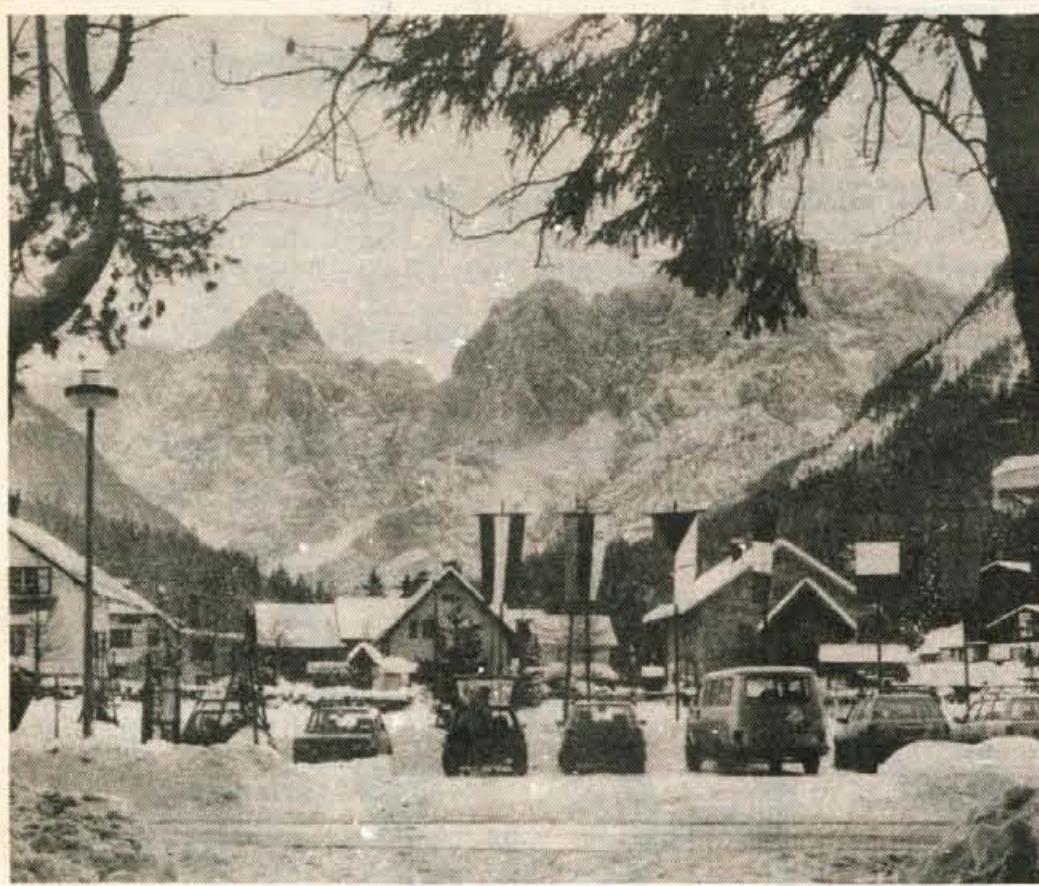
Jesenice: 81-179

Lesnina — pohištvo Kranj, Primskovo, Salon kuhinjske opreme, Kranj, Titov trg 5 in Salon pohištva Jesenice, Skladiščna 5 se ob novem letu zahvaljuje vsem kupcem za izkazano zaupanje. V letu 1987 pa se priporoča in želi Gorenjcem veliko sreče in uspeha.

Zaupajte Lesnini in zadovoljni boste!

Zaupajte
Lesnini
in zadovoljni
boste!

**SKUPŠČINA OBČINE JESENICE
IZVRŠNI SVET SKUPŠČINE
IN DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE:**

Občinska konferenca ZKS
Občinska konferenca SZDL
Občinski sindikalni svet
Občinska konferenca ZSMS
Občinski odbor ZZB NOV

*Delovnim ljudem in občanom
želimo SREČNO NOVO LETO 1987*

**ZDROUŽENI GOZDARJI
IN LESARJI GORENJSKE
VAM ŽELIMO SREČNO IN
USPEŠNO NOVO LETO 1987**

sozd združeno gozdro
in lesno gospodarstvo glg bled

KŽK-jeva temeljna organizacija AGROMEHANIKA

Kupcem jamči rok in ceno

Agromehanika je že devetnajst let generalna zastopnica za Slovenijo za prodajo kmetijskih strojev in priključkov Tomo Vinković — Bjelovar in že pet let tudi zastopnica IMT Beograd za zahodno Slovenijo; v svojem poslovno-servisnem centru v Hrastjah pa prodaja tudi lastne proizvode — pršilnike, škropilnike, predsetvenike, sadilce krompirja in sadik, stroje za čiščenje snega, pripomočke za spravilo sena in druge kmetijske priključke.

Delavci Agromehanike se s ponosom ozirajo na prehojeno pot. Že kmalu po ustanovitvi temeljne organizacije so začeli izdelovati kmetijske priključke, ki jih na našem trgu ni bilo mogoče kupiti ali so bili tehnološko zastareli. Poskusili so z enostavnimi in nadaljevali s čedalje zahtevnejšimi stroji. Tedaj se nesluten uspeh so dosegli v proizvodnji škropilnikov in pršilnikov; prvi se uporabljajo pri zaščiti poljščin, drugi v sadjarstvu in vinogradništvu. Uvožene dele so nadomeščali z domaćimi vse dotlej, dokler niso še zadnjega izpodrnilile domače sestavine. Nikjer niso kupovali licenc, vedno so se opirali na domače strokovnjake, na lastno pamet.

Agromehanika je letos s sto zaposlenimi ustvarila okrog 9 milijard dinarjev prihodka. Več kot polovico proizvodnje je prodala na tuje, največ v Italijo, Avstrijo, Grčijo, Poljsko, Češkoslovaško, Sovjetsko zvezo, Alžirijo in Tuniško. Na tujih trgih dosegla ekonomske cene in je tudi sicer (v kakovosti, oblikovanju...) konkurenčna drugim svetovnim proizvajalcem. Letošnji izvoz je vreden

**Za reklamacije
rabijo povprečno
štiri dni**

Pomembni del Agromehanike je poslovno-servisni center v Hrastju pri Kranju. Če ga boste morebiti iskali, naj vam povem, da je iz Kranja oddaljen štiri kilometri in da je mogoče do njega priti na dva načina. Lahko se v Kranju na avtobusni postaji vseste v »lokalc« številka ena in potem izstopite na končni postaji — tik pred Agromehaniko, lahko pa se vseste v avto in se zapeljete proti Hrastju ali proti Šenčurju — v obeh smereh vas bo k Agromehaniki usmerila opozorilna tabla ob cesti.

V poslovno-servisnem centru v Hrastjah prodajajo traktorje in priključke Tomo Vinković iz Bjelo-

varja in IMT Beograd ter kmetijske stroje in traktorske priključke iz lastnega proizvodnega programa. Na leto prodajo v centru okrog 1200 traktorjev Tomo Vinković in 1000 traktorjev IMT. Čeprav kmetijstvo in proizvajalce kmetijskih strojev pestijo zadnje čase precejšnje težave, v Agromehaniki tega ne občutijo. Dobro gredo v prodajo njihovi stroji in tudi izdelki proizvajalcev, ki jih zastopajo v Sloveniji oziroma v njenem zahodnem delu. V centru so namreč letos povprečno prodali na mesec za 350 milijonov dinarjev traktorjev, škropilnikov, in drugih priključkov. Skupaj z mariborskim centrom Agromehanika bodo prodali kar 40 do 45 odstotkov vse proizvodnje Tomo Vinković.

V Agromehaniki dajejo izjemo veliko pozornost servisiranju strojev in priključkov, ki jih izdelujejo ali le prodajajo. Z nadomestnimi deli za škropilnike, pršilnike in za druge priključke iz lastnega proizvodnega programa imajo vedno dovolj nadomestnih delov (raje ustavijo redno proizvodnjo, kot bi bili brez njih), prav tako za stroje Tomo Vinković, nekaj slabša, vendar še vedno nad

jugoslovanskim povprečjem, pa je založenost z nadomestnimi deli za traktorje in priključke beograjske tovarne IMT. Zelo redko rečejo kupcem — nimamo, ne moremo vam ustreči. Več kot polovico nadomestnih delov pošljijo tistim, ki jih rabijo, kar po posti. Dovolj je že, če dvignete slušalko, zavrtite telefonsko številko centra v Hrastjah 23-485 in poveste svoje želje, zahteve ... Dva mehanička sta vedno na terenu, dobro dela tudi servisna služba v centru. Reklamacijo »rešijo« povprečno v štirih dneh.

Nekaj posebnega so njihovi vrstni redi. Če določenega stroja ali priključka nimajo na zalogi, kupce vpišejo v knjigo in jim že takrat jamčijo ceno in dobavni rok. V tem so dosledni, strogi do sebe. Če proizvajalec medtem (po dobavnem roku) stroj podraži, prevzamejo vse tveganje na svoja pleča. Poslovna poteza, po kateri so znani in jo kupci tudi cenijo, jih včasih tudi nekaj stane: prav zdaj bodo pri 17 traktorjih izgubili 20 milijonov dinarjev. Mnogi drugi ravnajo ob takšnih in podobnih primerih povsem drugače: celotno tveganje prevajajo na kupca.

sozd
združena gradbena podjetja
giposs ljubljana, o.s.o.

**SGP
GRADBINEC
KRANJ n.s.o.**

**Kolektiv splošnega gradbenega
podjetja**

GRADBINEC

**Kranj s TOZD v občinah
Jesenice, Tržič, Kranj, Kamnik in
Ljubljana Šiška**

*želi občanom in poslovnim
prijateljem srečno in uspeha polno
novo leto.*

**GOSTILNA
LOVEC**
Goriča, tel.: 46-030

**VAM
ŽELI**

Srečno novo leto!

MALI OGLASI**tel.: 27-960****cesta JLA 16****razno prodam**

Prodam rabljeno 300-litrsko SKRINJO, novo trajnožarečo PEC, otroško KOLO za starost 5 let in široka PLAŠČA za Z 750. Arhar, Vincarje 12, Šk. Loka 20887

Prodam nov krznen PLAŠČ, moder- nega krzna in kroja, velikosti št. 40. Tel.: 21-430 20889

Prodam RAČUNALNIK olympia C PK 120. Tel.: 21-156 21216

Prodam rotacijsko KOSILNICO 135, Poženik 15, Cerknje 21217

UGODEN NAKUP! Zaradi izprazni- ve stanovanja v Kranju prodam: bar- ni TELEVIZOR, PRALNI STROJ, HLA- DILNIK, 3 termoakumulacijske PEĆI 1/2 kW, KAVČ, električni ŠTEDIL- NIK, trajnožarečo PEĆ, RADIO in OMARO z bifejem, širina 3 m. Tel.: 064) 81-607 21218

Ugodno prodam PEĆNICE za sobni tamn, kompletno z vratci. Kristina Perko, Pristava 43, p. Tržič 21219

Prodam odpadno OLJE. Tel.: 40-694 21220

Prodam lovsko PUŠKO, kaliber 15x57. Tel.: 68-751 21221

Ugodno prodam 150 m² STIROPORA 4 cm. Tel.: 70-384 21222

Prodam nove PANCERJE alpina eli- Š. št. 9/12. Tel.: 50-911 21223

Poceni prodam otroške SMUČI, ve- kost 140 cm, z okovjem. Pustavrh, Šv. Duš 75 Šk. Loka 21224

Prodam dobro ohranjeno MOTOR- KO stih 08 S. Filip Oštir, Goriče 17 21245

Prodam CITRE. Sušnik, Zg. Besnica 104, tel.: 40-527 21246

Prodam žensko daljšo JAKNO št. 38 iz veljave, podložena z ovco, in otroški PLAŠČEK št. 16. Tel.: 60-844 21247

Prodam PLETILNI STROJ z motor- jem. Peter Jazbec, Sebenje 70, Križe 21248

Prodam OS za cirkular. Poženik 8, Cerknje, tel.: 42-065 21249

Prodam dobro ohranjeno MOTOR- KO stih 08 S. Filip Oštir, Goriče 17 21245

Prodam CITRE. Sušnik, Zg. Besnica 104, tel.: 40-527 21246

Prodam žensko daljšo JAKNO št. 38 iz veljave, podložena z ovco, in otroški PLAŠČEK št. 16. Tel.: 60-844 21247

Prodam PLETILNI STROJ z motor- jem. Peter Jazbec, Sebenje 70, Križe 21248

Prodam OS za cirkular. Poženik 8, Cerknje, tel.: 42-065 21249

Prodam dobro ohranjeno MOTOR- KO stih 08 S. Filip Oštir, Goriče 17 21245

Prodam CITRE. Sušnik, Zg. Besnica 104, tel.: 40-527 21246

Prodam žensko daljšo JAKNO št. 38 iz veljave, podložena z ovco, in otroški PLAŠČEK št. 16. Tel.: 60-844 21247

Prodam PLETILNI STROJ z motor- jem. Peter Jazbec, Sebenje 70, Križe 21248

Prodam OS za cirkular. Poženik 8, Cerknje, tel.: 42-065 21249

Prodam dobro ohranjeno MOTOR- KO stih 08 S. Filip Oštir, Goriče 17 21245

Prodam CITRE. Sušnik, Zg. Besnica 104, tel.: 40-527 21246

Prodam žensko daljšo JAKNO št. 38 iz veljave, podložena z ovco, in otroški PLAŠČEK št. 16. Tel.: 60-844 21247

Prodam PLETILNI STROJ z motor- jem. Peter Jazbec, Sebenje 70, Križe 21248

Prodam OS za cirkular. Poženik 8, Cerknje, tel.: 42-065 21249

Prodam dobro ohranjeno MOTOR- KO stih 08 S. Filip Oštir, Goriče 17 21245

Prodam CITRE. Sušnik, Zg. Besnica 104, tel.: 40-527 21246

Prodam žensko daljšo JAKNO št. 38 iz veljave, podložena z ovco, in otroški PLAŠČEK št. 16. Tel.: 60-844 21247

Prodam PLETILNI STROJ z motor- jem. Peter Jazbec, Sebenje 70, Križe 21248

Prodam OS za cirkular. Poženik 8, Cerknje, tel.: 42-065 21249

Prodam dobro ohranjeno MOTOR- KO stih 08 S. Filip Oštir, Goriče 17 21245

Prodam CITRE. Sušnik, Zg. Besnica 104, tel.: 40-527 21246

Prodam žensko daljšo JAKNO št. 38 iz veljave, podložena z ovco, in otroški PLAŠČEK št. 16. Tel.: 60-844 21247

Prodam PLETILNI STROJ z motor- jem. Peter Jazbec, Sebenje 70, Križe 21248

Prodam OS za cirkular. Poženik 8, Cerknje, tel.: 42-065 21249

Prodam dobro ohranjeno MOTOR- KO stih 08 S. Filip Oštir, Goriče 17 21245

Prodam CITRE. Sušnik, Zg. Besnica 104, tel.: 40-527 21246

Prodam žensko daljšo JAKNO št. 38 iz veljave, podložena z ovco, in otroški PLAŠČEK št. 16. Tel.: 60-844 21247

Prodam PLETILNI STROJ z motor- jem. Peter Jazbec, Sebenje 70, Križe 21248

Prodam OS za cirkular. Poženik 8, Cerknje, tel.: 42-065 21249

Prodam dobro ohranjeno MOTOR- KO stih 08 S. Filip Oštir, Goriče 17 21245

Prodam CITRE. Sušnik, Zg. Besnica 104, tel.: 40-527 21246

Prodam žensko daljšo JAKNO št. 38 iz veljave, podložena z ovco, in otroški PLAŠČEK št. 16. Tel.: 60-844 21247

Prodam PLETILNI STROJ z motor- jem. Peter Jazbec, Sebenje 70, Križe 21248

Prodam OS za cirkular. Poženik 8, Cerknje, tel.: 42-065 21249

Prodam dobro ohranjeno MOTOR- KO stih 08 S. Filip Oštir, Goriče 17 21245

Prodam CITRE. Sušnik, Zg. Besnica 104, tel.: 40-527 21246

Prodam žensko daljšo JAKNO št. 38 iz veljave, podložena z ovco, in otroški PLAŠČEK št. 16. Tel.: 60-844 21247

Prodam PLETILNI STROJ z motor- jem. Peter Jazbec, Sebenje 70, Križe 21248

Prodam OS za cirkular. Poženik 8, Cerknje, tel.: 42-065 21249

Prodam dobro ohranjeno MOTOR- KO stih 08 S. Filip Oštir, Goriče 17 21245

Prodam CITRE. Sušnik, Zg. Besnica 104, tel.: 40-527 21246

Prodam žensko daljšo JAKNO št. 38 iz veljave, podložena z ovco, in otroški PLAŠČEK št. 16. Tel.: 60-844 21247

Prodam PLETILNI STROJ z motor- jem. Peter Jazbec, Sebenje 70, Križe 21248

Prodam OS za cirkular. Poženik 8, Cerknje, tel.: 42-065 21249

Prodam dobro ohranjeno MOTOR- KO stih 08 S. Filip Oštir, Goriče 17 21245

Prodam CITRE. Sušnik, Zg. Besnica 104, tel.: 40-527 21246

Prodam žensko daljšo JAKNO št. 38 iz veljave, podložena z ovco, in otroški PLAŠČEK št. 16. Tel.: 60-844 21247

Prodam PLETILNI STROJ z motor- jem. Peter Jazbec, Sebenje 70, Križe 21248

Prodam OS za cirkular. Poženik 8, Cerknje, tel.: 42-065 21249

Prodam dobro ohranjeno MOTOR- KO stih 08 S. Filip Oštir, Goriče 17 21245

Prodam CITRE. Sušnik, Zg. Besnica 104, tel.: 40-527 21246

Prodam žensko daljšo JAKNO št. 38 iz veljave, podložena z ovco, in otroški PLAŠČEK št. 16. Tel.: 60-844 21247

Prodam PLETILNI STROJ z motor- jem. Peter Jazbec, Sebenje 70, Križe 21248

Prodam OS za cirkular. Poženik 8, Cerknje, tel.: 42-065 21249

Prodam dobro ohranjeno MOTOR- KO stih 08 S. Filip Oštir, Goriče 17 21245

Prodam CITRE. Sušnik, Zg. Besnica 104, tel.: 40-527 21246

Prodam žensko daljšo JAKNO št. 38 iz veljave, podložena z ovco, in otroški PLAŠČEK št. 16. Tel.: 60-844 21247

Prodam PLETILNI STROJ z motor- jem. Peter Jazbec, Sebenje 70, Križe 21248

Prodam OS za cirkular. Poženik 8, Cerknje, tel.: 42-065 21249

Prodam dobro ohranjeno MOTOR- KO stih 08 S. Filip Oštir, Goriče 17 21245

Prodam CITRE. Sušnik, Zg. Besnica 104, tel.: 40-527 21246

Prodam žensko daljšo JAKNO št. 38 iz veljave, podložena z ovco, in otroški PLAŠČEK št. 16. Tel.: 60-844 21247

Prodam PLETILNI STROJ z motor- jem. Peter Jazbec, Sebenje 70, Križe 21248

Prodam OS za cirkular. Poženik 8, Cerknje, tel.: 42-065 21249

Prodam dobro ohranjeno MOTOR- KO stih 08 S. Filip Oštir, Goriče 17 21245

Prodam CITRE. Sušnik, Zg. Besnica 104, tel.: 40-527 21246

Prodam žensko daljšo JAKNO št. 38 iz veljave, podložena z ovco, in otroški PLAŠČEK št. 16. Tel.: 60-844 21247

Prodam PLETILNI STROJ z motor- jem. Peter Jazbec, Sebenje 70, Križe 21248

Prodam OS za cirkular. Poženik 8, Cerknje, tel.: 42-065 21249

Prodam dobro ohranjeno MOTOR- KO stih 08 S. Filip Oštir, Goriče 17 21245

Prodam CITRE. Sušnik, Zg. Besnica 104, tel.: 40-527 21246

Prodam žensko daljšo JAKNO št. 38 iz veljave, podložena z ovco, in otroški PLAŠČEK št. 16. Tel.: 60-844 21247

Prodam PLETILNI STROJ z motor- jem. Peter Jazbec, Sebenje 70, Križe 21248

Prodam OS za cirkular. Poženik 8, Cerknje, tel.: 42-065 21249

Prodam dobro ohranjeno MOTOR- KO stih 08 S. Filip Oštir, Goriče 17 21245

Prodam CITRE. Sušnik, Zg. Besnica 104, tel.: 40-527 21246

Prodam žensko daljšo JAKNO št. 38 iz veljave, podložena z ovco, in otroški PLAŠČEK št. 16. Tel.: 60-844 21247

Prodam PLETILNI STROJ z motor- jem. Peter Jazbec, Sebenje 70, Križe 21248

Prodam OS za cirkular. Poženik 8, Cerknje, tel.: 42-065 21249

Prodam dobro ohranjeno MOTOR- KO stih 08 S. Filip Oštir, Goriče 17 21245

Prodam CITRE. Sušnik, Zg. Besnica 104, tel.: 40-527 21246

Prodam žensko daljšo JAKNO št. 38 iz veljave, podložena z ovco, in otroški PLAŠČEK št. 16. Tel.: 60-844 21247

Prodam PLETILNI STROJ z motor- jem. Peter Jazbec, Sebenje 70, Kri

